

DE

DELAVSKA ENOTNOST

št. 34 — leto XXXIX

Glasilo Zveze sindikatov Slovenije, glavni urednik: Dušan Gačnik, odgovorna urednica: Majda Žlender

IZ VSEBINE:

Klepet v uredništvu

Ne iščimo zdravja in volje do dela pri zdravnikih in v lekarnah

Stran 2

Ob rezultatih gospodarjenja v prvem polletju

Boj za dohodek je vroč, toda izbojevali ga bomo!

Stran 3

Zabeležka z obiskov Vinka Hafnerja v nekaterih delovnih organizacijah

Recept je: složno nad težave

Stran 5

Odmev na pisanje o »primeru« Iva Janeža iz Nove Gorice

Napačno izbran časopisni junak

Stran 8

Akcija tisoč delavcev-sodelavcev

Dobronamerne osti

Stran 9

Rudarje iz Črne pri Kamniku spet pestijo velike težave

Skoraj neskončna veriga problemov

Stran 11

Nesreča v rudniku Velenje

Metan, ki naj ga ne bi bilo, terjal življenje

Stran 12

Pomembna obletnica

Boljševiški prapor v Renčah

Stran 14

Šolska vrata za osnovnošolce, študente in dijake se znova odpirajo. Tisti, ki se šolajo izven kraja bivanja, si bodo lahko poiskali sobo v enem od 66 dijaških domov oziroma štirih študentskih. Skupna zmogljivost vseh dijaških domov je letos 17 tisoč, študentskih domov (v Ljubljani in Mariboru so) pa 5207 ležišč. V preteklem šolskem letu so bili študentski domovi popolnoma zasedeni, pretesni, medtem ko je bilo v di-

jaških domovih še nekaj prostih mest. Cene mesečne preskrbe so letos silno različne, saj se stanarine v študentskih domovih gibljejo od 580 do 905 dinarjev, v dijaških domovih pa oskrbnine od 1467 do 2500 (in ponekod celo do 3000 dinarjev).

V obdobju od 1976 — 1980 je bilo načrtovanih 23 novih domov z zmogljivostjo 7500 ležišč. Načrt je bil presežen kar za osem domov oziroma za 1889 ležišč.

Samo v letošnjem letu je bilo zgrajenih že osem domov z zmogljivostjo 2360 mest, dopolnilni program še osmih domov pa bo realiziran še do konca letošnjega leta s kapaciteto 1849 ležišč.

(Na sliki: Prvi uka željni mladinci v svojem novem domu v Ljubljani za Bežigradom že čakajo začetek šolskega leta)

Naš delež v družbeni preobrazbi izobraževanja

Začenjamo novo šolsko leto. Znani so razlogi, zakaj se je Skupščina SR Slovenije v letošnjem aprilu ob sprejemanju zakona o usmerjenem izobraževanju, odločila, da ne bomo začeli frontalno uvajati novih programov izobraževanja za delo, ob delu in iz dela ter nove organizacije vzgojnoizobraževalnega procesa to jesen, marveč šele prihodnjo. Takšen je bil po temeljitem preudarku predlog republiških vodstev družbenopolitičnih organizacij. Razlog te odločitve je prepričljiv. Pravočasno morajo biti opravljene zlasti vse strokovne priprave. Tako pomemben korak v preobrazbi srednjih in visokih šol bo sprožil proces izobraževanja v skladu z zahtevami današnjega in jutrišnjega dne in bo vplival na izobraževanje generacij bržkone do konca tega stoletja.

Predsedstvo RK SZDL Slovenije je v maju sprejelo skupen akcijski načrt vseh v fronti organiziranih subjektivnih dejavnikov, SIS, upravnih organov in stro-

kovnih služb s področja vzgoje in izobraževanja. Le tako organizirani se bomo lahko izognili improvizacijam, pa tudi pomanjkljivostim in napakam, ki jih je mogoče že vnaprej predvideti spričo izkušenj, ki so jih pri tem imeli drugod. To velja še zlasti za tiste novosti, ob katerih bo potrebno najbolj odločno premagovati ovire, bodisi zaradi tradicije ali pa tudi subjektivnih vzrokov.

Zveza sindikatov Slovenije ima v tem skupnem frontnem akcijskem programu pomembni in odgovoren del nalog spričo njene specifične vloge v našem političnem sistemu socialističnega samoupravljanja ter njene politične akcijske vloge v združenem delu. Republiški svet zveze sindikatov Slovenije je že lani sprejel svoj lastni akcijski načrt za uresničevanje usmerjenega izobraževanja, letos, po sprejemu zakona smo ga še dopolnili in operativno konkretizirali. Ta sindikalni akcijski načrt zajema vse ravni naše organiziranosti; doslej je že dobra

polovica občinskih svetov in republikanskih odborov sindikatov dejavnosti sprejela na tej podlagi svoje podrobnejše načrte aktivnosti. Tako večji del nalog že uresničujemo, nekatere od njih v tesnem sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije in s splošnimi združenji gospodarskih panog. Vendar pa je potrebno opozoriti, da se povsod v sindikatih še ni mo dovolj osvestili lastne politične odgovornosti za naloge in akcijo, ki je ni mogoče odlagati.

Do konca leta morajo biti zagotovljeni temeljni pogoji za izvedbo zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja, pri čemer je naša dejavnost že usmerjena v novo samoupravno konstituiranje vseh posebnih izobraževalnih skupnosti — ki tudi že kaže prve uspehe — v njihovo kadrovske in organizacijske ureditve. Čaka pa nas še skupaj z delavskimi univerzami sistematično družbenopolitično usposabljanje vseh delega-

tov v SIS za vzgojo in izobraževanje. Naša politična akcija se bo morala tudi bolj odraziti pri pripravi za samoupravno sporazumevanje o temeljnih planov posebnih izobraževalnih skupnosti za prihodnje srednjeročno obdobje ter pri dogovarjanju o razporeditvi šolske mreže.

Ena najzahtevnejših naših nalog bo bržkone zagotavljanje pogojev za izvajanje proizvodnega dela in delovne prakse učencev v organizacijah združenega dela materialne proizvodnje. V tovarnah nam zastavljajo številna zelo konkretna vprašanja, ki so predvsem strokovne narave in ki jih zgolj z načelnimi zakonskimi opredelitvami, brez nadržane strokovne izvedbe, ni mogoče uspešno razrešiti. Zato bomo na območnih posvetih z več kot sto proizvodnimi organizacijami združenega dela, s katerimi začnemo že v septembru, obravnavati te probleme.

Skupaj z Gospodarsko zbornico SRS smo v Zvezi sindikatov Slovenije zastavili tudi akcijo,

namenjeno usposabljanju OZD za njihovo kadrovske in izobraževalno funkcijo. Že junija izvedenemu republiškemu posvetovanju bodo v oktobru sledili skupno organizirani območni posveti.

Še bi lahko naštevati naloge, opredeljene v akcijskem načrtu RS ZSS, ki jih že bolj ali manj uspešno rešujemo. Mednje sodi tudi usklajevanje samoupravnih splošnih aktov vzgojnoizobraževalnih organizacij sprejetimi zakoni. Vendar pa to ni le obveznost šol, marveč tudi vse drugih organizacij združenega dela, ki so dolžne uresničevati zakon o usmerjenem izobraževanju, zlasti načrtno usmerjati svoje delavce v izobraževanje ob delu in iz dela in zagotavljati stalno strokovno izpopolnjevanje svojih delavcev. Zato morajo biti v akcijskih načrtih na vseh ravneh sindikalne organiziranosti te naloge opredeljene med ključnimi usmeritvami v naši politični aktivnosti pri uresničevanju usmerjenega izobraževanja.

In ne nazadnje. Sedanji družbeni dogovor o preskrbi učencev osnovnih šol z učbeniki bomo morali razširiti tudi na področje usmerjenega izobraževanja, na kar odbor podpisnikov družbenega dogovora že dolgo opozarja.

Nikakršno opravičilo ne bo mogoče, če ne bomo do voljo učencem z novimi vzgojnoizobraževalnimi programi tudi vsi predpisani učbeniki. To velja še posebej za učbenike z nizko naklado v posameznih usmeritvah izobraževanja z manjšim številom učencev. Zdaj se založbe pogosto otepajo prav teh učbenikov, zato moramo družbeni dogovor o učbenikih ustrezno izpopolniti, da b. pripomogli k hitrejšemu urejanju preskrbe učencev z učbeniki tudi v usmerjenem izobraževanju.

Da bi ob letu bili resnično pripravljeni na frontalni prehod v usmerjeno izobraževanje, moramo tudi mi vsi v sindikatih nemudoma preiti od besed k dejanjem.

Boris Lipužič

Umrli je Beno Zupančič

Ob zaključku redakcije nas je dosegla žalostna vest. Po težki bolezni je 28. avgusta umrl v ljubljanskem Kliničnem centru Beno Zupančič, pisatelj, znani kulturni in družbenopolitični delavec.

Rojen 22. marca 1925 v Sisku, se je kot otrok slovenskih staršev, ki so odšli za kruhom, vrnil v Slovenijo. Diplomiral je kot slavist na ljubljanski Filozofski fakulteti. Kot šestnajstletni fant je stopil v vrsto skojevcev, član KPJ je postal 1946. leta.

V petintridesetih letih izredno aktivnega pisateljskega, kulturnega in družbenopolitičnega življenja je opravil vrsto javnih funkcij. Med drugim je bil Republiški sekretar za kulturo, podpredsednik izvršnega sveta Slovenije, generalni sekretar Zvezne konference SZDL Jugoslavije, predsednik Mestne konference SZDL Ljubljana, podpredsednik skupščine SR Slovenije, zadnji dve funkciji, ki jih je aktivno opravljal tudi še v času težke bolezni, pa sta funkciji podpredsednika RK SZDL Slovenije in predsednika komisije za kulturo tega organa. Bil je večkrat odlikovan in za svoje umetniško delo tudi nagrajen.

Beno Zupančič je v zakladnici slovenske književnosti zapustil velik opus: nekaj deset novel, sedem romanov, po katerih je narejenih tudi nekaj filmov, pa zgodbe za otroke in mladino. Njegova dela so prevajali v številne jezike, a ne le literarna; tudi številna publicistična dela, zlasti »Delavci in kultura« in »Za kulturo življenja«. Beno Zupančič je namreč svojo politično in kulturno prakso in misel najbolj razvijal na področju borbe proti odtujevanju kulture delavcem.

GOSPODARSKI KOMENTAR

Za zgled in v poduk drugim

Sorazmerno dobro urejeni samoupravni odnosi v neki delovni organizaciji so bržkone zelo pomembni za dobro gospodarjenje, za dobro počutje delavcev v kolektivu. In če velja to tudi za odnose med temeljnimi organizacijami združenega dela, še posebej tedaj, ko so nekaj sto kilometrov oddaljene od »matične« organizacije združenega dela, je bržkone to pomembno za zdrav razvoj v vseh temeljnih organizacijah in v delovni organizaciji kot celoti.

Seveda pa je pogoj za takšne odnose predvsem v čistih računih kot temu navadno pravimo. Le na ta način ne prihaja do zdrah, do zapiranja temeljnih organizacij združenega dela za svoje plotove in ne nazadnje se rezultati te »odprtosti« pokažejo tudi v sodelovanju tovarne, kolektiva v krajevni samoupravi. Na takšen primer smo naleteli v turniški Planiki v Prekmurju. Nekaj čez 600-članski kolektiv se je dobrih sedem let odpovedoval visokim osebnim dohodkom, varčeval in s pomočjo drugih temeljnih organizacij združenega dela zgradil sodobno tovarno, kjer bo kaj kmalu namestil tudi nove proizvodne naprave.

Toda to je le ena plat medalje. Svetla in pohvale vredna. Morda pa ravno zaradi podatkov o 10-kratni rasti proizvodnje v sedmih letih, o nekajkratnem povečanju akumulacije in podobno često pozabljamo na drugo plat: kadre. V Turnišču so v sodelovanju s kranjsko Planiko že pred leti ustanovili tudi poklicno šolo, ki izobražuje delavce in poleg tega poslali v usnjarske izobraževalne centre številne delavce, ki so zdaj steber proizvodnih prizadevanj v tej temeljni organizaciji združenega dela. Brez sprotnega usposabljanja delavcev ob delu bržkone takih rezultatov v turniški ne bi dosegali. In kakšni so? Letos bodo izvozili za 6 milijonov dolarjev športnih čevljev, kar je za 50 odstotkov več kot lani. Kakovost izdelkov je na visoki ravni, čeprav velja ob tem dodati, da proizvajajo na sorazmerno zastarelih strojih. Toda to se lahko dogodi v kolektivu, ki je zmeraj stabilizacijsko naravnano, ki se lahko pohvali z urejenim bolniškim staležem in hkrati z stalno rastjo produktivnosti. Pa tudi z urejenimi samoupravnimi odnosi in s solidarnostjo v delovni organizaciji, kjer na osnovi jasnih »pravil igre« vedo, kdo kaj dela, za kaj je zadolžen in kako pomagati tistemu, ki se znajde v težavah. Če kdo poleg turniški kolektiv Planike zasluži priznanje zaradi urejenih odnosov in dobrih gospodarskih rezultatov. Hkrati pa je lahko primer drugim organizacijam združenega dela, ki investirajo v manj razvitih predelih Slovenije, kako se je treba obnašati in gospodariti.

Marjan Horvat

KLEPET V UREDNIŠTVU

Ne iščimo zdravja in volje do dela pri zdravnikih in v lekarnah

Glavna sezona letnih dopustov se že počasi poslaavlja. Mnogi delovni ljudje so izkoristili vsaj del svojega rednega letnega dopusta za zaslužene in prepotrebne počitnice, vsaj toliko, to je približno polovica, pa je v krogu svoje družine spet preživela svoje proste dni doma. Tako kot lani, predlani in tudi mnoga leta poprej.

Rekreacija in oddih naj bi bila sicer pravica in dolžnost slehernega delovnega človeka, vsaj tako mislimo in pogosto poudarjamo, v praksi pa je vse skupaj, kot vemo, pogosto zelo drugače. Eni imajo možnosti za uveljavljanje svojih pravic, drugi jih še vedno nimajo.

Zato smo si to pot zbrali za te dopustniške dni, ko naj bi sicer mislili predvsem na delo in uredničenje zastavljenih nalog, nekoliko neobičajno temo za naš redni »klepet v uredništvu«. Sklenili smo namreč, da se bomo pogovarjali o rekreaciji. Za spremembo tudi ne le o rekreaciji delovnega človeka, temveč o rekreaciji družine, naše osnovne družbene celice. Temu vprašanju posvečamo pri nas v praksi vse premalo pozornosti, precej manj kot v mnogih drugih enak ali bolj razvitih deželah, zato nam marsikaj tudi ne gre tako od rok kot bi si želeli. Med drugim zelo pogosto tudi nismo zadovoljni z rezultati svojega dela, ko pa toliko hodimo okoli zdravnikov in iščemo zdravila po lekarnah, namesto pa bi črpali svojo življenjsko moč in delovni polet v razumnem načinu življenja.

Za sogovornika smo povabili v uredništvo Delavske enotnosti magistra Hermana Berčiča strokovnjaka za športno rekreacijo, z ljubljanske visoke šole za telesno kulturo,

Še vedno malo časa za rekreacijo!

»Za uvod naj omenim zanimive podatke, ki smo jih dobili v enem izmed naših stanovanjskih naselij in so zelo verjetno značilni za mnoge slovenske družine. Podatki namreč govorijo o količini in izkoristku prostega časa družine. Največ družin, to je skoraj 37 odstotkov, ima eno do dve uri prostega časa na dan, družin, ki razpolagajo z dvema do tremi urami prostega časa je slabih 22 odstotkov, tri do štiri ure časa ima le še 11 odstotkov družin, brez prostega časa oziroma takih družin, ki imajo manj kot uro prostega časa dnevno, pa je več kot 20 odstotkov. Družin, ki namenijo športni rekreaciji dnevno do eno uro prostega časa je malo več kot 54 odstotkov. Uro in pol pa se ukvarja z rekreacijo le še 6,9 odstotka družine, več kot dve uri pa samo še 4 odstotki družin. V večini primerov ne gre za organizirano športno-rekreativno dejavnost, hkrati pa je potrebno razumeti pojmovanje športno-rekreativnih dejavnosti v najširšem smislu...«, je poudaril Herman Berčič.

Kaj žene slovenske družine k aktivnemu oddihu?

»Pri športno-rekreativni dejavnosti družine moramo slediti določenim ciljem, ki so privlačni in hkrati dovolj sprejemljivi za slehernega družinskega člana. Z vidika motivacije je zelo pomembno, da postavimo tudi takimeno vmesne cilje, ki jih posamezniki v družinah že dosežejo, hkrati s tem pa imajo potem več možnosti, da dosežejo končni cilj. Med pomembnejše cilje uvrščamo pri nas predvsem naslednje: humanizacija življenja in dela družine, radost, sreča in zadovoljstvo družine, ohranjanje in izboljševanje zdravja, ohranjanje in izboljševanje delovnih sposobnosti in navsezadnje preprečevanje škodljivih pojavov za posameznika in širšo družbeno skupnost.«

Po različnih poteh do istega cilja

Seveda je motivacija posameznikov oziroma slovenske družine, ki je osnova za športno-rekreativno de-

javnost, še vedno precej ožja, mar ne? Nekdo vidi v športu to, drugi ono, le malokdo pa več oziroma vse stvari hkrati...

»V Sloveniji smo opravili v zadnjih letih precej študij, zato dokaj natančno vemo, kaj usmerja naše ljudi oziroma slovenske družine v športno-rekreativno dejavnost. Motivi so seveda različni. Tako sta denimo motiva »ohraniti in izboljšati zdravstveno stanje« in »poskrbeti za pravilno telesno težo« v ospredju pri ženski populaciji, moške pa bolj vodi pri športu motiv »ohraniti in izboljšati psihofizično kondicijo«. Podatki, ki se nanašajo na družino, pa kažejo na to, da se največ družin ukvarja s športno rekreacijo zaradi zdravja in vitalnosti, sprostitve, skladnega razvoja, izražanja in potrjevanja celovite osebnosti, izboljšanja delovne sposobnosti in drugih podobnih motivov.«

Kaj pa osveščenost na področju športno-rekreativne dejavnosti slovenske družine? Kolikšen pomen ji pripisujete?

»Velik, še boljše — zelo velik. Sodim, da je temeljni problem prav pridobivanje animacij in osveščanje. Pri tem mislim tako na osveščanje posameznikov kot na osveščanje družin. V praksi vidimo, da so v glavnem očetje in sinovi pobudniki aktivnega oddiha, ki pa je nemalokrat v nasprotju z željami in možnostmi mater. S pomočjo uspešnega osveščanja, pestre ponudbe in svežih propagandnih prijemov, bi bil problem enovite pobude razumljivo precej manjši. Sodim, da bi morala biti propaganda prilagojena posameznim letnim časom, da bi morali organizatorji športnega življenja iskati vedno nove prijeme, vedno nove oblike osveščanja in propagande. Spominjam se, kako množične so bile prve trim akcije pri nas, ker so pač pomenile nekaj novega, osvežitev, ki je ljudje dotlej niso poznali.«

TEČAJI ZA ORGANIZATORJE ŠPORTNE REKREACIJE V OZD

Za tečaj za organizatorje športne rekreacije v organizacijah združenega dela, ki bo v Poreču od 26. septembra do 5. oktobra 1980 je veliko zanimanje. Vodstvo tečaja naproša vse zainteresirane da do 10. septembra 1980 pošljejo prijavnice za tečaj.

Za tiste, ki prijavnic nimajo naj omenimo, da jih lahko dobite na občinskih svetih Zveze sindikatov Slovenije, kakor tudi na občinskih zvezah telesnokulturnih organizacij ali pa na Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije v Ljubljani.

Vsem tečajnikom bomo pravočasno poslali pismena vabila, navodila glede prihoda na tečaj ter učni program tečaja.

Vodstvo tečaja

Od krajevnih skupnosti pričakujemo veliko več!

O tem, kdo bi pravzaprav moral biti pobudnik športno-rekreativnega življenja posameznikov ter družin in kje naj bi se odvijalo temeljno športno življenje zaposlenih in njihovih sorcev, seveda ni nikakršnega dvoma. Kaj pa praksa, smo z njo lahko zadovoljni?

»Mislim, da odbori oziroma komisije v krajevnih skupnostih, ki naj bi skrbale za rekreacijo občanov, še zdaleč niso odigrale svoje vloge. Veliko jih je komaj na začetku poti, še več pa je takih, ki se dela sploh še niso lotile. Razen izjem, nekaj zares spodbudnih primerov, je vse to žal čista resnica. Krajevne skupnosti še niso izkoristile svojih možnosti, čeprav so pogoji za organizacijo športnega življenja prav tam, kjer ljudje prebijejo večino svojega časa, vedno in povsod najbolj ugodni.«

Pa vloga sindikatov?

»Vsekakor so sindikati doslej več napravili na tem področju kot krajevne skupnosti, vendar še niso izkoristili vseh možnosti. Posreden vpliv sindikalnih organizatorjev na družine je namreč zelo velik. V smislih imam aktivnost konec tedna, ob poletnih in zimskih počitnicah, ki jih zaposleni preživljajo v krogu svojih družin, svojih zakonskih partnerjev in svojih otrok. Praksa namreč kaže, da je vse manj ljudi, ki si želijo pasiven oddih oziroma počitnice, na katerih bi samo ležali in gledali v nebo. Veliko, iz leta v leto več družin se odloča za oddih prav na osnovi možnosti za športno-rekreativne dejavnosti. In to bi morali organizatorji aktivnega oddiha upoštevati in seveda v čim večji meri izkoristiti.«

Odnos sicer pozitiven, toda to še vedno ni dovolj!

Analize kažejo, da ima velika večina slovenskih družin zelo pozitiven odnos do rekreacije, vendar samo s to ugotovitvijo še ne moremo biti zadovoljni. Koliko slovenskih družin je dejansko aktivnih na tem področju?

»Z organiziranimi oblikami športne rekreacije se ukvarja v bivalnem okolju blizu 15 odstotkov družin. V naslednjem srednjeročnem obdobju pa naj bi se ta odstotek dvignil na 25 do 30 odstotkov. Ob tem je pomemben še podatek, da se največ naših družin ukvarja s športno rekreacijo enkrat tedensko, pri čemer se jih največ odloča za hojo, smučanje ali izlete za konec tedna. Aktivnost enkrat tedensko seveda ni dovolj. Družina bi morala biti aktivna najmanj dvakrat tedensko, idealno pa bi bilo, če bi bila trikrat. Glede potrebne časa bo to prav kmalu urednišljivo. Prostega časa bo z leti še več. To velja upoštevati in se na boljše, koristnejšo uporabo prostega časa tudi pripraviti«, je povzel naš kratek klepet v uredništvu magister Herman Berčič.

Andrej Ulaga

Ob rezultatih gospodarjenja v prvem polletju

Boj za dohodek je vroč, toda izbojevali ga bomo!

Naslednje značilnosti je treba poudariti ob poslovnih rezultatih slovenskega gospodarstva v prvem polletju: zaostreni pogoji gospodarjenja zaradi upadanja konjunktura, slabe oskrbe z surovinami in repromaterialom, zadrževane cene ter nelikvidnost so kljub izjemnim naporom mnogih delovnih organizacij prinesli slabše poslovne rezultate. Izguba se je povečala za 88,4 odstotka glede na lansko

Daleč bolj dosledna politika stabilizacije in usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov kot v preteklih letih sta vendarle premaknila razmerje v delitvi dohodka v prid akumulacije. Ti premiki, ki so po podatkih Službe družbenega knjigovodstva bili izredno močni v drugem četrtletju pa gredo v največji meri na račun osebnih dohodkov, čeprav se je nekaj zmanjšalo tudi razporejanje dela dohodka za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb. Celotni prihodek se je v primerjavi z lanskim prvim polletjem povečal skoraj za tretjino, toda večidel na račun višjih cen. Povedati pa je treba, da so delovne organizacije imele ob polletju še za 11,9 milijarde dinarjev neplačanih terjatev (kar je za polovico več kakor lani ob istem času), tako da bi bila prihodek in dohodek ustrezno višja, če bi bila ta spredstva pravi čas izterjana. Slabo vnovčevanje terjatev pa je delovne organizacije prisililo, da so najemale kratkoročna bančna posojila, ki jih je bilo konec junija letos za 45 odstotkov več kot ob koncu lanskega leta! Ker pa je tudi likvidnost bank slaba, se utegnejo zapleti z likvidnostjo gospodarstva, ki je slaba že sedaj, v prihodnje še bolj zaostri.

Skratka, ob posameznih nesporih dosežkih gospodarstva v prvi polovici letošnjega leta, med katerimi velja pred vsemi omeniti povečevanje akumulacije na račun drugih oblik porabe, izboljševanje zunanjetrgovinske bilance, zmanjšanje izgub na substanci itd., gospodarstvo še naprej pestijo pomanjkanje surovin in repromaterialov, nizke cene, nelikvidnost, težave pri izvozu, zmanjšanje konjunktura doma in v svetu. Te težave napovedujejo, da bodo, kljub devalvaciji, ki v rezultatih prvega polletja ni zajela, in drugih ukrepov v drugi polovici leta terjale še mnogo večje napore za dokaj negotov rezultat. Zmanjševanje nominalne rasti celotnega prihodka in dohodka, veliki pritiski na cene in tudi na osebne dohodke, ter nuja, da delovne organizacije izvažajo čimveč, da bi si republika zagotovila čimbolj ugodno zunanjetrgovinsko bilanco, bodo neugodno vplivali tako na rast dohodka kot tudi na njegovo razporejanje.

V večini delovnih organizacij, ki smo jih te dni obiskali in odgovorne pobarali, kako so v prvem polletju poslovali in kakšne so napovedi do konca leta, so potrdili oceno, da bodo v drugi polovici leta bili hudo vroč boj za dohodek.

Julij in avgust slabša

»Julija in avgusta so se nam že poznale posledice ukrepov, ki jih je sprejel Zvezni izvršni svet v juniju, prav tako pa smo na tistem s surovinami in repromateriali«, nam je povedal Ciril Oblak, direktor finančno računskega sektorja mariborske Elektrokovine. »Resda so bili vmes že dopusti, toda realizacija je upadla kar za petino. Zelo slaba je tudi likvidnost naše delovne

prvo polletje in dosegla znesek 1,76 milijarde dinarjev! Število delovnih organizacij z izgubo se je od lanskih 141 povečalo na 223. Tolažilno pa je, da se je izguba pri substanci (ko so porabljena sredstva višja od celotnega prihodka) letoš zmanjšala za skoraj 15 odstotkov in je padla na skupnih 58,7 milijona dinarjev!

organizacije, tako da ne vemo, kako bomo lahko izplačali osebne dohodke v septembru. Ker so bili že rezultati ob polletju v vseh temeljnih organizacijah Elektrokovine precej pod zastavljenim planom (resda je bil plan napet), je ob nadaljevanju dosedanjih »gibanj« moč pričakovati že ob devetmesečnih periodičnih obračunih določene težave. V posameznih TOZD pričakujemo celo izgubo.«

— kjer dosegajo za nekatere izdelke tudi višje cene kakor doma — jim povzroča celo težave, saj ne morejo ustreči pritisku kupcev v celoti in tako dodobra posttrgati »smetano«. Tako so, kot sta nam pripovedovala Franc Ferjančič, pomočnik generalnega direktorja in Metod Sedej, direktor računsko finančnega sektorja, ob rebalansu letnega plana povečali celotni prihodek od 1,2 milijarde din na 1,5 mili-

jarde, izvozni načrt pa za 80 odstotkov. Pričakujejo tudi, da bodo v naslednjem srednjeročnem obdobju ob pomoči domačih partnerjev, bank in dobaviteljev opreme uspeji zbrati (po sedanjih izračunih) okroglih 1,5 milijarde dinarjev sredstev za naložbe v razširitev in modernizacijo proizvodnje. Pri tem je zanimivo, da bodo s temi sredstvi proizvodnjo dosedanjih izdelkov povečali samo za 12 odstotkov. Večino naložbenih sredstev bodo porabili za proizvodnjo novih izdelkov, ki so — glej redkost pri nas! — rezultat dela lastnega razvojnega oddelka.

Sicer imajo v Eti tako kot vsa ostala podjetja težave z oskrbo s surovinami in uvozom opreme, težave z naraščanjem cen — ter

težave s prepočasnim naraščanjem osebnih dohodkov. Največ problemov pa imajo s premajhnimi proizvodnimi zmogljivostmi!

Obiskali smo tudi Tovarno dušika v Rušah. S polletnimi rezultati so v glavnem zadovoljni, čeprav so le-ti slabi pri proizvodnji kalcijevega karbida in kompleksnih gnojil. Vzrok so cene surovin in energije. Prav to dvojje in pa padec konjunktura na svetovnem trgu za izdelke jeklarske industrije (v Rušah izdelujejo ferolegure) najbolj ogroža poslovne rezultate v drugi polovici leta, pri čemer je dodatna skrb še zelo slaba likvidnost tako delovnih organizacij kot tudi bank (v katerih je zdaj težko dobiti celo posojilo za realizacijo izvoza).

delovni organizaciji moč pognati v hitrejši in bolj ekonomičen tek.

V Kovinoplastiki so notranje ustalitvene ukrepe vnesli kot sestavni del v letni gospodarski načrt in o njihovem uresničevanju razpravljajo prav tako tekoče kot o ostalih pokazateljih poslovnega uspeha. V gospodarskem načrtu so imeli na primer zapisano, da morajo izvoz podvojiti. Rezultat »notranjih ukrepov« je potrojitev izvoza ob hkratnem zmanjšanju uvoza za četrtno planiranega. V Kovinoplastiki z velikimi črkami pišejo »inovator« in rezultati takega odnosa do racionalizacije proizvodnje so izredno dobri.

V Tovarni dušika so delavci kljub težavam, ki jih imajo s prekrbo s surovinami in potrebami domačega trga, razumeli potrebo po čim večjem izvozu. Zdaj izvažajo prav vse temeljne organizacije, tudi »agrokemija«, ki je bila vse doslej le velik uvoznik. Tako naj bi v letošnjem letu Tovarna dušika povsem pokrila svoje potrebe po devizah in še nekaj naj bi jih ostalo. Seveda bo zavoljo cen na svetovnem trgu nekoliko trpela realizacija te delovne organizacije in tudi preskrba domačega trga z njihovimi izdelki, toda izravnavanje republiške (pa tudi lastne) izvozne—uvozne bilance je pač prva naloga.

»Bili bomo vroč boj za dohodek« so nam dejali v Elektrokovini. Toda pripravljeni smo ga biti in če nam bo pri tem še družba pomagala z ustreznimi sistemskimi ukrepi, smo prepričani, da ga bomo izbojevali.

Boris Rugelj

ETA, CERKNO: Izredni gospodarski rezultati zavoljo izjeme konjunktura, toda tudi zavoljo izjemno rešnega pristopa kolektiva k uresničevanju zastavljenih stabilizacijskih ukrepov.

Kakšni so obeti za slovenske tekstilce?

Nič zidov, samo novi stroji

Slovenska tekstilna in oblačilna industrija se bo lahko vključila v načrtovani kvaliteten razvoj slovenskega gospodarstva le tedaj, če bo sledila programu lastne prenove in izvajala enak program kot tekstilna industrija v razvitih državah. Svoje mesto in možnosti kvaliteta razvoja v prihodnje pa bo dosegla, če bo razvoj usmerila v večjo gospodarsko učinkovitost z boljšo poslovno politiko. To je temeljna ugotovitev tekstilnega inštituta v Mariboru, ki je izdelal študijo o perspektivnem razvoju slovenske tekstilne industrije.

Tekstilna in oblačilna industrija Slovenije je organizirana v 71 organizacijah združenega dela, ki skupaj štejejo 205 TOZD. Po podatkih s konca lanskega leta je bilo v tej gospodarski panogi zaposlenih 52.200 delavcev, od tega približno 40.000 žensk.

Znano je, da se tekstilci že več let srečujejo z različnimi problemi, ki pa jih je prav zaradi specifičnosti te industrije veliko več kot v drugih panogah. Veliko je bilo besedi o tem, kako iz zagat na zeleno vejo in kako korakati vstric z bolj konkurenčnimi v svetu. Ali je to mogoče? Če je, za kolikšno ceno naporov in vlaganj?

Najdaljša industrijska tradicija, uspešno poslovanje brez izgub v normalnih neprednostnih

pogojih, visoko razvite delovne navade zaposlenih, sedanje proizvodne zmogljivosti, razmeroma visoka tehnična produktivnost, stopnja organiziranosti proizvodnje večine organizacij združenega dela tekstilne industrije, ki je na evropski ravni, primerno razvito šolstvo in vedno boljše vključevanje raziskovalnega dela v razvoj in razvito poslovno in samoupravno povezovanje, so prav gotovo dober temelj za usmeritev k uspešnemu razvoju.

Predvsem bi morali, tako kažejo ugotovitve študije, proizvodnjo tekstilnih izdelkov usmerjati v visokokvalitetne nekonvencionalne proizvode s čimvišjo stopnjo predelave in dodelave, pri tem pa opuščati proizvodnjo cenjenih in enostavnih izdelkov, s katerimi ni mogoče ustvarjati ustreznega dohodka. Sama tehnologija proizvodnje, pa naj je še tako sodobna, seveda ne bo dovolj. Treba jo bo, vsaj tisto, ki se bo obdržala, skrajno racionalizirati in čimbolj znižati proizvodne stroške.

Nadalje bi se bilo treba usmeriti v proizvodnjo takih končnih tekstilnih izdelkov, ki bodo po sodobnosti ustrezali zahtevnejšemu domačemu in razvitemu tržišču v svetu. Sedanji zmogljivosti jugoslovanske tekstilne industrije zdaleč presegajo povpraševanje na domačem trgu, zato bi

kazalo slovensko tekstilno industrijo usmeriti na proizvodnjo tehničnega tekstila, ki ga potrebujejo v drugih industrijah.

Slovenska tekstilna industrija vsaj za naše razmere porabi preveč naravnih surovin. Zato bi morala le-te pospešeno zamenjati s sintetičnimi in celuloznimi vlakni, regenerati in drugimi nadomestki. Tudi sekundarne surovine in odpadke bi morali bolje izkoriščati.

Vsa prizadevanja so nujno povezana s posodobitvijo, racionalizacijo in rekonstrukcijo proizvodnje. Predvsem je treba nenehno misliti na zamenjavo zastarele, izrabljene in nizko produktivne strojne opreme z visoko produktivnimi sodobnimi stroji. Torej morajo biti investicije usmerjene zlasti v to. O graditvi novih obratov se sploh ne bi smeli pogovarjati. Morebitne izjeme bi lahko bile le povsem dotrajane zgradbe, pa še tu bi bilo treba iskati najbolj smotne rešitve.

Mnoge organizacije združenega dela so zaradi različnih razlogov ostale brez visokokvalificiranega tehničnega in poslovnega kadra, pesti jih zastarela in za sodobno proizvodnjo neuporabna oprema, neperspektiven in konkurenčno občutljiv proizvodni program, neugoden polo-

žaj na trgu, nekajletni slabi poslovni rezultati. Take OZD bi morali prestrukturirati ali enostavno opustiti. To toliko bolj, če ni mogoča ali smotrna naslonitev na večja in močnejša tekstilna jedra. Zavedati se moramo, da je treba vselej vso pozornost posvečati tekstilnemu delavcu in njegovi življenjski perspektivi, ne pa proizvodnji za vsako ceno ali celo na račun življenjske ravni in položaja delavca.

Še bi lahko naštevali dejavnike in dejstva ter jih razčlenjevali. Namesto tega pogledjmo še nekaj števil. Za posodobitev in avtomatizacijo proizvodnje in opreme bo morala tekstilna industrija, da bi sledila razvoju v svetu, do leta 1985 zamenjati 40 odstotkov sedanje strojne opreme. V oblačilni industriji, kjer oprema tehnološko hitreje zastari, pa do tega časa kar 80 odstotkov opreme. Z drugimi besedami povedano: za doseganje zastavljenih ciljev bi bilo treba nameniti približno 2 milijardi 900 milijonov dinarjev.

Tekstilna industrija sama takih naložb ne bo zmogla. To bo mogoče le s skupnimi vlaganji vseh tistih panog, ki so s tekstilno industrijo tehnološko in poslovno povezane.

Peter Štefanič

Delovno kljub dopustom

Da bi uspešneje in učinkoviteje uresničevali družbenopolitično vlogo zveze sindikatov v združenem delu in v političnem sistemu, delujejo v zvezi sindikatov sindikati posameznih dejavnosti. Le-ti delavcem omogočajo izražanje in usklajevanje njihovih posebnih interesov, dogovarjanje o reševanju skupnih vprašanj ter prenašanje problemov in interesov v zvezo sindikatov.

Vsebinska delovanja sindikatov posameznih dejavnosti je znana že iz statuta Zveze sindikatov zato o njej ne bomo podrobneje govorili. Zanimalo pa nas je, katere so trenutno najpomembnejše naloge sindikatov dejavnosti. Z vprašanjem smo se obrnili na nekatere republiške odbore, kot stalne organe sindikatov dejavnosti.

Lepo in sončno poletje je seveda vplivalo tudi na to, da so nekateri predvideni sogovorniki izkoristili toploto poletja za svoj redni letni dopust in jih zato nismo uspeli nagovoriti. Nekateri so se ravnokar vrnili. Kljub temu pa smo uspeli oblikovati sliko delovanja republiških odborov, grobo in malce nepopolno, a polno načrtov za pestro delo v prihajajočem jesenskem obdobju.

Do tridesetega septembra morajo vsi republiški odbori sindikatov dejavnosti posredovati republiški svet Zveze sindikatov Slovenije oceno o poteku dela pri nastajanju samoupravnih sporazumov dejavnosti o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka, sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Isti rok velja tudi za posredovanje pripomb k osnutku družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo in pripomb k družbenemu dogovoru o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog. Uveljavitev načela delitve po delu in rezultatih dela ima izjemen pomen za povečanje zavzetosti delavcev za delo ter smotrno upravljanje in gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Dosedanja družbena praksa in prizadevanja za uveljavitev načela delitve po delu in rezultatih dela pa sta pokazala zelo različne in marsikje nezadovoljive rešitve, hkrati pa neučinkovite in neusklajene z zakonom o združenem delu. Vse to je zahtevalo izdelavo družbenega dogovora, v katerem se udeleženci dogovore za skupne osnove in merila oblikovanja in delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter skupna izhodišča in naloge za nadaljnjo aktivnost. Že spričo navedenega je razumljiva nujnost ažurnosti in temeljitosti pri javnih razpravah omenjenih DD v naslednjem obdobju. Zavedati se namreč moramo, da bo potrebno v tem obdobju oblikovati rešitve skupnega pomena in takšno vsebino družbenih dogovorov, ki bo postala trajna za delo in urejanje odnosov na področju nagrajevanja.

Druga dejavnost, ki čaka vse republiške odbore (mimogrede, 18 jih je), so tudi vse načrtovane aktivnosti v zvezi s pripravami na drugo konferenco ZSS.

V republiškem odboru sindikata delavcev **prometa in zvez** bodo poleg omenjenega v septembru obravnavali med drugim

še uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov v SOZD dejavnosti prometa in zvez in v poslovni skupnosti Avtoprevoznitvo. Kot tudi ostali odbori, bodo ocenili realizacijo stabilizacijskih prizadevanj in gospodarjenja v prvem polletju, obravnavali bodo predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varnosti cestnega prometa in predlog samoupravnega sporazuma o SIS za letalski promet. Usmerili se bodo tudi v dejavnost pri reorganizaciji strokovne službe republiške skupnosti za ceste.

Sindikata delavcev kulture ima še nadalje veliko dela pri uveljavljanju usmerjenega izobraževanja na področju kulture in umetnostne vzgoje v skupnem vzgojnoizobraževalnem programu usmerjenega izobraževanja kot tudi na področju samoupravnega interesnega organiziranja na področju kulture. Združevanje dela in sredstev je ena od osrednjih nalog sindikata te dejavnosti v septembru. Prizadevali si bodo, kot so tudi zapisali v akcijskem programu, ustvarjati pogoje, ki bodo pospeševali funkcionalno povezovanje posameznih kulturnih institucij. Posebno pozornost bodo posvetili povezovanju med RTV, gledališči in filmsko industrijo pri nastajanju slovenskega igranega programa. Veliko nalog jih čaka tudi pri uveljavljanju samoupravnega dogovarjanja, sporazumevanja in sodelovanja ter pripravljanja skupnih kulturnoumetniških programov v Kulturnem domu Ivana Cankarja.

Ena osnovnih nalog sindikata delavcev **gozdarstva in lesarstva** in njegovega republiškega odbora je izdelava kriterijev organiziranja temeljnih obratov za kooperacijo v gozdarstvu. Ti obrati so namreč nesmotrno organizirani že samo z vidika številnih kmetov, ki jih posamezni obrati obsegajo, s čimer je moteno samoupravno delo. V okviru priprav na drugo konferenco ZSS bo RO do 10. septembra organiziral v desetih OZD, skupaj z občinskimi sveti ZSS, razprave na temo uresničevanja stališč ZSS o delitvi po delu in rezultatih dela. Analizo sistema nagrajevanja v OZD bodo povezali z obravnavo omenjenih dveh DD. Razprave pa bodo povezali tudi z ukrepi za ustalitev gospodarjenja in pripravo planov za srednjeročno obdobje. Veliko se bo RO angažiral tudi pri zveznem samoupravnem sporazumu o življenjskih in delovnih pogojih delavcev te dejavnosti. Gozdarstvo je namreč specifična dejavnost tudi glede na fizične napore delavcev na prostem, v vseh vremenskih pogojih in v glavnem na deloviščih, ki so oddaljeni od naseljenih krajev. Omenjeni samoupravni sporazum bo delavcem v gozdarstvu zagotovil minimalne pogoje dela.

Sindikata delavcev **obrti** in s tem tudi njegov RO je specifičen po tem, ker pokriva obrtno dejavnost v celoti, tako tisto v združenem delu (obrtne zadruge, POZD), kot dejavnost delavcev, ki delajo pri samostojnih obrtnikih. Teh delavcev je 18 tisoč. Zaradi razdrobljenosti te dejavnosti pa prihaja do številnih problemov, ki se jih bodo na RO zavzeto lotili. Veliko naporov bo treba vložiti v prihodnjem obdobju za pravo usmeritev RO obrti, saj gre pri obrti za poslovanje na področju celotne mate-

rialne proizvodnje. Šibki so samoupravni odnosi v teh organizacijah, majhne so in pestijo jih pereči kadrovske problemi. Ni ustreznih strokovnih služb, kadrov. Oblikovati bo potrebno posebne izobraževalne programe v okviru izobraževalne skupnosti. Vse to so problemi, ki pa še zdaleč niso vsi, s katerimi se bo moral RO sindikata delavcev obrti spoprijeti po poletnem oddihu.

Republiški odbor sindikata delavcev **proizvodnje in predelave kovin** bo najprej ocenil ekonomski položaj OZD v panogah in dejavnostih. O obeh omenjenih družbenih dogovorih bodo razprave v izbranih organizacijah v okviru njegove panoge seveda. Na njih bodo poskušali, dograditi sitem delitve po delu in rezultatih dela in ugotoviti ustreznost določb družbenih dogovorov v praksi. Veliko predvidenih aktivnosti v zvezi z usklajevanjem elementov v skladu s sporazumom o temeljih plana,

predvsem v organizacijah, ki bodo v naslednjem srednjeročnem obdobju nosilke programa. Obravnavali bodo tudi delovne in življenjske razmere delavcev v nekaterih organizacijah in uresničevanje stališč sindikata na področju humanizacije dela, z vidika varstva pri delu, invalidnosti in zdravstvenega varstva.

Poleg razprav o omenjenih družbenih dogovorih se bo republiški odbor sindikata delavcev **delovnih skupnosti družbenih in državnih organov** ukvarjal predvsem z uresničevanjem zakona o državni upravi, o dohodkovnih odnosih v upravi in s samoupravnim preoblikovanjem uprave v osnovnih organizacijah in v občinah. Sistem normativnega urejanja je s sprejetjem nekaterih sistemskih zakonov zaključen na področju državne uprave, to pa pomeni, da je dana realna osnova za uresničevanje obsežnih in zahtevnih nalog, ki so začrtane z zakonom.

Darinka Legat-Čož

IZ SINDIKALNIH GLASIL REPUBLIK IN POKRAJIN

Sledovi kriminala

Včasih smo govorili, da gošpodarski kriminal ne narašča, ampak ga okrepljena družbena kontrola tako hitro in učinkovito odkriva. Verjetno je tako, vendar pa stoji ob tej resnici še ena: skoraj vsako leto ugotovljamo, da prestopki, poneverbe, kraje in druge oblike malverzacije naraščajo. Do takšnega zaključka nas privedejo ugotovitve Medobčinskega sekretariata za notranje zadeve v Tuzli, ki je odkril na svojem področju v prvem polletju 197 kaznivih dejanj na področju gospodarstva. V primerjavi z lanskim letom je to znatno več: samo zaradi prisva-

janja družbene lastnine je bilo 23 prijav več, materialna škoda pa je večja za 50 odstotkov. Postavlja se nam vprašanje, kaj delajo strokovne in druge službe, ki v nekaterih primerih niso dovolj budne in niso dorasle spretnim prstom kriminalcev, posebno v vaških trgovinah in kmetijskih zadrukah. Kazen za kršitelje mora biti opozorilo, da moramo široko družbeno akcijo zatreči omenjeni kriminal že v samem začetku in razvijati samoupravno zavest, torej samodisciplino, odgovornost, spoštovanje osebnosti in tujega dela. *Tako piše M. Milinović v Radu*

Ko šest postane sedem in pol

Čeprav je žetev pšenice že končana, se še vedno bojujemo za vsak kilogram te žitarice. Trenutno gre za odkup, ker je, poenostavljeno rečeno, želja mlinarske industrije, da se oskrbi s čim večjimi količinami pšenice, da bi se izognila praznini predelovalnih kapacitet. Vendar tudi znatno povečana cena ni vplivala na zasebni sektor, ki ima največje količine pšenice, a jo večino zadrži za lastne potrebe. Predelovalci pa so se predhodno dogovorili le za zanemarljiv del odkupa pšenice, ki jim je potreben glede na njihove predelovalne kapacitete, pa naj gre za zasebni ali družbeni sektor kmetijskih proizvajalcev. Zato se tudi borijo za vsak kilogram, ki se pojavi na tržišču.

Tako so inšpektorji na področju bjelovarske regije naleteli tudi na preprodajo pšenice, v ka-

teri je mlinarska industrija iz Križevcev plačala 20 odstotkov višjo ceno od dogovorjene s predelovalci družbenega sektorja v Lipiku. Bistvo te preprodaje je v tem da proizvodna organizacija ni proizvedla pšenice, ampak jo odkupila in nato (pre)prodala. Pri tem seveda ni mogla opravičiti razliko v ceni, ki je sicer dovoljena, vendar v višini manipulativnih stroškov. Naštevajoč vse, od marže do telefonskih stroškov, ni bilo mogoče pokriti zares velike razlike od šestih družbeno dogovorjenih dinarjev za kilogram, do sedem in pol dinarja, za kolikor je bila pšenica prodana.

Posebno pa zaskrbljuje dejstvo, da je ta primer samo kamenček v mozaiku agroindustrijskih neskladij. *Tako piše Tugomir Pemper v Radničkih novinah*

Kličemo Ljubljano 44-211

Na zvezi je Marina Juvančič, podpredsednica OS ZS Moste-Polje

»V zadnjih dneh avgusta je kljub počitniškemu času bilo v razpravi precej vročih tem«, nam je dejala naša sogovornica, ko smo jo pobarali o tem, kaj delajo v občinskem svetu v sedanjem dopustniškem zatišju. »Tokrat pravega počitniškega zatišja ni bilo, saj so v vseh temeljnih organizacijah temeljito analizirali poslovanje v prvem polletju letošnjega leta, dograjevali stabilizacijske načrte in se dogovarjali za politične akcije, ki se jih bomo lotili v jeseni.«

— Pa imate pregled nad dogajanjem v osnovnih organizacijah sindikata v vaši občini?

»Sorazmerno dober pregled imamo nad vsem, kar se dogaja. Štiri-deset naših tovarišev in tovarišic (članov občinskega sveta in njegovih organov) je v dnevnem stiku z osnovnimi organizacijami sindikata. Takšna »zadolženost« za posamezne organizacije se je pokazala kot dobra metoda političnega dela občinskega sveta, saj smo dnevno na tekočem, kaj se dogaja v temeljnih organizacijah združenega dela, takoj lahko reagiramo, poleg tega pa so ti tovariši dobra pomoč izvršnim odborom osnovnih organizacij in predsednikom pri opravljanju njihovih nalog. Prav zaradi takšnega načina dela so bile tokrat razprave o polletnih rezultatih gospodarjenja v veliki večini temeljnih organizacij združenega dela in v delovnih skupnostih temeljite, dobro pripravljene in naravnane tako, da so lahko v temeljnih organizacijah takoj sprejeli tudi strezne ukrepe za odpravljanje ovir v procesu gospodarjenja...«

— Rezultati?

»Temeljito jih moramo analizirati v občinskem svetu. To smo storili že za trideset temeljnih organizacij, med njimi pa še posebej za tiste, ki poslujejo z izgubo. V Toplarni so »prigospodarili« 5,3 milijona dinarjev izgube, v Yulonu 2,26 milijona, v temeljni organizaciji »Zidar Kočevje« — gradbeni sektor 8,15 milijona dinarjev, obrtna dejavnost v Izolirki se je »izkazala« z 2,28 milijona dinarjev izgube, Indos z 9 milijoni in Emonina temeljna organizacija Globtoure prav tako z 9 milijoni dinarjev izgube. Te številke nas hudo skrbijo še bolj pa vzroki, zaradi katerih so izgube nastale. Cene so neusklajene, neurejeni so dohodkovni odnosi med temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi organizacijami, nekaj razlogov za izgube pa lahko najdemo (Toplarna) v nepravočasnem povečanju cen za njihove storitve. Sicer pa bi lahko naštel celo paleto vzrokov, ki jih uvrščamo med subjektivne in zunanje...«

— Kaj so storili v teh samoupravnih okoljih, da bi odpravili izgube?

»Povsod so sprejeli ustrezne ukrepe, vendar pa bodo morale družbenopolitične skupnosti ponekod odločneje intervenirati. Predvsem tam, kjer zaradi neurejenih dohodkovnih odnosov v delovnih organizacijah nekateri »ustvarjajo« izgube. Ta teden bomo o tem govorili tudi na seji predsedstva občinskega sveta ZS. Poleg tega pa bomo spregovorili tudi o javni razpravi o družbenem dogovoru za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, o pripravi nanjo, kajti zanimanje za ta dogovor je precejšnje. Še posebej pa bomo na tej seji obravnavali prekoračitelj dogovora o razporejanju sredstev za osebne dohodke ter namenili več pozornosti položaju naših delavcev v detaširanih obratih naših delovnih organizacij v tujini. Kot vidite, smo si zastavili kar obsežen dnevni red!

Marjan Horvat

Seja RO sindikata delavcev prometa in zvez

Sprejemljiv zakon

Člani komisije za samoupravljanje pri republiškem odboru sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije so minulo sredo med drugim obravnavali osnutek zakona o sprejemanju začasnih ukrepov družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine — menili so, da je za organizacije združenega dela v prometu in zvezah sprejemljiv, predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varnosti cestnega prometa in predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti za letalsko dejavnost. Za slednjega velja zapisati, da so ga podprli vsi uporabniki letališč, udeleženci seje pa so znova opozorili na sistemske probleme, med katere sodi predvsem združevanje dohodka. Če namreč z zakonom ne bomo opredelili letalsko dejavnost kot dejavnost posebne družbene pomena, bodo morali podpisniki združevati sredstva le iz čistega dohodka, kar pa večini udeležencev ne ustreza.

Zabeležke z obiskov Vinka Hafnerja v nekaterih delovnih organizacijah

Recept je: složno nad težave

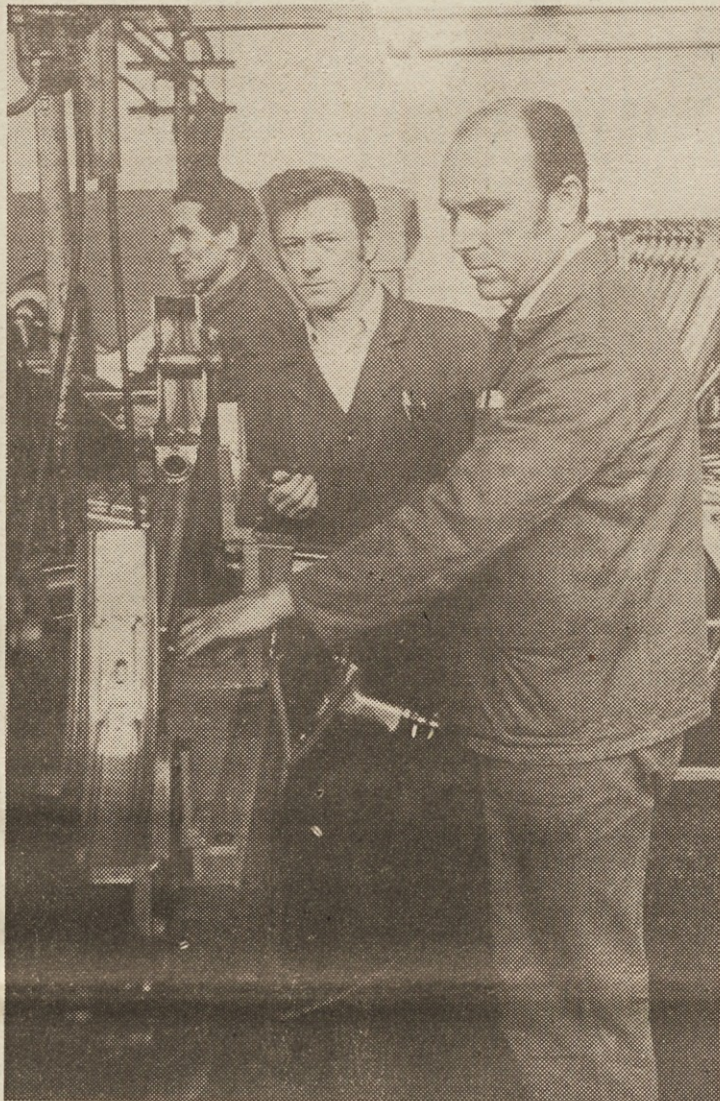
»Skupna kapa« – pravšnja ali pretesna?

Letošnje leto bi moralo biti tako za kolektiv Tomosa kot za kolektiv Cimos a prelomno leto v dolgoročnih razvojnih odločitvah. Oba kolektiva, pa tudi družbene skupnosti, ki so jima že do sedaj pomagale, bodo morali skupaj najti najkoristnejšo odločitev o nadaljnji poti obeh delovnih organizacij. Gre za to, da se najde za en in drugi kolektiv dolgoročna usmeritev proizvodnje in da se postavi na dovolj trdne gospodarske temelje, da se bosta lahko uspešno razvijala in koristila družbeni skupnosti.

Vendar so težave obeh delovnih organizacij in njuni razvojni problemi in dileme tako veliki, da iskanje prave poti sploh ne bo enostavna naloga zlasti še, ker bo treba ustrezne rešitve najti v kar najkrajšem času. Zavlačevanje pri iskanju pravih dolgoročnih usmeritev lahko povzroči v eni ali drugi OZD nepopravljivo materialno (nemara pa tudi politično) škodo. Povrh vsega pa probleme teh dveh organizacij ni moč razreševati ločeno, ker sta vsaj za sedaj še tesno povezana kot delovna organizacija (Cimos) in njen soustanovitelj (Tomos skupaj z Iskro iz Šempetra in Citroenom). Tomos je s svojim soustanoviteljskim deležem (več kot tretjina kapitala Cimos a) soudeležen tudi pri pokrivanju Cimosove tekoče izgube, ki naj bi v letošnjem letu znašala celo več kot 310 milijonov dinarjev (ob sprejetju nekaterih ukrepov pa kakih 50 milijonov din manj). Tomos ima sam letos tudi izgubo skoraj 40 milijonov din (pol manjšo, kot so načrtovali) in obveznosti vračila posojila za pokritje lanske 170-milijonske izgube. Jasno je, da je Tomos v izjemno težkem položaju, iz katerega se kljub uspešnemu saniranju položaja v prvem polletju nikakor ne bo mogel izkoptati sam. V podobnem finančnem položaju je Cimos, kjer sicer trdijo, da so polom zakrivil predvsem za 52 odstotkov prenižke cene njihovih osebnih avtomobilov — kriv pa je predvsem njihov poslovni koncept.

Naloga, ki so pred kolektivoma in družbenimi skupnostmi (do nivoja republike in celo federacije pri posameznih rešitvah) so na kratko in poenostavljeno povedano naslednje: utrditi finančne temelje obeh delovnih organizacij, tako, da »stari grehi« (beri izgube) ne bi več izničevali dobrih rezultatov tekočega poslovanja (zlasti pri Tomosu); poiskati takšno dolgoročno razvojno usmeritev, da do podobnih »padcev« v poslovni uspešnosti ne bi prihajalo.

Nobena izmed teh nalog ni preprosta. V Tomosu bo treba pokriti letošnjo izgubo (ki jo sicer kolektiv uspešno zmanjšuje), odplačati posojilo za kritje lanske izgube. V Tomosu namigujejo, da bi bili »temeljni« trdnosti, oziroma trdni samo v primeru, če bi jim lahko odpisali za okroglih 220 milijonov dinarjev obresti na posojila ter podaljšali rok odplačevanja za okrog 400 milijonov din kratkoročnih po-

Tomos: delavci sodijo, da sanacijski program, ki je v bistvu tudi že srednjeročni razvojni program, ne bo uresničen, če Tomos ne bo rešen nekaterih finančnih obveznosti do posojilodajalcev.

sojil na 15 do 20 let. Tomos pa pesti tudi čedalje večja izguba Cimos a, katere dobro tretjino naj bi pokrtil Tomos kot soustanovitelj in sovlagatelj osnovnega kapitala Cimos a.

Cimosovi proizvodni stroški so zavoljo nizkih proizvodnih serij (tudi pri sestavnih delih ne le pri proizvodnji avtomobilov), prevelikega števila zaposlenih (za tolikšen obseg proizvodnje) in še drugih vzrokov mnogo višji kot cene, po katerih prodajajo svoje izdelke doma (avtomobile) in v tujini (sestavni deli). Zdaj je izguba že presegla 70 milijonov din, do konca leta pa bo menda presegla (zavoljo vpliva devalvacije) 310 milijonov. Ker ima tu odločilno vmešane prste inozemski partner in soustanovitelj Citroen, je položaj seveda še toliko bolj zapleten in težje rešljiv.

Toda vse težave v zvezi z izgubami so sorazmerno majhne v primeri s zahtevnostjo odločitve o nadaljnjem razvoju obeh delovnih organizacij. V rešitev čiste ekonomske narave se namreč mešajo posamični interesi zlasti obeh prizadetih kolektivov, ki imata različne poglede na razvoj. S tem je ogrožen koncept bodočega razvoja, za katerega se ogrevajo družbene skupnosti in po katerem naj bi motorna industrija Slovenije čim tesneje sodelovala med seboj in čim bolj ekonomično izkoriščala obstoječe zmogljivosti, ki bi jih lahko koristila vsaka delovna organizacija in čim bolj smotno razvijala nove. V okviru tega koncepta bi seveda Tomos in Cimos morala zelo tesno sodelovati in se razvijati skladno. Pri viziji bodočega razvoja pa se oba kolektiva za zdaj še močno razhajata — čeprav v obeh sicer odprtih rok

sprejemajo pobudo za razvoj slovenske motorne industrije »pod eno kapo«. Podrobneje bo potrebno pogledati načrte Cimos a, ki naj bi v naslednjem srednjeročnem obdobju za ekonomsko nizko serijo 60000 izdelanih avtomobilov letno ter ustrezno veliko serijo sestavnih delov (Cimos sestavne dele izvažajo v Citroen, uvažajo pa druge sestavne dele, da lahko sestavi avtomobile) v enakem poslovnem odnosu do partnerjev (zlasti Citroena) kot doslej moral vložiti več kot 7 milijard dinarjev v razvoj. Tomos je nasprotno — za radikalne spremembe v poslovanju Cimos a in v njegovem konceptu razvoja, ter za razčiščenje (menda dokončno) njunega medsebojnega odnosa.

Za zdaj so vsa vprašanja obstoja in nadaljnega razvoja obeh kolektivov, ki ju je obiskal Vinko Hafner s sodelavci, še povsem odprta. Prav tako še ni izdelan koncept razvoja slovenske motorne industrije, ki ga pripravljajo na Gospodarski zbornici Slovenije. Niso še razčiščeni odnosi med obema kolektivoma (kar pa je razumljivo, saj so vezani tudi na skupni koncept razvoja motorne industrije). Niso niti urejeni odnosi med posameznimi temeljnimi organizacijami v Cimosu (kar utegne močno ovirati razgovore s partnerji o enotnem konceptu razvoja). Časa za razreševanje pa je prav tako malo. Toda položaj navsezadnje le ni tako »črn« zlasti ne v Tomosu, kjer so letošnji tekoči poslovni uspehi ohrabrujoči, prav tako ohrabrujoča pa je tudi mnogo boljša politična klima in delovno vzdušje v tem kolektivu.

Kljub težavam so v Nafti optimisti

V tem času pestijo lendavsko Nafto, ki je vključena v sestavljeno organizacijo združenega dela INA, številne težave. Kot Demoklejev meč visi nad kolektivom izguba v temeljni organizaciji združenega dela Petrokemiji, ki bo po sedanjih ocenah znašala v letošnjem letu kar 160 milijonov dinarjev. Poleg visokih anuitet in obresti za kredite, ki jih morajo lendavski »naftaši« plačevati, ki so jih porabili za izgradnjo predelovalnih zmogljivosti, sodi med temeljne vzroke za izgubo neurejen sistem cen lepil, ureje in metanola. Razlike med ceno zemeljskega plina in izdelki INE-Nafte, ki so proizvedeni na bazi plina, so prevelike, povrh vsega pa so se v zadnjih dveh letih cene plina pretirano dvigovale. Ko so v Nafti načrtovali proizvodnjo metanola je veljal kub. m zemeljskega plina 2,2 dinarja, cena pa se je do letošnjega julija dvignila kar na 6,50 dinarja. V primerjavi z drugimi republikami je ta cena precej višja, kar že samo po sebi postavlja ta kolektiv v neenakopraven položaj na trgu.

Sicer so cene metanola od petnajste septembra dobile status »izjemnega primera« po ustrezni odločitvi zveznega izvršnega sveta, vendar pa to ne velja za cene umetnih lepil in ureje, ki »tiščijo« rentabilnost poslovanja v Petrokemiji. Povsem normalno je, da se v Lendavi sprašujejo, kako dolgoročno sanirati razmere v tej proizvodnji, ki je do pred dvema letoma bila sorazmerno dobro akumulativna, medtem ko je »ustvarjala« izgubo rafinerija. Poleg tega, da bi po predlogih lendavskih »naftašev« morali plin za industrijsko porabo drugače obravnavati kot tistega za energetsko, so se odločili, da bodo v prihodnjem letu namenili vso skrb domačemu plinu. Vrtali bodo v Petišovcih, kjer od ene vrtine v globini nad 3000 metrov pričakujejo 40 tisoč kubičnih metrov zemeljskega plina. Dogovarjajo se z Naftaplinom, ki naj bi jim odstopil plinska polja v Medžimurju, poleg tega pa so izvršnemu svetu SRS predlagali, da odobri v blagovni menjavi z Madžarsko izvoz metanola za uvoz plina, kar je prav tako ena izmed pomembnih po-

stavk v prizadevanjih za sanacijo lendavske Nafte.

Bržkone ni potrebno posebej opisovati, kako pomembna je proizvodnja v lendavski Petrokemiji za slovensko kemično industrijo, saj prigospodari letno s sedanjimi zmogljivostmi najmanj 22 milijonov dinarjev deviznega efekta.

Drugi splet vprašanj lendavske Nafte pa je povezan z izgradnjo nove rafinerije z zmogljivostjo 2 milijona ton surove nafte. Projekt je že zdavnaj narejen, poleg tega pa so vložili v nove zmogljivosti že ogromna sredstva ter naročili potrebno opremo za rafinerijo. Skupna vrednost naložbe znaša po lanskim cenah okrog 4,5 milijarde dinarjev. Lendavčani zdaj le čakajo še na ustrezno odločitev odgovornih organov za investicijska sredstva.

Tovarna mora vplivati na preobrazbo kmetijstva in vasi

Predsednik slovenskih sindikatov je obiskal tudi tovarno sladkorja v Ormožu. V tej organizaciji združenega dela, ki je v ustanavljanju, so namenili pretežni del pogovora odnosom tovarne s proizvajalci sladkorne pese. Letos je zasajena sladkorna pesa na 3300 hektarih njivskih površin in od tega kar na 2500 hektarjih družbenega sektorja. Že samo ta podatek dovolj zgovorno pove, da je uvajanje nove kulture v pridelavo kmečkih gospodarstev v severovzhodni Sloveniji in deloma v čakovsko-varaždinskem območju zahtevna naloga. Uresničevanje že pred leti zastavljenih ciljev je kajpak zapleteno tudi zaradi neurejenih cen sladkorne pese in dokajšnje razdrobljenosti kmečkih posestev, kar onemogoča racionalno proizvodnjo te kulture. Tovarna je praktično zgrajena, vendar pa bodo poslej imele glavno besedo kmetijske organizacije v sodelovanju s kolektivom sladkorne tovarne pri razširjanju nove kulture, saj bi neiz-

koriščene proizvodne zmogljivosti tovarne udarile po »žepu« kolektiv in tudi družbo, ki je investirala v tovarno velika finančna sredstva. Vinko Hafner je v razgovoru s predstavniki tovarne sladkorja med drugim dejal: »Pred očmi morate imeti, da tokrat ne gre le za pomen, ki ga ima tovarna sladkorja, temveč tudi za njeno pomembno nalogo v preobrazbi kmetijstva na tem področju. Kar 60 odstotkov v strukturi cene sladkorja predstavlja sladkorna pesa. S pametno politiko sodelovanja s kmeti, z organizirano družbenopolitično akcijo vseh dejavnikov bo lahko tovarna prinesla pomemben napredek v kmetijstvu na tem področju. Največja odgovornost za

Predsednik republiškega sveta RS ZSS Vinko Hafner je s sodelavci v minulih dneh obiskal med drugimi koprsko Tomos in Cimos, v ponedeljek in torek pa lendavsko Nafto, turniško Planiko, Radensko, tovarno sladkorja v Ormožu ter se pogovarjal s sindikalnimi in drugimi družbenopolitičnimi delavci v teh občinah. V ospredju pogovorov, ki jih je imel Vinko Hafner, so bila aktualna vprašanja stabilizacije gospodarstva, samoupravljanja in oblikovanja novih srednjeročnih načrtov. Še posebej so v teh razgovorih poudarjali uveljavljanje delitve po delu in rezultatih dela ter javno razpravo o družbenem dogovoru o delitvi po delu.

to, kako bomo to dosegli, pa leži prav na kolektivu tovarne sladkorja, ki gospodari z velikimi družbenimi sredstvi in po drugi strani ima objektivno zelo veliko možnosti, da ustvarja pristno sodelovanje med proizvajalci sladkorne pese, bodisi da gre za zasebni ali družbeni sektor.

Tega se v tovarni sladkorja in tudi vsi družbeni dejavniki v ormoški občini zavedajo, kajti z neposrednimi stiki s kmetijskimi proizvajalci pridobivajo kmete za setev sladkorne pese. V prihodnje, če bodo uspele akcije komasacije in pridobivanja novih zemljišč, tako kot so si to zastavili v ormoški in ptujski občini, prav gotovo ne bi smelo biti problemov za normalno preskrbo tovarne sladkorja s sladkorno peso.

Marjan Horvat
Boris Rugelj

Stabilizacijo na področju gostinstva je potrebno načrtovati dolgoročno

Investicije ne na računu OD!

Republiški odbor sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije je na svoji 8. seji obravnaval priprave srednjeročnih planov. Ugotovil je, da dosežanje priprave potekajo v skladu s sprejetim programom, še vedno pa je preveč razdrobljenosti pri planiranju in nenačrtosti, ki temelji predvsem na željah ne pa na stvarnih možnostih, ki bi bile

zagotovljene z ustvarjenim in planiranim dohodkom. V razpravi se je izoblikovalo stališče, da morajo OOS aktivno vključiti v usklajevanje planov, ki naj bi bili na realnih osnovah in ne načrtovati novih investicij na račun osebnih dohodkov delavcev, ki so že sedaj najnižji v celotnem gospodarstvu. Potrebno je združevati sredstva za plansko

obdobje 1981—1985 predvsem za izboljšanje delovnih pogojev, kvalitete storitev in zmanjšanje stroškov. Rešitev na vsa ta tri vprašanja pa je v skupnem načrtovanju v okviru občin in turističnih krajev kapacitet za pridelavo polpripravljenih hrane, uvajanjem tehnologije, s katero lahko prihranimo tudi do 30 odstotkov živil. D. D.

SZDL danes

Usklajevanje politične in samoupravne aktivnosti

V procesu samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja se vse bolj kaže potreba po načrtovanju in usklajevanju družbenopolitične in samoupravne aktivnosti. To še zlasti velja za programiranje dela v SZDL kot fronti vseh socialističnih sil in v odnosu do programov skupščin družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti. Skupno oblikovani in usklajeni programi lahko pomembno prispevajo k načrtnjemu in učinkovitejšemu delu na vseh ravneh.

V zadnjih nekaj letih — zlasti pa lani in letos — smo na tem področju dosegli precejšnje premike in rezultate. Programe skupščinske aktivnosti tako v republiki kot v občinah obravnavajo republiške in občinske konference SZDL, ki s svojimi pobudami in predlogi vse bolj vplivajo na vsebino skupščinske aktivnosti in dnevne rede zasedanj zborov družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Vse manj je prakse, ko med politično aktivnostjo in samoupravnim obravnavanjem posameznih družbenih vprašanj prihaja do časovne neusklajenosti.

Koristno usklajevanje aktivnosti

Primeri iz lanskega in letošnjega leta najbolj ilustrirajo, kako je mogoče koristno uskladiti družbenopolitično in samoupravno aktivnost. V mislih imamo predvsem usmerjeno izobraževanje in stanovanjsko problematiko. V obeh primerih so o idejnih, vsebinskih, organizacijskih in nekaterih drugih vidikih razpravljali tako v ZK kot tudi v SZDL, sindikatih in ZSMS. Tako smo problematiko usmerjenega izobraževanja in stanovanjskega gospodarstva resnično osvetlili z vseh vidikov in sprejeli ustrezna politična in izhodšča. S tem je bila ustvarjena podlaga za samoupravno in delegatsko dogovarjanje in sporazumevanje oziroma za sprejemanje ustreznih odločitev (zakonov) v skupščini SR Slovenije.

Takšno prakso bomo morali vse bolj uveljavljati in gojiti tudi v prihodnje. Vendar moramo storiti še korak naprej. Ne gre več za to, da družbenopolitične organizacije in njihovi organi ter frontna vodstva SZDL razpravljajo o predloženih programih skupščin družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti, temveč bi morali biti vse bolj tudi izraz interesov in potreb delovnih ljudi in občanov, ki prihajajo najbolj neposredno do veljave prav v SZDL. Ne gre torej več le za pripombe in sugestije, temveč za potrebo, da v delegatskih skupščinah resnično razpravljajo in odločajo o najbolj bistvenih in aktualnih vprašanjih življenja in razvoja samoupravne družbe.

Tudi neusklajenega delovanja še preveč

Kljub doseženim premikom in vzpodbudnim začetnim rezultatom pa se nam še vedno dogaja, da politična in samoupravna (skupščinska, delegatska) aktivnost ni ustrezno usklajena. Še vedno imamo primere (tako na ravni republike kot v občinah in KS), da v posameznih obdobjih različni dejavniki obravnavajo različno problematiko. Še se dogaja, da občinski sindikalni svet obravnava problematiko celodnevne šole ali otroškega varstva na pomlad, jeseni o tem razpravlja zveza komunistov,

zatem skupščina občine, naslednjo pomlad pa SZDL.

To samo po sebi seveda ni nič slabega in škodljivega. Toda še vedno je marsikje v navadi praksa, da večina družbenopolitičnih dejavnikov o določeni problematiki razpravlja na enak način in skorajda v istem krogu družbenopolitičnih in strokovnih delavcev. Često ugotovitve ter akcije niso usklajene, učinki takšne na videz prizadevne in široke politične aktivnosti pa so manjši, kot smo pričakovali oziroma kot bi lahko bili.

V proces političnega pripravljanja stališč in odločitev se morajo vključiti vse družbenopolitične organizacije in drugi družbenopolitični dejavniki. Za načrtovano aktivnost in širšo razpravo je nujno pripraviti analizo in oceno stanja o tematiki, ki je predmet širšega zanimanja in odločanja. To delo naj bi praviloma opravile strokovne službe pri posameznih družbenopolitičnih organizacijah ali izvršni in upravni organi skupščin. Često je mogoče, da je gradivo za vse dejavnike, ki bodo razpravljali o posameznih vprašanjih ali problemih, enotno.

Marsikdaj ni nujno, da vsaka družbenopolitična organizacija pripravlja svoje celovite lastne in vseobsežne analize in ocene (denimo o gospodarskem položaju, stanovanjski problematiki, delegatski praksi itd.) o vseh družbenih vprašanjih. Potrebno in nujno pa je, da gradivo obogati in dodatno osvetli z vidika svoje družbene vloge ter sprejme ustrezna stališča. Tako bodo delegatske skupščine resnično povezane z življenjem, razpravljale in odločale pa bodo lahko o najbolj bistvenih in aktualnih vprašanjih, ki neposredno zadevajo delovne ljudi in občane in so povezana tudi s širšimi družbenimi interesi in razvojnimi potrebami.

Delitev dela po opredeljeni družbeni vlogi

Pri tem ima posebno mesto zveza komunistov, ki nastajajoče odnose in problematiko ocenjuje in nakazuje rešitve predvsem z idejnopolitičnih vidikov nadaljnega razvoja socialistične samoupravne družbe. Pomembno vlogo imajo tudi sindikati, ki posamezna vprašanja in probleme vrednotijo skozi interese in potrebe delavcev in združenega dela. Vsi ti različni pogledi, mnenja in predlagane rešitve se enakopravno soočajo v SZDL kot množični in frontni organizaciji. Tu prihaja do sinteze interesov (največje možne usklajenosti) in do dogovora o skupni akciji. Dogovor, sprejet v SZDL, je skupen program frontno povezanih družbenopolitičnih organizacij, ki odgovarjajo za njegovo uresničevanje.

Tako kot pri nastajanju skupnih programov gre tudi v procesu realizacije za določeno delitev dela med družbenopolitičnimi organizacijami in drugimi družbenimi dejavniki. Toda to ni klasična delitev dela, nalog in obvez. Gre predvsem za to, da vsakdo opravi tisti del nalog, ki mu gredo po njegovi opredeljeni družbeni vlogi, zapisani v ustavi in drugih pomembnih političnih dokumentih. To pa naj bi bilo hkrati tudi zagotovilo, da bomo z načrtovanjem in usklajevanjem politične in samoupravne aktivnosti dosegli tudi večjo racionalnost in družbeno učinkovitost. Pomemben del odgovornosti, da bo temu res tako, pa nosijo organizacije in frontna vodstva socialistične zveze.

»...Novi politični sistem, katerega bistvo je delegatsko načelo odločanja na vseh ravneh in na vseh področjih družbenega življenja, s svoje strani zagotavlja možnosti za uresničitev tega novega položaja in odločilne vloge delovnega človeka. Takšen položaj pomeni tudi materialno in družbeno podlago njegove svobode. Svoboda človeka pa ni samo v njegovi pravici, da svobodno izraža svoja mnenja in hotenja. Resnična svoboda je predvsem v pravici in možnosti, da človek suvereno odloča o vseh vprašanjih svojega življenja...

XI. kongres ZKJ, 1979

Na obisku v mladinski poletni politični šoli

Naporno, vendar zanimivo

V šolskem centru RSNZ v Vikrah pod Šmarno goro pri Ljubljani se je minulo soboto končala letošnja mladinska poletna politična šola, ki jo je za mladinske aktiviste iz vse Slovenije organizirala republiška konferenca ZSMS. Udeležilo se jo je blizu 500 mladincev iz vseh slovenskih občin.

Namen šole je v pozdravnem govoru orisal predsednik RK ZSMS Boris Bavdek, ko je naštel več ciljev te šole. Najpomembnejši je po njegovem mnenju vzpodbujati študijsko delo znotraj ZSMS ter poleg praktičnega usposabljanja še posebej poudarjati teoretično znanje. Politična šola je pomembna tudi zato, da mladincem razjasni in jim da osnove za akcijo oziroma tekoče naloge v današnjem zelo razgibanem družbenopolitičnem trenutku. In ne nazadnje — pred kratkim se je zaključilo dveletno mandatno obdobje aktivistov ZSMS in novi, ki prihajajo, prav gotovo potrebujejo temeljiteše znanje in osnove za nadaljnje delo.

»Na letošnjo poletno politično šolo smo se, kolikor se je le dalo, temeljito pripravili,« nam je povedal Darko Končan, vodja šole. »Različna izobrazbena raven slušateljev nam je narekovala skrbne priprave učnega programa. Slušatelji so, vsaj v večini primerov, bili že prej seznanjeni z učnim načrtom pa tudi material so dobili vnaprej. Tam, kjer so to izvedli, se je pokazalo za zelo koristno. Lahko poudarim, da je bil naš program predavanj in razgovorov zelo bogat in na visoki ravni, saj so našim slušateljem prišli predavati najvidnejši družbenopolitični delavci, med njimi tudi Stane Dolanc, France Popit, Milan Kučan, Mitja Ribičič, Franc Šetinc, Vlado Janžič in predsednik konference ZSMJ Vasilij Tuporkovski.«

Delo šole je potekalo v osmih skupinah, ki so bile razdeljene po posameznih dejavnostih mladinske organizacije na terenu. Med njimi velja posebej omeniti skupino zamejskih Slovencev iz Italije in Avstrije.

Vesna Cimprič

Darko Končan

Marjan Mirnik

Bojan Ščukovič

Učni program je bil zelo natripan, saj se je delo po skupinah, na plenarnih zasedanjih in na predavanjih zavleklo tudi na deset ur na dan. Slušateljem prav gotovo ni bilo dolgčas, kajti med predavanji so imeli tudi športna tekmovanja, med posameznimi skupinami ali regijami v košarki, odbojki, malem nogometu, streljanju in podobnih igrar. Organizirali so tudi pohod na bližnjo Šmarno goro.

Pogovarjali smo se tudi z nekaterimi slušatelji, med njimi z Marjanom Mirnikom, članom predsedstva občinske konference ZSMS Celje.

»Sodelujem v skupini za družbene organizacije in društva. Imam občutek, da je program preobsežen. Teme so široko zastavljene in zato je vprašanj toliko, da vsi ne dobijo ustreznih odgovorov. V naši skupini se pogovarjamo predvsem o delu društva, ki so kolektivni člani ZSMS. Od večernih predavanj

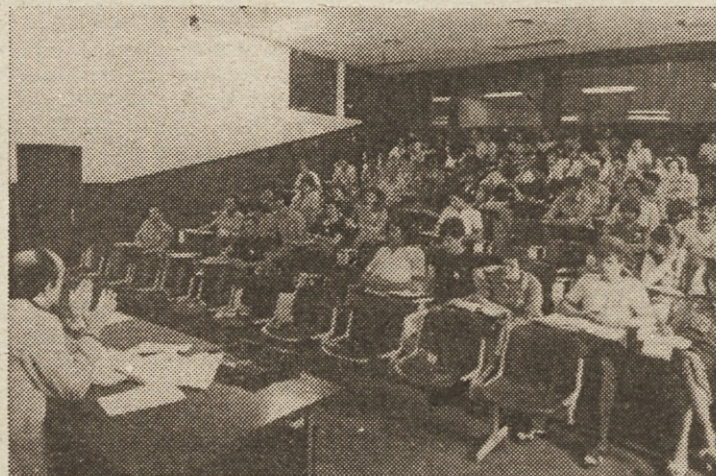
mi je bilo najbolj všeč Dolančev, saj nam je na odkrit in neposreden način povedal veliko zanimivega o današnjem konkretnem družbenopolitičnem in gospodarskem trenutku pri nas. Sploh mislim, da nam, mladincem, premalokrat »natočijo čiste vina«.

Vesna Cimprič iz občinske konference ZSMS Ljubljana Center je sodelovala v komisiji »konferenca mladih v krajevni skupnosti«. Sicer je končala srednjo šolo in bo s študijem nadaljevala.

»Priznam, da prav veliko novega nisem slišala. Najpomembnejše pa se mi zdi, da sem lahko navezala stike z drugimi in izmenjala izkušnje ter poleg teoretičnega znanja spoznala mnogo praktičnih metod za svoje delo.«

Bojan Ščukovič je predsednik občinske konference ZSMS z Vrhnike. »Kar dobro smo se oborožili z dodatnim znanjem. Še posebej pa z informacijami iz prve roke« od naših vodilnih ljudi. Spoznal sem, da smo bili doslej premalo samostojni, mislim na mladinsko organizacijo, v poglobljanju in razreševanju problemov naše družbe. Iz predavanj in v razgovorih z ostalimi sem spoznal vse tiste dobre izkušnje, ki jih drugod imajo in ki mi — s tem, da jih poznam — nalagajo velike naloge, če jih hočem prenesti v delo mladincev naše občine. Saj ne, da bi hoteli biti najboljši, le, če hočemo biti samo dobri, je teh nalog zelo veliko. Ugotovil sem, da smo doslej mi, mladinci, in tudi starejši, ki so zadoženi za delo mladinske organizacije, delali preveč lagodno. Težko bo, toda morali se bomo postaviti na realna tla.«

Tekst in fotografije:
A. Agnič

Največ slušateljev je v skupini za predsednike in sekretarje občinskih konferenc ZSMS. Obiskali smo jih med predavanjem Živka Pregla.

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE SINDIKATOV: PRAVKAR IZŠLO

V zbirki Knjižnica Sindikati založbe Delavska enotnost je izšla brošura št. 30:

Marjan Zupan:

Politična ekonomija

Priročnik za sindikalne delavce

V knjižici so poljubno oblikovani izbrani teksti predavanj, ki jih je avtor imel na vseh dosedanjih dvomesečnih političnih tečajih. Ki sta jih organizirala republiški svet ZSS in republiška konferenca ZSMS. Teksti so izpolnjeni in dograjeni glede na neposredno odmevnost med slušatelji.

NAROČILNICA

Pri TOZD Delavska enotnost naročamo (izvod(rov))
Knjižnice SINDIKATI št. 30. Naročeno nam pošljite na naslov:

..... (ulica, pošta, str. kraj)

Naročeno dne Račun bomo plačali v zakonskem roku.

(Zig)

(čitljiv podpis, pečat, ...)

Knjižica bo vsekakor zelo uporabna tudi za širše, bolj množične oblike idejnopolitičnega usposabljanja, predvsem pa za boljše razumevanje političnih in gospodarskih dogajanj doma in v svetu, tako v preteklosti kot tudi v sedanjosti.

Brošuro lahko po ceni 100 dinarjev naročite na naslov DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali kupite v naši knjigarni na Tavčarjevi ul. 5 v Ljubljani.

Po katastrofalnih neurjih v severovzhodni Sloveniji, okolici Maribora in v Savinjski dolini

V nesreči nisi sam

Toča, viharji in vode so po dveh letih spet oklestile severovzhodno Slovenijo. Sreča v nesreči pa je, da je naša samoupravna socialistična skupnost tako naravnana, saj v nesreči nikoli ne moreš ostati — sam. Razni štabi in komisije, brigadirji, delovni kolektivi, pripadniki armade, mladina in strokovnjaki so prizadetim takoj priskočili na pomoč, istočasno pa se je učinkovito sprožil tudi že dobro izdelan družbeni mehanizem za pomoč v tovrstnih nesrečah.

Porušene hiše, opustošena polja spet praznijo blagajne

Letošnji avgust je k že znanim ukrepom, ki so prizadeli naše opotekajoče se gospodarstvo, dodal še dodatni udarec: v manj kot eni uri je v nekaterih predelih soboške, radgonske, lenarške, mariborske in slovenjebistriške občine skoraj obubožal prebivalstvo. Ujme, ki so se na tem območju ponekod v štirinajstih dneh kar dvakrat izdijale, so in še bodo praznile že tako siromašne blagajne krajevnih in občinskih skupnosti ter tako izničile napore, s katerimi so tamkajšnji občani, zvečine sami ali s podporo širše družbe, komaj odpravili škodo, ki so jo na istem območju pred dvema letoma povzročila enaka, ponekod pa še katastrofalnejša neurja.

Na tisoče poškodovanih zgradb, od tovarn do komaj pozidanih stanovanjskih hiš, na tisoče hektarov polj, sadovnjakov, vinogradov in gozdov je v manj kot uri opustošil vihar s točo v Apaški kotlini, Slovenskih goricah in Prekmurju, na Sladki gori, od Kungote do Lenarta, voda v Mariboru in Hočah, od Bistrice do Križnega vrha, vihar v Savinjski... Kjerkoli na tem območju se ti ustavi oko, vsepovsod razdejjanja, drevje brez listja, koruzni štrclji, razrite ceste, prevrnjeni električni in telefonski drogovi. Opustošenje, ki razpre še tako mirno oko in upogne ramena.

Tudi zdaj, po nekaj dneh, človek ne ve, kaj te je bolj pretreslo: možakar na Vaneči, ki mu je vihar do polovice porušil komaj do strehe zgrajeno hišo, družina v Jarenini, ki nemo kaže na kup ruševin, ki so bile še do včeraj topel dom, s koreninami in nekaj kubiki zemlje izruvano stoletno drevo, štirje možje ga ne morejo objeti, ki leži nekaj metrov stran od tam, kjer je sto let pilo zemeljski sok, izbuljene in v nemi grozi razprte oči srne v Jurovskem dolu, ki je poginila od kot pest debelega zrna toče ali pogled na koruzno polje, ki ga obeležujejo samo še do kolen visoki štrclji...

Opustošenje. Eno samo opustošenje.

In vendar.

Ujme so tu pustošile tudi pred dvema letoma. Pred desetletjem in kdo ve kolikokrat od takrat, ko je slovenska noga stopila na to obljubljeni zemljo, ker je toliko ponujala, da je rod tu ostala. Nihče ni nikoli in nikdar temu svetu povsem povrnil škode, vrnil žulja z dlani, ljudje pa so ostali isti: kleni, robati z dovolj moči, da so prebrodili vse te in druge krize. Kmetje iz soboške občine so prek svojih delegatov po katastrofi pred dvema letoma sporočili občinski skupščini in s tem družbi, da so pričakovali pomoč. Toda niso verjeli, da je naša socialistična samoupravna družba resnično zgrajena na tolikšnem humanizmu...

Edo Perhavec

Jože Smodiš

Herbert Šifer

Niko Šebert

Človek človeku — človek

»Sreča v nesreči je bila, da nas ujma ni prizadela nekoliko prej, kot pred dvema letoma, kajti tokrat so kmetje uspeli pospraviti vsaj bela žita,« se prizadeto tolaži Edo Perhavec, podpredsednik IS občine Murska Sobota. Mož, ki skorajda od sveta do mraka v teh dneh, podobno kot pred dvema letoma, sedi na sejah, razpravlja o pomoči, sprejema in tolaži prizadete, obljublja pomoč. »Poleg tega nas letošnja katastrofa le ni tako prizadela, kot je bilo to pred dvema letoma. Resda je ujma divjala na območju, ki je bilo le nekaj kilometrov široko, da bi se izčrpala po nekaj deset kilometrih pred Vučjo Gomilo. Manj je bilo uničenih poljščin, toda tokrat je udarila po objektih. Doslej imamo podatke, da je bilo poškodovano okrog 1600 raznih objektov, največ novogradenj. Kaže, da so te kritine manj odporne, da so nezavarovane pred vetrom, da ljudje novogradenj ne zavarujejo, kar je seveda ra-

kotlino in del Slovenskih goric. V Apaški kotlini so težave tem večje, ker gre za živelj, ki je tu zasadil korenine šele pred tremi desetletji. Težavni medsebojni odnosi, skope možnosti za dinamičnejši razvoj, vse te okolščine še poglobljajo težave, ki jih povzroči takšna naravna katastrofa,« meni Šifer Herbert, predsednik IS občine Gornja Radgona, ko tolmači podatke o škodi in težavah, ki se ob njej porajajo.

»Siromaka vsaka nesreča udari dvakrat: uniči mu to, kar ima in ga pahne za nekaj let nazaj ter s tem odvzame možnost, da bi z leti imel vsaj toliko, kot imajo drugje danes,« ugotavlja Edo Zorko, predsednik IS občine Lenart. »Že po doslej zbranih podatkih z ujmo povzročena škoda presega 6,5 odstotka lani doseženega družbenega proizvoda. Krajevne skupnosti Jurovski dol, Lenart in Voličina so najbolj prizadete. Čeprav nimamo vsi enakih kriterijev in izhodišč za ugotavljanje škode, ugotavljam, da na drugih območjih ocenjujejo škodo, ki so nastale tudi na komunalnih objektih, gozdovih in

skupnosti, ki mejijo na severovzhodu z našimi, zajelo strahotno neurje s točo. Medtem ko smo pred vodo reševali mesto, je prihajalo vse več vesti o nesreči, ki je zajela območje dveh bodočih samostojnih občin. Pravim bodočih, kar je sreča, saj bi se danes, če bi bili že formirani, znašli v nezavidljivem položaju, ker bi z neurjem povzročena škoda zagotovo presegla deset odstotkov njihovega bruto produkta. Še huje pa je to, da je del območja zajela ujma že pred štirinajstimi dnevi, ko je poškodovalo Sladkogorsko, uničilo tamkajšnje kopalšče in druge naprave. Tokrat je ujma zajela še širše območje, žal prav tisto, kjer smo v agrotehniko prav v zadnjem času dosegli največ. Tako ne moremo govoriti le o stoodstotni škodi, temveč o tristo odstotni, saj bo treba na desetine hektarjev intenzivnih nasadov, ki so bili urejeni pred tremi ali dvema letoma, povsem na novo zasajevati...«

Štabi civilne zaščite, vojska, delavci iz tovarn, mladina, sosed sosedu, vse je hitelo pomagat.

Edo Zorko

Kjerkoli se ustavi oko, povsod razdejjanja, porušene hiše...

brigadirjev je več dni pomagal ljudem v Lemerjih, Predanovcih, Brezovcih, na Gorici in Vanečih ter v Apaški dolini prekrivati strehe in reševati, kar se je rešiti dalo,« razlaga Jože Smodiš, namestnik komandanta MDB v G. Petrovcih. »Formirali smo brigado štiridesetih mladincev, ki smo jih potem z našim avtobusom razvažali po prizadetih vaseh, štiri dni pa so delali v Apaški kotlini.«

V prizadete kraje so takoj krenile posebne komisije, z delom so začeli vaški in odbori krajevnih skupnosti. Sprožil se je občinski aparat, na teren so poleg cenilcev krenile tudi ojačane ekipe zavarovalnice. Značilno za takšne nesreče je lažno upanje ljudi, da oni mogoče ne bodo prizadeti in se zato, pa tudi zaradi sorazmerno visokih zavarovalniških postavk le s težavo odločajo za zavarovanje. Katastrofa pred dvema letoma je zdramila kmete v Pomurju. Zavarovali so objekte in del posevkov. Toda zopet samo del posevkov, objekte pa pod dejansko vrednostjo. Žalosten primer je že omenjeni občan Vaneče, ki bo za porušeni dom dobil od zavarovalnice le borih polčetrtega milijona starih dinarjev...

Še huje je onim, ki niso imeli ničesar zavarovanega. Komisije premoženje zavarovali le poredko, komaj vsak drugi. Občinske skupščine, najprej pa izvršni sveti občin, so takoj po katastrofi organizirali pomoč. Ta se kaj razlikuje od občine do občine. Vsepovsod pa bodo ali so prizadeti že dobili takojšnjo enkratno pomoč. Največ v krmilih, socialno ogroženi pa tudi v denarju. Pri tem gre za sredstva, ki jih ne bo treba vrniti, druga pomoč, ki najbi za silo omilila reprodukativno sposobnost kmetijstva in živinorejcev pa se nanaša na regresirana krmila, brezplačno pomoč v razdeljevanju škropiv, regresirana semena in pomoč pri urejanju objektov.

V Mariboru so sestavili posebno mladinsko brigado, ki bo čez sobote in nedelje s svojim delom priskočila na pomoč prizadetim v tej občini. Iz občinske uprave je 14 mladih že to soboto

krenilo v Jarenino odstranjevat ruševine. Delavci Nigrada in GG so odhiti urejevat cestišča in odstranjevat porušeno drevje. Električarji so delali od zore do mraka, da so v najkrajšem času uspeli vzpostaviti vsaj zasilno oskrbo z električno energijo večini gospodinjstev. Tudi poštarji so na terenu... Kolikšen obseg je zajelo neurje, lepo ilustrira podatek, da električarjem v tednu dni ni uspelo v Apaški kotlini urediti preskrbe z energijo.

Poleg sproščanja rezervnih in drugih občinskih skladov, takojšnjih posegov zavarovalnice, reorganizacije takojšnjih oskrbe z najnujnejšo krmo in semeni ter škropivi, je za najbolj prizadete občine že aktiviral del denarja tudi izvršni svet republike. V vseh občinah, v vseh kolektivih je priskočil na pomoč tudi sindikat. Zdaj tečejo razprave o eni delovni soboti in odstopu enodnevnega zaslužka. Čeprav se sindikat zaveda, da so vsi zaposleni letos za izboljšanje gospodarskih razmer in pomoč že prej prizadetim delali dve in nekateri že tudi tri proste sobote, so delavci pripravljeni delati še eno in dohodek nameniti prizadetim. V Mariboru bi naj to opravili v oktobru ali novembru.

Za vsako naravno katastrofo ostajajo rane, ki se celijo le počasi. Z dobro organizacijo, zdaj še skoraj izdelanimi kriteriji in vsesplošno pomočjo naše družbe pa se tudi tako globoke rane hitreje celijo. To vedo tudi prizadeti. Zato na območjih, ki jih je tako zelo osiromašila ujma, le redko srečaš upognjen hrbet, pa čeprav je prenekatera družina po katastrofi ostala dobesedno gola in bosa. Do jutri, kajti najbolj prizadetim je konkretna pomoč bila nudena že takoj po nesreči. Odpisi davčin, prispevkov za zdravstvo, regresirana krmila, hitra nabava gradbenega in drugega materiala ter vse ostalo, kar je v že doslej izdelanem in preizkušenem programu pomoči za takšne primere bilo učinkovito preizkušeno, to, vse to in topla, bratska, sosedska pomoč pa bosta te rane še hitreje zacelili. Kot doslej.

Janez Sever
Foto: Jože Pojbič

Če na sliki sploh še kaj vidite, so to ostanki koruze na polju

zumljivo, če vemo, kako gradimo...«

Ko pobliže pogledamo te graditelje, ugotavljamo, da je največ prizadetih prav ljudi, ki so iz petnih žil napeli sile, da bi si ustvarili lastni dom, nov hlev ali gospodarsko poslopje. S krediti in dohodki, ki jih pač imajo. Tisti, premožnejši, so si zgradili domove že prej, trdnjše in premožnejše ter tudi bolje zavarovane.

»Pri nas je ujma pustošila na območju, ki se že desetletja bori z nerazvitostjo. Gre za Apaško

drugje, smo mi doslej ocenili, da je neurje pri nas povzročilo za 346 milijonov dinarjev škode.«

»Moram priznati, da tisto usodno popoldne, ko je bilo po mariborskih ulicah ponekod tudi po 35 centimetrov vode, še nismo vedeli, kolikšna katastrofa nas je v resnici prizadela,« pojasnjuje Niko Šebert, podpredsednik IS občine Maribor. »Ker je neurje uničilo tudi komunikacije, smo prve vesti o katastrofi dela naše občine dobili šele proti večeru iz Lenarta, kjer so nas opozorili, da je njihove krajevne

Medtem ko so v mariborskih delovnih kolektivih delavci zvečine sami reševali družbeno opremo, so prizadetim priskočili na pomoč tudi iz drugih kolektivov.

Najprej brigadirji in mladina

Štab MDB »Goričko 80«, je takoj po neurju formiral posebno brigado najmočnejših brigadirjev in tistih z raznimi poklici, da so priskočili na pomoč prizadetim občanom. »Okrog 80

Odmev na pisanje o »primeru« Iva Janeža iz Nove Gorice

Napačno izbran časopisni junak

Pisanju Delavske enotnosti o 7-letni pravdi med Ivom Janežom iz Nove Gorice in Meblom o tem, ali se je delavcu zgodila v resnici krivica, je treba dodati nekaj novih poudarkov.

Ne dogaja se ravno pogostokrat, da bi »Delavska enotnost« posvetila kar štiri članke, v katerih bi javnosti želela predstaviti nek konkreten primer delovnega spora med posameznikom in kolektivom. Očitno pa je uredništvo menilo, da je v zadevi »Ivo Janež iz Nove Gorice contra Meblo« vredno iti stvarjem do dna, tako da je za ta primer »zadolženi« novinar neutrudno pisal svojo serijo, ki mu je tu in tam že uhajala v pravo socialno ganljivko.

V tej nadaljevalki so, kot v pravljici nastopali: na eni strani dobri, nemočni in oškodovani (čeprav malce čudaški) posameznik; na drugi, hudobna, vsemogočna tovarna, s svojimi maščevalnimi in protisamoupravno nastrojenimi posamezniki, med obema pa je naš zapleten in počasen sodni sistem nagibal svojo omahljivo tehtnico pravice zdaj na eno zdaj na drugo stran.

Ker ne verjamem, da želi tako resen in k resnici usmerjen časnik kot je »Delavska enotnost«, svoj ugled med bralci — delavci graditi na navnem, precej črno-belem pisanju, prosim uredništvo, za objavo še tega petega članka, ki vam ga pošiljam kot član kolektiva Meblo (po poklicu sem industrijski sociolog, po delovni dolžnosti »sekretar podjetja« in neposredno nisem bil zapleten v nekdanjo zadevo »Janež«).

Razlog, zakaj se oglašam, je preprosto: ne strinjam se z nekaterimi novinarskimi prijemi in izhodišči, ki jih je novinar I. K. vztrajno uporabljal pri pisanju svoje serije o Janežu.

Zato bi rad tudi sam odprl nekaj vprašanj in povedal svoje gledanje na to zadevo in novinarjev pristop do nje. Malo vedre polemikičnosti pa v času »kislih kumaric« ne bo škodilo naši »Delavski enotnosti«.

Zelo zanimivo bi bilo najprej vedeti, ali je v ozadju objavljanja serije o zadevi Janež, bil tudi kak ustvarjalnejši namen uredništva, v tem smislu da na tem primeru prikaže nekatere možne načelne probleme naše družbe; denimo:

- kako se v naših samoupravnih socialističnih razmerah prebija do veljave samoupravna pravica posameznika in kolektiva?
- kakšne so resnične možnosti posameznika, ki je v pravnem sporu z delovno organizacijo?
- kaj predstavlja moralno-etično in politično podlago neke človeške pravice?
- kako (počasi) meljejo naši sodni mlini?
- kako je posameznik lahko žrtev zaradi tega, ker vodilni delavec manipulira z odločitvami samoupravnih organov?
- kako (dolgo) lahko posameznik pri nas shaja, ne da bi mu bilo treba pošteno poprijeti za delo?
- ali so pravne službe pri sindikatu nekašne brezplačne advokature, ki so dolžne prevzeti in do kraja braniti vsak primer, ko se posameznik bori zoper svoj kolektiv, samoupravne organe, sindikat itd.?

Mislím, da snov, ki jo ponuja »primer Janež«, omogoča obdelavo vsaj nekaj od naštetih tem. Vendar dvomim, da si je novinar I. K. izbral najbolj posrečena izhodišča za svoja razglabljanja. No, to je stvar njegovega poklicnega tveganja.

Namigovanja na sodobno inačico usode hlapca Jerneja so neokusna

Pri pisanju ga je vse preveč čustveno zanašalo v smer, da bi primer Iva Janeža prikazal v luči nekakšne sodobne inačice usode hlapca Jerneja, ki se mu je zgodila Velika Krivica

in jo sedaj mukoma išče po tmovi poti naših sodišč. Namigovanja te vrste niso le neokusna in krivična do svetle simbolične podobe proletarca Jerneja, marveč predvsem skregana z dejanskim položajem, ki si ga je ustvaril nesojeni novogoriški dvojniki Cankarjevega brezpravnega hlapca. Jerneju ne pop ne cesarsko kraljevsko sodišče nista priznala njegovih pravic iz 40-letnega garaškega dela, našemu Janežu pa naše samoupravno sodstvo na koncu maratonskega pravljanja prav tako ni priznalo pravice odškodnine (recimo 40 starih milijonov), ki naj bi si jih »prislužil« z 8-letnim pravljanjem, med katerim je lepo čemel doma, vleklen tako malenkostno podpornino za nezaposlene (vsega nekaj čez 12 starih milijonov dinarjev) in se povrh »v prostem času« pridno ukvarjal s finančno očitno kar donosno (neprijavljeno) vedeževalsko obrtjo, ko je podjetno prodajal svoje »naravne darove«, s katerimi je »odkrival prihodnost« lahkovernim ljudem. O sveta preproščina! Novinar I. K. kar zaresno in razumevajoče mimogrede izjavlja, da o teh pojavih znanost še ni rekla zadnje besede, medtem ko je v zmedenosti izjavljal tudi, da je marksistična znanost že rekla marsikatero besedo in jo bo še morala.

Škoda tudi, da novinar ni veliko bolj izrazilo podčrtal temeljnega nasprotja med obema iskalcema pravice: hlapcem Jernejem in Janežem, ki se kaže prav v njunem docela diametralno različnem odnosu do temeljne vrednote našega časa: — do DELA.

Še več! Pri branju zadnjega, četrtega članka, se človeku namreč ponovno vsiljuje vtis, da je po mnenju novinarja I. K. Vrhovno sodišče SRS, ki je s svojo dokončno pravomočno razsodbo odreklo Janežu pravico do odškodnine, storilo le — temu (doslej že tretjo) sodno krivico.

Enostransko poznavanje vse pravne dokumentacije

Pravi novinarski pogum pri postavljanju nekih trditvev in domnev temelji — v našem časnikarstvu še posebej — predvsem na dobrem poznavanju dejstev in njihovem čim bolj nepristranskem prikazovanju in vrednotenju. Ali lahko to trdimo za avtorja te črne serije v primeru Janež, ki v zadnjem članku zajedljivo piše, da lahko »mirne vesti vzbuja pomisleke o pravičnosti zadnje sodbe« Vrhovnega sodišča SRS, saj kot »sodišče klasičnega tipa(?)« v vsej svoji pravni in formalni omejenosti ni sposobno »poiskati pravih krivcev in odmeriti prave samoupravne pravice«.

Od kod strokovna pravna avtoriteta in formalna in moralna pristojnost novinarja I. K., ki meni nič tebi nič prodaja slovenski javnosti na straneh sindikalnega časopisa svoje privatne dvome in nezaupanje v našo najvišjo sodno instanco?

Pri prebiranju teh člankov dobi človek občutek, da je pisec zelo površno in enostransko poznal vso pravno dokumentacijo, ki je nastajala v zvezi s tem sporom. Nekatera pombembna dejstva (ki niso zgolj formalno-pravnega značaja) pa je povsem spregledal ali vsaj podcenil.

Naj jih nekaj naštejemo:

Novinar vrsto svojih zaključkov gradi na nepreverjeni domnevi, da je sekretar nekdanjega Zavoda za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov iz osebnih maščevalnih razlogov pretental najprej komisijo za ugotavljanje delovne sposobnosti delavca Janeža, ki je utemeljeno ocenila, da svojega administrativnega dela ni opravljal v redu, zatem samoupravni organ, ki je sklepal o razporeditvi na drugo delo, in na koncu še delavski svet, in kasneje zbor delavcev kolektiva, ki sta enoglasno zavrnila Janeževo pritožbo kot neutemeljeno,

potem ko je ta poprej prav tako neutemeljeno **odklonil ponujeno delo v proizvodnji**, češ da to delo ni zanj, »ker ga še nikoli ni opravljal«.

Zakaj je novinar raziskoval mnenja o tem primeru le skozi usta I. Janeža, ni se pa potrudil povprašati, kako je bilo, tudi člane takratne komisije ali delavskega sveta, ki še delajo v Meblu. Prav korektno bi tudi bilo, če bi zapisal tudi verzijo takratnega sekretarja Zavoda, človeka, ki mu je novinar I. K. brez obotavljanja naprtil nekaj hudih obtožb in natolcevanj, pri čemer je kot edini »dokaz« uporabil Janeževe izjave.

Precej poenostavljanja, nekaj demagogije, ščepec pikantnega natolcevanja in vmes implicitno sramotno podcenjevanje vseh samoupravnih organov in zbora delavcev, ki da so se baje pustili zapeljati tehnokratskim nakanam enega samega vodilnega delavca in tako storili hudo krivico dotedanjemu delavcu I. Janežu. — To naj bi bil torej tisti čarodejni recept, s pomočjo katerega naj bi se bralci dokopali do bistva »Janeževe pravice«.

Težišče pravde, ki jo je delovna organizacija Mebla podedovala od nekdanjega Zavoda a + a in zatem sama vodila z Janežem, je slonelo na dveh trditvah: **prvič**: da so komisija in samoupravni organi pravilno in objektivno ugotovili, da delavec ni bil sposoben za normalno uspešno opravljanje zaupanega administrativnega dela. To je v kasnejšem postopku potrdil in v izčrpnem poročilu argumentiral tudi povsem nepristranski sodni izvedenec. Žal je njegovo mnenje sodišče druge stopnje obšlo kot nepomembno za zadevo. Vse kaže, da tudi novinar I. K. nanj ni bil kaj prida pozoren,

In drugič, da kolektiv Zavoda a + a le ni bil tako krivočno maščevalen, ter bi Janeža hotel pri priči vreči kar na cesto brez dela, marveč mu je ponudil delo v proizvodnji, kar pa je Janež gladko in pismeno odbil. Zakaj novinar ni pisal in v svoji siceršnji komentatorski vnemi ni moralno ovrednotil tega pomembnega dejstva? Samoupravnega in pravnega dejstva! (Če že je treba razlikovati ta dva pojma, kar novinar I. K. iz nerazumljivih razlogov počne v svojem zadnjem članku).

Prav nič odveč bi tudi ne bilo, če bi se novinar pozanimal, v kakšnem družbeno-ekonomskem položaju je bil tedaj kolektiv Zavoda a + a: tekla mu je že voda v grlo sprčo precejš-

njih izgub, z nizko produktivnostjo, s prevelikim številom režijskih delavcev, razrahljano disciplino. Ko se je Zavod kmalu za tem kot temeljna organizacija združil z Meblom, se je v času saniranja moralo precej administrativnih, pisarniških delavcev premestiti na delo v proizvodnjo. Vsi so pošteno zgrabili pri novem delu, nova TOZD je postala rentabilna, in nihče od teh nekdanjih administrativnih delavcev se ni pravdal zoper to svojo novo usodo. — Le kako bi v tem primeru reagiral naš pravicoiskatelj Janež?

Temeljno sodišče v Novi Gorici, ki zadevo Janež razumljivo najbolj približe pozna z vseh vidikov, je upoštevalo predvsem prej opisana dejstva in razsodilo v prid odločitvam samoupravnih organov, ki so Janežu prekinili delovno razmerje, potem ko je zavrnil ponujeno delo v proizvodnji.

Višje sodišče v Kopru, ki je kasneje dalo prav Janežu, je svojo odločitev naslonilo predvsem na formalno utemeljitev, češ da »dela v proizvodnji« ni mogoče šteti za pravno upošteveno ponudbo za drugo delo in da je pač Janež bil pravno upravičen zavrniti takšno ponudbo. Zato da je prenehanje delovnega razmerja nezakonito. Prav tako je to sodišče izpodbijalo zanesljivost in formalno pravilnost iz izpeljanega postopka ocenjevanja Janeževe delovne sposobnosti za zaupano mu delo.

Izrazito ljudska in samoupravno pogojena sodba

Člani Vrhovnega sodišča SRS Slovenije (čeprav je to po vsezveličavni sodbi novinarja I. K. »samo« klasično sodišče in tako ter drugače »omejeno«), je pravno in samoupravno razsodilo tako, da je v celoti podprlo prvotno razsodbo novogoriškega temeljnega sodišča kot pravilno in pravično. Ta »sodba v imenu ljudstva« je po svojem duhu ne le pravniško utemeljena, marveč tudi izrazito ljudska in samoupravno pogojena. In prav nič ne verjamem namigovalskim hipnozam novinarja I. K., da bi sodišče združenega dela, »ki stvari drugače jemlje«(?), na Janeževo stvar gledalo kako drugače kot na preračunljivo naprezanje človeka, za katerega je bilo ugotovljeno, da se pri delu ni obnesel in ki je zviška zavrgel ponujeno proizvodno delo, ki

pa je povsem zablodil v iluziji, da mu pripadajo nekakšni milijoni odškodnine.

Nadalje se sprašujem, čemu novinar I. K. ni bolj vztrajno vrtal v resnične razloge, zakaj si v osmih letih Janež ni dobil drugega dela in se je raje telesno in živčno »izčrpaval« s pravljanjem (seveda brezplačno, s pomočjo pravne službe sindikata). Zakaj ni o tem povprašal ljudi na Skupnosti za zaposlovanje, ki je vsa leta plačevala Janežu družbeno podporo za nezaposlene, v občini, v kateri sicer že dolgo obstaja veliko pomanjkanje pridnih, sposobnih delavcev?

Ali mu je Janež pokazal svojo vestno urejevalni dosje dokumentacije, kje vse je iskal delo in ga kot zakleto nikjer ni našel? Spet vprašanje: zakaj so mu povsod zapirali vrata, ko pa vemo, da si je v občini doslej vsakdo našel delo, pa naj je že bil z Banjske planote, Bosne ali Kosmeta, da je bil le **delaven**?

Čemu novinarja ni streznilo, ko je zvedel, da je TOZD a + A, tedaj ko je Meblo prejelo razsodbo Višjega sodišča v Kopru v korist Janežu, letemu (ponovno) ponudilo delo v TOZD, vendar ga antijunak naše zgodbe ni nikoli okusil, ker se je najbrže nekako takole v mislih zgrozil: »Bogndaj, ljudje, saj to je vendar nesporazum! Meni vendar ne gre za delo, mikajo me zgolj milijoni!« — Raje je po sedmih letih brezdelja prostodušno vzel dopust, nato si je pridobil bolezenski dopust in nato so ga predčasno upokoili.

Res prava odisajada križarjenja mimo vseh čeri-delovnih obveznosti in prave zaposlitve!

In ko so mu tedaj, lani v razgovoru predstavniki samoupravnih organov in vodstva TOZD ponudili tudi določeno (še zmeraj za nedeločedno) odškodnino, je kljub prigovarjanju pravnika sindikalne službe, ki ga je tedaj zastopal, hazardersko odklonil tudi ta sporazum. V mislih se mu je takrat verjetno že daljnovidno prikazovala precej bolj zajetna možna milijonov, do katerih da ima »vso pravico«. Tudi ta balonček se je (k sreči) v njegovi igri za najvišji dobiček razpočil v nič. In res, če bi zaradi ne zmeraj umljivih razsodb naših sodišč moral kolektiv te TOZD omenjene milijone v resnici tudi plačati, bi se največja krivica zgodila prav temu kolektivu. V tem se z novinarjem I. K. tudi sam globoko strinjam,

čeprav hkrati ne razumem protislovlja, zakaj v zadnjem članku vnovič toči krokodilje solze, češ da je pravomočni epilog Vrhovnega sodišča v bistvu krivičen. Do koga? Do Janeža?

Ponesrečen primer o usodi delavca, ki išče svojo samoupravno pravico

Vtis imam, kot da bi se novinar I. K. le s težavo odlepljal od sprva lepo zamišljene podobe svojega »junaka«, kateremu je na začetku želel nadeti pravi svetniški obstret nekakšnega trpina našega še zmeraj ne v celoti samoupravno pravičnega življenja, pa se mu je kasneje ta podoba nekako skalila. Do nje je bilo treba zavzemati bolj in bolj kritičen odnos, vendar, se zdi, da novinar še zmeraj ni spoznal, da si je v bistvu že od vsega začetka izbral docela ponesrečen primer junaka, ki bi bil primeren za novinarsko študijo o usodi človeka-delavca, ki odločno išče svojo samoupravno pravico.

Novinar je sicer ustvaril s svojo serijo popularnega antijunaka našega še zmeraj tu in tam obstoječega nedela. Vendar žal ni segel v prave sociološke, psihološke in etične vzroke nastajanja teh v bistvu žalostnih (tragičnost je pri tem prezveneča beseda), socialno ob robu družbe živčih ljudi, ki se pretikajo skozi življenje na čuda različne, zanimive, groteskne, usmiljenja vredne in tudi smešne načine.

Vendar je tudi naš junak v bistvu potreben družbene pomoči in sodelovanja. Žal jo je sam iskal po poteh nekakšnega našega Ostapa Benderja, ki pa ne vodi nikamor.

Zato je prav, da se javnost seznani še s HAPPY END — te obskurne štorije, da je »družba« končno le prepričala Iva Janeža, da naj opusti življenje v svojem osamljenem barakarskem naselju, ki je sicer bilo kar primerno okolje za razcvet njegovega vedeževalskega konjička. Tokrat je namreč le sprejel (že v drugo) ponujeno novo stanovanje v bloku, kjer bo mogel ob pokojnini zaživeti tako, da vsaj ne bo več pritegoval nepotrebne pozornosti viteškega sočutja nekaterih naših novinarjev, ki včasih naiyno sukajo pero v romantičnem (in zraven senzacionalističnem) boju za pravice majhnih ne močnih in trpečih. ... Marjan Tavčar

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE! OBČINSKI IN MEDOBČINSKI SVETI ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE!

V zbirki Knjižnica Sindikati je pravkar izšla nova brošura št. 31:

IZHODIŠČA ZA SPROTNO OBRAVNAVANJE GOSPODARJENJA

Pripomoček za delavce v združenem delu

Brošura zajema gradivo, sicer v prvi vrsti namenjeno sindikalnim aktivistom, vendar zastavljeno veliko širše in bo lahko v pomoč tudi delavcem drugih dejavnosti.

Tovrstni priročnik, ki naj bi »pokrival« pomembno področje sindikalne dejavnosti, to je spremljanje rezultatov gospodarjenja, nam bo v pomoč v prizadevanjih za nenehno izboljševanje rezultatov gospodarjenja, kar je tudi ena od poglavitnih nalog naše stabilizacijske politike.

Cena 60 dinarjev.

Naročila pošljite na naslov: DELAVSKA ENOTNOST. Ljubljana, Dalmatinova 4, knjižico pa lahko kupite tudi v naši Knjigarni na Tavčarjevi ul. 5. v Ljubljani.

PRAVKAR IZŠLO!

Pri TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo izvod(ov) Knjižnice Sindikati št. 31: IZHODIŠČA ZA SPROTNO OBRAVNAVANJE GOSPODAR-

JENJA. Naročeno nam pošljite na naslov:

(ulica, pošta št., kraj)

Ime in priimek podpisnika

Naročeno dne:

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu brošure.

(Žig)

(podpis naročnika)

Enkrat eden, drugič...

Še naprej si bomo prizadevali za uveljavljanje sredstev obveščanja v organizacijah združenega dela in storili vse, da bi postala učinkovito sredstvo za medsebojno delegatsko obveščanje samoupravljalcev in hkrati njihova javna tribuna. Preprečevali bomo poskuse monopoliziranja informacij in manipuliranja z njimi.

Iz sklepov 9. kongresa ZS Slovenije

Dobronamerne osti

Z občinskega sindikalnega sveta Nova Gorica smo dobili dopis, ki ima sicer malce opravičujoč podton, je pa prav spodbuden. Takole pišejo:

»Pošljamo seznam novih dopisnikov, ki so se prijavili v zadnjem mesecu. Njihovo število je tokrat nekoliko manjše, ker je pač čas dopustov. Prepričani smo, da bo v mesecu septembru rezultat akcije spet boljši.«

Veste kaj, Novogoričani?! Če bi, dopusti gor, dopusti dol, iz vseh občin dobivali takšna poročila, bi bilo kar v redu. Seznam vaših novih dopisnikov objavljamo — in čimprej pričakujemo tudi njihove prispevke. Iz Mebla so prijeliza pero: Nikola Kordič, delavec, Milica Grutschreber, saldokontist, Izidor Žbogar, skladiščni delavec, Ana Fratrik, kuharica, Marija Faganel, šivilja, Elvira Baša, referent in Rafael Cingerle, vzdrževalec. Pridružili so se jim Albert Klemenčič, sofer, in Edvard Draščič, skladiščnik, oboje iz Avtoprometa, Franc Kranjc, skladiščni delavec v Gostolu, Ksenija Pundrič, pripravnik v KK Vipava in Aleksander Milavec, tehnični risar v Iskri Sempeter.

Kot vidite, se nam ne zdi škoda prostora za hvale vredne primere — torej ga moramo najti tudi za takšne, kjer bodo morali malo bolj poprijeti. V glasilu IMV Novo mesto »Kurir« nas je najprej razveselil velik naslov »Vsi za akcijo«, ko pa smo listali po njem, smo zaman iskali karkoli, kar bi pod ta naslov sodilo.

Naše delo-naš dom

Delavci TOZD za promet Zalog so pred dvema letoma začeli obnavljati zapuščeno planinsko kočjo na Gorjušah. Porušiti so jo morali skoraj do temeljev. Na Gorjušah so delavci preživljali praznike, proste sobote, nedelje... Tudi udarniškim delom popoldne so usposobili dom, v katerem bodo lahko letos že letovali.

Železničarski dom na Gorjušah leži v prijetni dolini, od koder lahko hodimo na izlete do znanih turističnih točk v bližnjosti in bolj oddaljeno okolico. Do doma je moč priti celo z avtobusom. Sprehodimo se lahko do Šport hotela, planšarskih koč na Razborju in čez Rudno polje na Uskovnico. Z najbližjega vrha je lep razgled na Alpe, Triglav, Karavanke. Pozimi v okolici ne manjka krasnih smučišč, tereni so ugodni za izlete na smučeh...

V domu je zdaj dovolj prostora za dve štiričlanske družine, kuhinjo ima, kopalnico in sanitarije. Tudi za otroke ni nobene nevarnosti, smrekovi gozdovi pa polni gob, borovnic, jagod in zdravilnih rastlin.

Trdo skupno delo in odrekanje se bo torej že letos začelo bogato obrestovati.

Franc Rajh
Nova proga

Akcija za kulturo

Na pobudo sindikata smo v medvoškem Donitu ustanovili komisijo za kulturno dejavnost. Njen osnovni cilj je kar se da približati kulturo ljudem v tovarniškem okolju in pri tem se bo posluževala različnih oblik.

Najmanj enkrat mesečno nameravamo prirediti razstave s čimbolj pestro tematiko. Organizirali bomo tudi ogleda drugih razstav in obiske gledaliških prireditev. Za svojo skrb smo prevzeli še govore ob različnih praznovanjih, predstavljali

Čeprav nas je v tokratni beri glasil združenega dela razveselilo precej več znakov akcije (kaže, da se tudi za dopisnike čas dopustov izteka), je naše pero le še malce naostreno. Naj ga do jeseni, ko bo akcija gotovo spet stekla s polno paro, še izbrusimo:

Sindikalna akcija brez sindikata?

Naslov se je rodil med listanjem. Milena Gorjup iz DO Avtomatika piše v Iskro o mladih in informiranju. Pravi, da je ena osnovnih nalog predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS zagotoviti večjo informiranost mladih in njihovo vključevanje v informacijske tokove. Piše o kritičnosti, angažiranosti, sprotnosti in uporabnosti informacij ter delu mladih, ki naj k temu pripomorejo...

Razveseljivo branje, saj kar naprej ponavljamo, kako se morajo v akcijo za boljše obveščanje v združenem delu poleg sindikata vključiti vse družbenopolitične organizacije, samoupravni ograni..., vsi delavci. In prav to v prispevku pogrešamo, nekaj besed o usklajeni akciji.

Drugi soavtor naslova je Vilko Brus, ki o obveščanju piše v »Vezi«, glasilo bolnišnice »Dr. Franc Derganc« v Sempetru pri Novi Gorici. Cela stran o ustavnih opredelilih tega področja, zakonu o združenem delu, ki poudarja vlogo obveščanja pri samoupravnem odločanju, piše o glasilu in delegatskih

odnosih v svoji delovni organizaciji, vabi delavce k sodelovanju... Spet vse drži, spodbuja — le o nalogah sindikata in o tem, kako jih opravlja, niti besedice. Sploh ta številka »Vezi« zbujajo dvome o delu sindikata v tem kolektivu — služba za informiranje je prevzela celo skrb za sindikalni abonma v Primorskem dramskem gledališču.

Urednik »Line«, glasila Lesne industrije Apače, je akciji odmeril dober prostor, se na prvi strani na fotografiji lepo spogledal z direktorjem delovne organizacije... le o delu sindikata ne duha ne sluha.

Zato pa je sindikat spregovoril v glasilu delavcev SOZD Združena cestna podjetja Slovenije — »Za sindikat ni počitnic« je naslov članka, ki poroča o volilni seji koordinacijskega odbora sindikata SOZD in precej nalog lahko razberemo iz njega. No, le na »svojo« akcijo na področju obveščanja so povsem pozabili.

Še dve za konec: V »Tosami« smo našli znak akcije le pri nagradni križanki, pa ne vemo, ali je tja zašel pomotoma, ali služi kot okrasek ali pa sodi med prispevke novih sodelavcev?

Druga in zadnja je iz »Harmana«, glasila Tobačne tovarne Ljubljana. Čeprav seveda ne pod znakom so objavili zgodbo Josipa Jurčiča, »Po tobaku smrdiš«. Naslov odbija, vsebina pa poučna: Dekleta, ne očitajte fantom tobaka, če nečete ostati »ledik«. Ne moremo se odločiti, ali sodi črtica v dviganje kulturne ravni ali v akcijo boja proti kajenju — je pa vsekakor prijetno branje.

Ciril Brajer

Gimnazijka za strojem

Prišla je, videla... pa tudi razmišljala in se dokopala do zanimivih ugotovitev:

Anita Potočnik je po končanem prvem letniku gimnazije hotela nekaj zaslužiti — za zvezke pa tudi za sladoled na morju. Mesec dni je delala v naši železarni, pri stroju za zagrezovanje v TOZD Industrijski noži.

Pravi, da so jo delavci zelo lepo sprejeli. Ženske so se kar zavrtle okoli nje, ko na začetku ni vedela, kako mora piliti. Dnevno mora zdaj prevrtati 700 kosov in utrujajoče je to delo na normo — bolj kot prej, ko je delala v režiji.

Pa vendar včasih z delom opravi že do pol enih. Šele ko doseže normo prvič počiva:

»Vedno me je strah, da se bo sveder spet pokvaril in ne bom zmogla tistega, kar moram narediti. Zato hitim, da bi čimprej končala.«

Ni torej čudno, da jo je njena mentorica Marija Rataj zelo pohvalila. Anita je življenje v železarni poznala že po pripovedovanju in je na začetku ni nič presenetilo. »Čudno se mi zdi samo to, da delavci po doseženi normi ne smejo domov. Nekateri so namreč zelo pridni in predpisano delo končajo že pred drugo uro. Norme seveda nočejo več presežati, ker bi jim jo potem kmalu zvišali.«

Helena Merkač
Informativni fužinar

Iz glasila delovne organizacije zdravilišča Radenska »Radenski vestnik«

Mislím, da bi morali glasovati za združitev, čeprav ničesar ne razumem. Takrat, ko bomo oboji v solidarnosti izgubili, pa več ne bova direktorja.

Upamo, da se bodo vendarle tudi evidentirani člani pihalne godbe, čeprav so bili dosedajni tovrstni poskusi neuspešni.

V ponovno aktiviranje dramske recitacijske in literarne sekcije po poletnem odmoru ne dvomimo.

Veliko imamo postoriti še na organizacijskem področju v društvu skladno s sklepi preteklih skupščin, moramo izpolniti organizacijske družstva in pripraviti programe in dopolnitve srednjeročnega programa društva. Zadnji se bo odrazil po vsebini kot

sestavni del srednjeročnih planskih dokumentov 81-85 delovne organizacije SCT.

Čaka nas tudi akcija za pridobitev novih članov društva in že sedaj vabimo vse mlade po srcu, ki žele aktivno delati na kulturnem področju in berejo ta članek, da poiščejo z nami stik, kar se da hitro, gotovo pa v septembru. Pripravili bomo tudi kakšno presenečenje, zato bodi za danes dovolj.

(Glas kolektiva SGP Slovenija-cesta — Tehnika

Andrej Kerin

FOTOAMATER NA OBISKU

France Modic, po domače Andrejčev France, ima dve veliki ljubezni. Na prvem mestu je glasba. Že 43 let igra kontrafagot, zadnjih 25 v simfoničnem orkestru RTV Ljubljana. In, če bi se še enkrat rodil, zagotavlja Andrejčev France, bi se ponovno odločil za glasbo. Njegova druga velika ljubezen je fotografski aparat in fotografiranje. Res, France živi za glasbo, za fotografijo in morda še za svoje sprehode po Dolenjski in okolici Velikih Lašč. Tu ga pogosto najdemo

na njegovi Grmadi, kamor France najraje zahaja in kjer najde zase in za svoje srce največ hrane. Sicer pa ste gotovo že srečali Franceta z njegovim ponošenim nahrbtnikom, v katerem vedno nosi štruco kruha, in s fotografskim aparatom v rokah. Verjetno ste ga že videli. Morda na ulici, morda v bližini Velikih Lašč, kjer tako rad obuja spomine na svoja prva leta, na svoje dragocene orglice in hrustajočo zemljo. Vsako nedeljo je bil France srečen. Pek mu je po maši podaril

sladko zemljo. Polovico jo je pohrustal, drugo polovico je nesel svojim domov.

Francetove fotografije so izsek iz njegovega vsakdanjega življenja, pravijo njegovi prijatelji. Iz njegovih slik diha jo navzanost na preproste ljudi, veselje in žalostni trenutki, želja po ustvarjanju, delu in življenju. Ne znam pisati, zato se izražam s fotografijo, pravi France. O vsaki svoji sliki bi lahko govoril in govoril. Vedno ve, na kaj želi opozoriti s svojim posnetkom. France slika to, kar ima najraje,

domačo grudo, znane in neznanne obraze, ko so veseli in ko se jočejo. Za svoje fotografije France še nikoli ni zahteval plačila.

Tak je naš Andrejčev France. Vedno prijazen, dostopen, preprost, skoraj vedno razpoložen. Morda, ker je s tako malim zadovoljen. Mnogi si želijo vsake pol leta nov avto. France gasploh nima. Srečen je ob svoji glasbi, svojih fotografijah in štruci kruha, ki je zanj simbol dobrih časov.

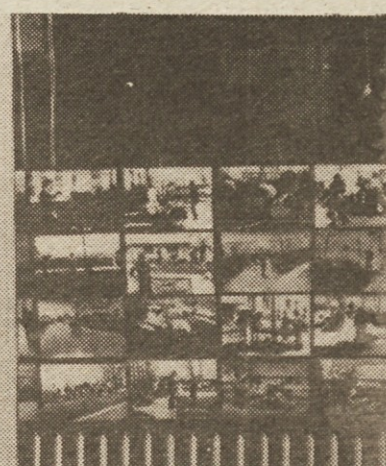
Andrej Ulaga

Kar po domače naprej, ne maram »gasilskih« posnetkov!

France Modic veliko razstavlja. To pot je pokazal ljudem, kako »pometamo pred svojim pragom«

Ustalitvena prizadevanja gredo mimo nekaterih

Zakaj uvoz asfaltnih baz?

V Jugoslaviji sta dva proizvajalca asfaltnih baz. Mariborski Gradis proizvaja manjše, zmogljivosti 25 do 80 ton asfalta na uro. Kovinarska iz Krškega pa večje, z zmogljivostjo 80 do 250 ton. Po podatkih, s katerimi je postregel generalni direktor Kovinarske inž. Niko Kurent, proizvedemo v Jugoslaviji letno 15 do 20 asfaltnih baz. In kar naenkrat, mimo vseh dogovorov je Progres — avtokuća iz Beograda uvozila iz Nemške demokratične republike pet asfaltnih baz z zmogljivostjo 100 ton na uro.

Kovinarska iz Krškega, ki je proizvajalec teh baz, je zaprosila za pojasnilo Zvezni sekretariat za zunanjo trgovino, ki je z dopisom 1. avgusta potrdil, da je Progres — avtokuća iz Beograda že uvozil pet asfaltnih baz, ki so jih že dobili Granit iz Skopja dve, nadalje Vranje iz Vranja, DO za ceste iz Zaječarja in DO za ceste iz Novega Pazarja. Uvoznik trdi,

da je cena asfaltnih baz Kovinarske in Gradisa skoraj dvakrat večja. Za uvoz baz bi moral Progres — avtokuća Beograd obvestiti splošno združenje pri Gospodarski zbornici Jugoslavije, tako kakor to določa točka 6 odločbe. To trdi tudi pomočnik zveznega sekretarja za zunanjo trgovino Alija Bašić v omenjenem dopisu zveznega sekretarja Kovinarski iz Krškega. Vendar sedaj ni moč več nič narediti, asfaltne baze so namreč že v Jugoslaviji.

Ker je Kovinarska iz Krškega edini proizvajalec teh baz v Jugoslaviji, pomeni proizvodnja petih baz za kovinarje iz Krškega približno polletno delo, ob tem se seveda vsiljuje vprašanje, kaj bodo delali krški kovinarji teh šest mesecev? V Kovinarski pravijo, da je res, da so njihove baze dražje od uvoženih, vendar trdijo, da je končni izdelek asfaltnih baz, to je asfalt skoraj enak ceni

nemških asfaltnih baz. Pred devalvacijo dinarja je bila cena baze iz uvoza 60 odstotkov cene iz Krškega, po devalvaciji je odnos 80 : 100. Zatakne se pri gorivu. Vzhodnonemške baze porabijo namreč kar za 25 odstotkov goriva več kot domače.

Uvoz petih asfaltnih baz iz Nemške demokratične republike opozarja na odnos nekaterih delovnih organizacij do uvoza. Ustalitvena prizadevanja očitno gredo mimo njih. Morda bo uvoz baz prinesel uvozniku trenutni dobiček, najbrž bodo tudi Kovinarska iz Krškega in njeni kooperantje poskušali rešitev v izvozu baz na bližnji ali Srednji vzhod. Vendar mora biti zunanjetrgovinska bilanca stvar vseh. Uvoz petih asfaltnih baz ni edini primer nespametnega uvoza, podobni spodrsilaji se nam še vedno dogajajo.

Ivan Krasko

Pomembna je cena končnega izdelka

PRAVNA POSVETOVALNICA

Kako se izvrši odločba sodišča združenega dela?

Sodišča združenega dela svojih odločb ne izvršujejo, ker so za izvršbo pristojna redna sodišča — v SR Sloveniji temeljna sodišča. Temeljna sodišča izvršujejo sodne odločbe po postopku, ki ga določa zakon o izvršilnem postopku (Uradni list SFRJ, št. 20-78).

Vse odločbe sodišč združenega dela pa niso primerne za sodno izvršbo, zato take odločbe izvršujejo oziroma zagotavljajo realizacijo pristojna občinska skupščina, ki pri tem uporablja v ustavi in zakonu določene ukrepe (54. člen zveznega zakona o sodiščih združenega dela).

Zakon o izvršilnem postopku, zakon o delovnih razmerjih in celo kazenski zakon SR Slovenije predvidevajo sankcije za primere, ko se pravnomočna odločba, ki jo je izreklo sodišče združenega dela, ne izvrši. Kljub zakonskim garancijam, na podlagi katerih mora temeljna organizacija in odgovorna oseba trpeti posledice, se dogaja, da se sodnih odločb ne izvršuje ali pa vsaj ne tako, kot bi to izhajalo iz izreka odločb.

Poslovodni organ oziroma pooblaščenec delavcev je dolžan poskrbeti za izvršitev odločbe

225. člen zakona o združenem delu nalaga poslovodnim organom oziroma pooblaščenemu delavcu v temeljni organizaciji dolžnost, da izvrši pravnomočno sodno odločbo, ki je bila izdana v postopku za varstvo pravic delavcev. To mora storiti v roku 15 dni, ko mu je bila odločba vročena, če v odločbi ni določen kakšen drugačen rok za izvršitev. Kršitev te obveznosti pomeni hujšo kršitev delovne obveznosti, zato mora biti zoper poslovodnega organa ali pooblaščenega delavca uveden disciplinski postopek. Disciplinski postopek se lahko uvede na pobudo prizadetega delavca, ki je uveljavljal svojo pravico pred sodiščem združenega dela. Vsak delavec ima namreč možnost podati pi-

smeno pobudo za uvedbo disciplinskega postopka, ko zve za kršitev delovne obveznosti (2. odst. 149. člena zakona o delovnih razmerjih). Razumljivo je, da smejo zahtevati uvedbo disciplinskega postopka tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja, sindikat, organ samoupravne delavske kontrole itd. Zakon o delovnih razmerjih je poostiril odgovornost za hujšo kršitev delovne obveznosti zaradi neizvrševanja pravnomočnih sodnih odločb, saj je v členu 153 predvidel, da se lahko v samoupravnem splošnem aktu za tako kršitev predvidi disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja.

Z disciplinsko odgovornostjo se torej zagotavlja izvršitev pravnomošne sodne odločbe, pri čemer ima pomembno vlogo ne le prizadeti delavec, marveč še posebej sindikat, ki lahko delavca v takem primeru zastopa.

Kazenska odgovornost za neizvršitev sodne odločbe

Odgovorna oseba v temeljni organizaciji — poslovodni organ ali pooblaščenec delavcev, nista odgovorna zgolj disciplinsko, ampak tudi kazensko, če se ne ravna po pravnomošni odločbi sodišča združenega dela. Kazenski zakon SR Slovenije je v 88. členu predvidel kaznivo dejanje, ki ga stori odgovorna oseba, če ne izvrši pravnomošne odločbe, s katero je bilo odločeno o vrnitvi delavca na delo. Gre za vse tiste odločbe, s katerimi je sodišče združenega dela ugotovilo, da niso bili podani zakoniti pogoji za prenehanje delovnega razmerja. Sodišče v takem primeru razveljavi nezakonite odločitve ali pa le ugotovi, da je delavec še vedno v delovnem razmerju pri udeleženi temeljni organizaciji. Odgovorna oseba se za tako kaznivo dejanje kaznuje z zaporom od treh mesecev do treh let. Opozoriti je potrebno, da se enako kaznuje tudi samostojni obrtnik, ki ne upošteva pravno-

močne sodne odločbe o vrnitvi delavca na delo.

Navedeno kaznivo dejanje se preganja po uradni dolžnosti, zato so sodišča dolžna vlagati ovadbe pri pristojnem javnem tožilstvu. Razumljivo je, da ovadbo lahko vložijo tudi prizadeti delavec ali organi, ki so pristojni zahtevati disciplinski postopek.

Realizacija odločbe po izvršilnem postopku

Delavec, ki je uspel v sodnem postopku, pa temeljna organizacija odločbe noče izvršiti, ho lahko pred temeljnim sodiščem vložil predlog za izvršbo. Izvršba je dokaj enostavna, če gre za denarne dajatve, kadar pa je temeljna organizacija dolžna sprejeti delavca na delo, a to odklanja, se jo prisili k izvršitvi z denarnimi kaznimi (231. člen zakona o izvršilnem postopku).

Delavec mora zahtevati izvršbo v šestih mesecih od dneva, ko je dobil pravnomošno odločbo sodišča združenega dela. Hkrati lahko tudi zahteva, da mu temeljna organizacija izplača mesečne zneske osebnega dohodka za čas od pravnomošnosti sodbe, pa vse dokler ne bo vrnjen na delo (232. člen zakona). Če nastane spor o višini osebnih dohodkov, se ta ne rešuje v izvršilnem postopku, ampak mora delavec ponovno sprožiti spor pred sodiščem združenega dela.

Kljub temu da je izvršni postopek predvidel denarne sankcije zoper temeljno organizacijo, bi marsikdaj temeljna organizacija zavlačevala z izvršitvijo odločbe, če ne bi bila hkrati predvidena tudi disciplinska in kazenska odgovornost pooblaščenih oseb.

Nobene potrebe ni, da bi delavci odlašali z zahtevami za izvršitev pravnomošnih sodnih odločb, ker imajo na razpolago številna zakonita sredstva, če se zgodi, da se temeljna organizacija upira izvršitvi.

I. Žužek

POSLANO NA POŠTNI PREDAL 313/VI

Kako nagrajevati v avto šolah?

V Sindikalnem poročevalcu št. 6 z dne 9. 8. 1980 smo lahko prebrali, da bodo strokovnjaki Zveze sindikatov, Gospodarske zbornice in drugih institucij začeli konkretno dograjevati sisteme delitve po delu. V tretjem odstavku na strani 2 so povabili delavce iz organizacij združenega dela, naj v zvezi s tem prispevajo svoje predloge. To želimo storiti.

Delovna skupnost Avto moto društva Brežice šteje devet delavcev, od katerih jih je osem zaposlenih s polnim delovnim časom, eden pa s polovičnim: šest je inštruktorjev vožnje v društveni avtošoli, druga dva pa opravljata dela in opravila skupnih služb za delovno skupnost in za AMD. Zlasti pri inštruktorjih vožnje pa se porajajo težave pri nagrajevanju po delu. Njihove količine dela namreč ne moremo ocenjevati, ker je le-ta določena z zakonskimi predpisi. Vprašljiva so tudi merila za kvaliteto opravljenega dela. Ostajata torej le gospodarnost in štednja. Toda tudi tu je poraba goriva normirana. Za ocenjevanje bi v glavnem prišlo v poštev vzdrževanje vozil, čistost in morda upoštevanje starosti pri kandidatih. Za vse to pa še danes ne obstoja nikakršen predpis niti kakšno uradno ali strokovno navodilo.

Menimo, da je v tako majhnih delovnih skupnostih težko meriti tudi rezultate administrativnega delavca, ki ima opravka s strankami, telefonom, vso

korespondenco, s članstvom, z avtošolo in še nešteti drugi nalogami, ki jih opravlja sam.

V naši delovni skupnosti smo prizadevno sestavljali pravilnike o nagrajevanju, vendar vsega ni bilo mogoče rešiti. Po pomoč smo se obrnili tudi na občinski svet ZSS Brežice, tam pa so nam rekli, da nam konkretnih napotkov ne morejo dati, ker menda ne delajo po tem sistemu. Ker gre torej za specifični primer, s katerim se že dalj časa ubada precejšnje število avtošol, AMD, ZSAM, delavske univerze in morda še kdo iz tovrstnih dejavnosti, predlagamo, da povabite k sodelovanju tudi predstavnike Avto moto zveze Slovenije.

Po vsebini citirane objave sodeč bodo delovne organizacije šele sedaj lahko enotno pristopile k sestavi omenjenih samoupravnih aktov in to z ustreznimi merili in po enotnih kriterijih. Menimo, da bi vsaka delovna organizacija in tudi marsikateri posameznik rade volje kupil brošuro z ustreznimi tolmačenji ali navodili, morda tudi s kakšnimi primeri, ki bi zlasti nam, s podeželja, koristili pri tako zahtevnem, odgovornem in hkrati nehvaležnem delu kot je sestavljanje omenjenih aktov.

Za morebitno razumevanje in pomoč se vam lepo zahvaljujemo in vas tovariško pozdravljamo!

Za AMD Brežice
Vlado Godler

Odgovarja Sonja Omahen, sekretarka republiškega odbora sindikata delavcev delovnih skupnosti družbenih in državnih organov:

Osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo (ki je v javni razpravi) ponuja delavcem v OZD in delovnih skupnostih osnovna izhodišča za delitev sredstev za OD na načelih nagrajevanja rezultatov dela. Že aprila lani pa so bila v vseh družbenopolitičnih dejavnostih Slovenije sprejeta stališča Zveze sindikatov Slovenije o pridobivanju in razporejanju dohodka in uveljavljanju načela delitve po delu. Prav sedaj je v izdelavi tudi osnutek novega samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za oblikovanje in delitev sredstev za OD in skupno porabo delavcev, zaposlenih pri družtvih in njihovih

viš asociacijah (ki ga bodo konec septembra dobile te del. skupnosti v obravnavo).

Vsi ti dokumenti dajejo načela, osnove in merila za urejanje nagrajevanja dela, ki pa jih morajo delavci OZD in del. skupnosti konkretizirati v svojih internih aktih ob upoštevanju svojega položaja, potreb in možnosti.

Delavci ki združujejo svoje delo v delovnih skupnostih društev in ki opravljajo dela in naloge za društva, morajo z organom društva sprejeti samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, dolžnostih in obveznostih, s katerim urejajo tudi področje pridobivanja dohodka po načelih svobodne menjave dela. Del. skupnost pa mora v svojem pravilniku, ob upoštevanju tega sporazuma, opredeliti konkretna določila o delitvi sredstev za OD.

Pobuda, da naj bi pri razreševanju pravičnega nagrajevanja

dela inštruktorjev vožnje v društvenih avtošolah sodelovala Avto moto zveza Slovenije, je sicer dobra, vendar pa tudi AMZ ne more dati konkretnih »navodil«. Kaže se torej potreba, da bodo morali delavci društev — inštruktorji voženj z medsebojnim sodelovanjem iskati najboljše rešitve za nagrajevanje svojega dela. Pri tem pa bi naj vsekakor sodelovala tudi služba AMZS in Zveza združenj šoferjev in avtomehanikov Slovenije.

Pripiš uredništva:

Problematika, ki jo je načelo AMD Brežice, nedvomno žuli še prenekatere tovrstne ustanove širom po Sloveniji, zato naj bo njihovo pismo izziv, denimo AMZS, in hkrati poziv k skupnemu reševanju dilem. Vsaj do tiste mere, ki je potrebna. Konstruktivne odgovore bomo rade volje objavili.

GOSPODARSKI KOMENTAR

Brez selekcije ni napredka!

Vprašanje, kako iz nelikvidnosti, je postalo spet osrednja tema razgovorov naših gospodarstvenikov. Zakaj zahaja gospodarstvo v nelikvidnost, je znano; povzročajo jo tiste prezadolžene organizacije združenega dela, ki podaljšujejo svoj ekonomsko neupravičeni obstoj na škodo upnikov in njihove likvidnosti.

Razumljivo, ob tej ugotovitvi si velja takoj zastaviti vprašanje: kako si je sploh mogoče tako podaljšati gospodarsko življenje? Odgovor je na dlani: le zaradi nedoslednega uresničevanja načel in namenov dosedanjih stabilizacijskih prizadevanj celotne družbe. Družbenopolitične skupnosti in banke še vedno rade zamišljajo na obe očesi ob slabem gospodarjenju organizacij združenega dela ali pa jim — ko zaidejo v hudo stisko — odobravajo kredite za neekonomske zamisli in gospodarsko životarjenje. Stabilizacijska prizadevanja pa niso in ne morejo pomeniti nič drugega kot neusmiljeno selekcijo med zdravimi in nezdravo rastojo posameznih področij in delov gospodarstva. Če selekcije ni, tudi stabilnih gospodarskih razmer ne bo!

Toda, kar je, je, modrovanje ne pomaga, plačati je treba škodo! Kako, po kakšni poti se je mogoče izvit iz nelikvidnosti?

Na to nadvse aktualno vprašanje še vedno ni pri roki praktično uporabnih odgovorov — če ne upoštevamo stališč ZK o tem, ki so, razumljivo, lahko le načelne in ne ukrep — ter drastičnih pa spet omiljenih zakonov za odpravo nelikvidnosti, ki, kot vse kaže, niso opravili svoje naloge.

Po oceni, ki smo jo slišali na zadnjih sejah organov ZK, je nelikvidnost, ki močno ovira prizadevanje za stabilizacijo gospodarstva, strmen izraz vseh temeljnih problemov v reprodukcij-skih procesih, predvsem pa premalo razvitih dohodkovnih odnosov in odporov, ki se porajajo v procesu graditve plansko-tržnega gospodarstva v razmerah samoupravljanja. Zato ZK odločno podpira tiste ukrepe v ekonomskem sistemu in ekonomski politiki, ki omogočajo, da se bosta povečali likvidnost in reprodukcijska sposobnost gospodarstva. Ob iskanju ekonomskih rešitev pa bi morali razjasniti tudi vprašanje odgovornosti vseh, ki so vplivali ali sodelovali znotraj ali zunaj organizacij združenega dela pri odločanju o tej ali oni ekonomsko neutemeljni odlo-

tvi. Vodilni strokovni delavci, za katere je objektivno ugotovljeno, da so zakrivali slabo poslovanje delovne organizacije, ne bi smeli ostajati na odgovornih delovnih mestih!

Kakorkoli že obračamo te ugotovitve, povedale bodo isto: posamezne organizacije združenega dela in dele gospodarstva čaka težavna preizkušnja.

V zvezi z njo pa se zastavlja vprašanje, ali bo končno res kdo poklical na odgovor ljudi in organe, ki so slabo gospodarili in so zato zakrivali takšne težavne razmere v našem gospodarskem življenju, s kakršnimi se srečujemo! Ali pa bodo še naprej vedrili in oblačili na pomembnih položajih v kolektivih in družbi?!

Glavna pomanjkljivost vseh dosedanjih administrativnih ukrepov, ki smo jih uveljavljali, da bi zatrli nelikvidnost in druge podobne škodljive pojave, je bila v tem, da niso prizadeli le tistih, ki slabo gospodarijo, ampak tudi tiste, ki so zašli v težavne gospodarske razmere zaradi takšne ali drugačne politike cen, zato ker proizvajajo tako imenovane investijske dobrine, naročniki pa jim že mesec in leta ne poravnajo računov.

Naše gospodarsko življenje je pred zelo resno preizkušnjo, na izbiro imamo samo dve poti: ali se odločiti za radikalno, tudi postopno odpravo nelikvidnosti, za stečaj vrste gospodarskih organizacij in s tem za resnično stabilizacijo gospodarstva, ali pa spet za inflacijo, odzemanje dohodka tistim, ki ga imajo ter njegovo razdelitev med tiste, ki ga ne ustvarjajo. Doselej smo se odločali za drugo, lažjo možnost, za neekonomsko prelivanje dohodka v škodo produktivnejših delov gospodarstva. Po sklepih organov ZK bi se morali končno odločiti zdaj za težavnejšo pot — za prevladujoč vpliv dohodkovnih odnosov in samoupravnega planiranja na produktivnost dela, učinkovitost izkoriščanja sredstev, na izbiro proizvodne in investicijske usmeritve, na tokove družbene reprodukcije in na racionalno ravnanje organizacij združenega dela kot blagovnih proizvajalcev. Ali bomo končno prisluhnili temu sklepu, ali pa bomo spet ravnali po starem receptu: tisti, ki ima, je priden in usvarja, naj spet da!?

Vinko Blatnik

Priprava planskih aktov na področju kraško-obalnih občin

Za povezovanje gospodarstva

V smernicah za pripravo družbenih planov obalnih občin in obale kot posebne družbenopolitične skupnosti je skupščina obalne skupnosti opredelila načelne usmeritve in osnovna sprejemanje planskih aktov nosilcev planiranja. Pri tem je še zlasti izpostavila odločno usmeritev v razvojno-tehnološko intenzivno proizvodnjo in storitve, izvozno usmerjeno proizvodnjo, produktivno zaposlovanje, povečanje proizvodnje hrane in skladiščenje proizvodov, razvoj gospodarske infrastrukture, na področju družbenih dejavnosti pa predvsem razvoj izobraževanja, krepitev zdravstvene dejavnosti in kulture.

Temeljni razvojni kriteriji postavljajo izredno težavne naloge v zvezi s preskrbovanjem gospodarstva in njegovim povezovanjem na dohodkovnih osnovah.

Na obalno-kraškem območju je razvoj integralnega transporta zasnovan na komparativnih prednostih. Glavni nosilci prometne dejavnosti so Splošna plovba, Luka, Intereuropa in železniško gospodarstvo.

Razvoj Luke je predviden v nadaljevanju dosedanje razvojne smeri, v usposodobitev obstoječih kapacitet za generalni in razsutni tovor, zlasti pa usmeritev v specializacijo za kontejnerski in RO-RO promet. Na področju agroživilstva sta nosilca razvoja SOZD Timav in Droga, ki sta pristopila k izdelavi enotnega programa razvoja. Prednost je namenjena ulovu in predelavi rib, pridelovanju soli, pridelovanju zgodnjih povrtnin, sadja in vina ter predelavi kmetijskih proizvodov.

Pomemben poudarek v razvojnih možnostih obalnega območja je namenjen razvoju ke-

mične industrije, motorne industrije, turizma in gostinstvu ter prosti coni v Sežani.

Vse samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti so pripravile analize obstoječega stanja in razvojnih možnosti ter na tej osnovi oblikovale in ponudile elemente za sklepanje samoupravnih sporazumov in dogovorov o temeljih plana.

Ob ocenjevanju planskih dokumentov samoupravnih interesnih skupnosti pa so zaznavne predvsem naslednje pomanjkljivosti: premalo je upoštevan prostorski vidik planiranja, nekateri programi so nekvantificirani, pri posameznih investicijah niso določeni vsi možni viri financiranja, iz analiz ni razvidno, katere storitve vodo predmet neposredne, svobodne menjave dela, pa tudi še niso določene cene za enoto posamezne storitve.

Miloš Svanjak

Naj se naši gospodarstveniki tukaj, doma, dogovarjajo o nastopih na tujem trgu, ne pa, da drug drugemu zunaj nelojalno konkurirajo. Še zlasti je potrebno budno spremljati gospodarska gibanja zunaj, da ne bi dovolili, da nas določene krize, do katerih prihaja, na primer, v zahodnih kapitalističnih državah in drugod, ne zajamejo in prizadenejo.

Tito na XI. kongresu ZKJ

Rudarje iz Črne pri Kamniku spet pestijo velike težave

Skoraj neskončna veriga problemov

Kolektiv »belih rudarjev« iz Črne pri Kamniku, ki že več let posluje na meji rentabilnosti, je imel ob koncu letošnjega prvega četrtletja okoli 5,5 milijona dinarjev izgube. Do izgube je prišlo v največji meri zaradi slabše sezonske prodaje kaolina, saj je poslovanje edinega jugoslovanskega proizvajalca plavljenega kaolina za potrebe papirne in nekaterih drugih industrij, že kot po napisanem pravilu v zimskem času vedno nekoliko slabše kot v ostalih mesecih. Največji vpliv na negativen finančni rezultat pa je imel bistveno manjši odjem papirniškega kaolina, kajti znašal je le 78 odstotkov od načrtovanih količin. In čeprav se je poslovanje v aprilu izboljšalo, je bil plan proizvodnje v maju dosežen komaj 83-odstotno, vendar kljub temu v rudniku pričakujejo, da bodo do konca leta uspeli nadoknaditi zamujeno. To pa je tudi razlog več, da bo treba čimprej urediti odnose med rudnikom in porabniki kaolina v republiki, torej z vsemi tistimi organizacijami združenega dela, vključenimi v SOZD Slovenija papir, podpisnicami samoupravnega sporazuma o geoloških in tehnoloških raziskavah v rudniku kaolina in Kalcita Kamnik. Pred meseci se je namreč rudnik kaolina Črna pri Kamniku končno le reorganiziral v rudnik kaolina in kalcita Kamnik z dvema temeljnim organizacijama — Kaolin Črna in Kalcit Stahovica. Te spremembe naj bi z ostalimi ukrepi prispevale pomembno delež k

ureditvi večletnega nevzdržnega ekonomskega položaja rudnika.

Papirničarji in ostali porabniki kaolina so že pred meseci z združevanjem sredstev podprli akcijo rudnika za postopno uresničevanje programa geoloških in tehnoloških raziskav, ki bi z leti omogočil razvoj večje, predvsem pa kakovostnejše proizvodnje kaolina. Za uresničitev tega programa pa so kajpak najprej potrebne najnujnejše geološke raziskave zalog koalinske rude, ki so se jih v Črni pri Kamniku lotili z vso vmeno že v začetku letošnjega leta, ter tehnološki preizkus za pridobivanje kaolina takšne kakovosti, kot jo terja proizvodnja na sodobnih hitro tekočih papirnih strojih.

Ko je delo pri geoloških raziskavah steklo, se je zataknilo pri uvozu nujno potrebne rudniške opreme, ki je doma ni moč dobiti. Tako je bil uvoz v letošnjem februarju ukinjen oziroma odložen na nedoločen čas in to kljub temu, da ena tona kaolina iz Črne pri Kamniku lahko nadomesti eno tono uvoženega. Zato je tudi program že sklenjenega sporazuma usmerjen tako, da se domači kaolin s svojo kakovostjo in sčasoma tudi s ceno, približa uvoženemu. Vendar, kot vse kaže, s tem ne bo takih težav, kot z akcijo za obnovitev kakovostne proizvodnje kaolina. Sredstva, ki so jih sprva načrtovali za uresničitev raziskovalnega programa, bodo namreč sprčo naraščajočih stroškov premajhna, da bi bili kos vsem nalogam, ki izhajajo iz samoupravnega spora-

zuma o združevanju sredstev za geološke in tehnološke raziskave.

Kot poudarjajo v rudniku, so v zadnjem času porasle obresti za premostitvene kredite, potrebne za pravočasen pričetek raziskovalnih del, k tem problemom pa je treba dodati še višje cene materiala za jamska in vrtna dela, dražjo uvoženo opremo, povečane stroške najema novih pilotnih naprav, saj bo kaolinska ruda, ki naj bi jo na njih predelali, prišla iz jame kasneje, kot so sprva pričakovali itd.

Skratka, rudnik kaolina in kalcita Kamnik se je spet znašel v velikih težavah, vendar upajo, da jim bodo kos. Zavedajo se namreč, da so življenjsko odvisni od uresničitve sporazuma o združevanju sredstev za geološke in tehnološke raziskave koalinske rude, kajti opravljene raziskave bodo hkrati omogočile kasnejšo pripravo celovitega programa o dolgoročnem razvoju proizvodnje kaolina za potrebe slovenskih in drugih papirnic. Seveda pa se bodo morali o uresničitvi tega programa ter o združevanju sredstev v te namene še dogovoriti in sprejeti ustrezen samoupravni sporazum. Kajpak bo ta akcija močno odvisna od uspešnosti geoloških in tehnoloških raziskav, ki jih v letošnjem letu spremljajo številni problemi, toda lahko se pridružimo optimističnemu razpoloženju »belih rudarjev« iz Črne pri Kamniku, da se bodo stvari kmalu obrnile na bolje.

Ivo Vimik

Delavka pri sestavljanju kolektorjev v novem obratu v Ledinah.

Obrat idrijskega »Kolektorja« v Ledinah

V prostorih osnovne šole v Ledinah, ki so 9 km oddaljene od Idrije, je delovna organizacija »KOLEKTOR« Idrija v začetku letošnjega leta preuredila šolsko učilnico v delavnico za sestavljanje kolektorjev, v kateri se lahko zaposli 20 delavk.

Za odpiranje obrata v Ledinah se je delovni kolektiv »Kolektorja« odločil zaradi povečanja proizvodnje in pomanjkanja delovne sile v Idriji. Prav na Ledinah planoti je večje število nezaposlenih žensk in tudi delavk, ki se vozijo na delov v Žiri, Idrijo in Spodnjo Idrijo.

Po pričevanju in praksi v idrijski tovarni sedaj 6 delavk že tri mesece uspešno sestavlja kolektorje v novem obratu v Ledinah. Kljub dobrim delovnim

razmeram in tudi dobrim osebnim dohodkom pa v Ledinah ne kažejo velikega zanimanja za delo, ki zahteva pri sestavljanju kolektorjev spretnost ženskih rok. Vseeno pa »Kolektorju« pričakujejo, da se bodo sedanji delavkam prav kmalu pridružile še nove.

Zaradi vedno večjih naročil kupcev v idrijskem »Kolektorju« načrtujejo podoben proizvodni obrat na podeželju in nova vlaganja v razširitev sedanje proizvodnje.

Z novim obratom v Ledinah je tako narejen prvi, čeprav skromen korak, ki omogoča zaposlitev žensk s podeželja, obenem pa prispeva k razvoju kraja. Besedilo in foto: Silvo Kovač

V ospredju pozornosti

Varno in zdravo delo — za večjo produktivnost

Na julijski seji predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije so člani predsedstva in gostje razpravljali o vprašanjih, povezanih z varnostjo dela, preprečevanju invalidnosti in zdravih delovnih pogojih. Kar preveč časa je minilo, da so v programu dela republiškega sveta ZSS ta vprašanja po zadnjem kongresu ZSS prišla na dnevni red in razprava je pokazala na vrsto vprašanj, ki morajo biti v ospredju pozornosti ZSS tako pri uveljavljanju vloge sindikatov kot tudi pri naporih za stabilizacijo gospodarstva, kot ena najzahtevnejših nalog zadnjega obdobja.

Lažna je dilema o tem ali je v sistemu samoupravnega socializma mogoče iztisniti iz delavca njegove zadnje moči in to v kakršnih koli pogojih dela ter s tem doseči primeren cizorima »optimalen dobiček«. Človek, delavec, občan postaja iz dneva v dan bolj zavesten nosilec odločanja o vseh vprašanjih, povezanih z

delom in delovnimi rezultati. Če smo lahko v preteklosti ugotavljali, da mnogo delavcev še vedno zanima le debelina kuverte s plačo konec meseca, potem so ti časi vse bolj za nami. Seveda je za večino delavcev še vedno zelo pomembno vprašanje, kakšen bo osebni dohodek vsak mesec, a s pravico odločanja o pomembnih ekonomskih vprašanjih v OZD in družbi v večini delavcev dozoreva zavest, da so ta in druga vprašanja v neposredni zvezi med seboj in s tem povezana z učinkom dela, ki je prav tako sestavni del gospodarjenja vsake TOZD in delovne skupnosti in tako družbe v celoti.

Varni in zdravi pogoji za delo so ena pomembnih sestavin za oblikovanje delavčeve zavesti, da postaja vse bolj oblikovalec osnovnih vprašanj, povezanih s proizvodnjo in tako odločujoč dejavnik za svoj boljši jutrišnji dan. Tu in tam še vedno lahko odkrijemo primere, ko v posameznih OZD ne upoštevajo var-

nih in zdravih delovnih razmer kot enega najpomembnejših elementov za dobro in dolgoročno gospodarjenje. Še vedno najdemo primere, ko vegetirajo v sožitju na eni strani zelo »zagnani« in kratkovidno učinkoviti posamezni delavci, ki jim ni mar, kako bodo lahko delali v kasnejših letih, ampak so jim važni le rezultati v tem mesecu in letu; in na drugi strani vodstva OZD, ki takšno ravnanje delavcev vzpodbujajo zato, da z izkoriščanjem pridnosti delavcev dosežejo dobre rezultate in skrijejo druge slabosti v lastnem gospodarjenju.

V posameznih primerih so tako ustvarjeni pogoji za pogoste težave, ki pestijo marsikatero delavca v Sloveniji. Vse prevelik je odstotek delavcev, ki dosegajo invalidsko upokožitev in ki morajo uporabljati zdravstvene usluge. Mnoga izmed teh vprašanj je obravnavalo predsedstvo RS ZSS na letošnjih sejah in tako sprejelo dokument: »Usmeritve

»... V praksi se bomo pri izvajanju Zakona o združenem delu srečevali z vrsto odprtih vprašanj, za katera moramo poiskati tako demokratične kot tudi znanstvene in strokovne rešitve in opredeljene. Kajti ni mogoče, takorekoč na pamet dajati rešitve za vsakodnevne odprte probleme v praksi. V tem smislu je prav sindikat tista družbenopolitična organizacija delavcev, ki mora zavestno vključevati tako delavski razred kot celoto kakor tudi delavce v grupacijah in kolektive v posameznih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih skupnostih v probleme procesa celotne družbene reprodukcije kakor tudi razširjene reprodukcije v vsaki posamezni temeljni organizaciji združenega dela in v vseh oblikah združevanja dela in sredstev. V ta proces reprodukcije mora sindikat vpeljati delavce in delavski razred kot zavestnega gospodarja tega procesa...«

Edvard Kardelj: Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja

in naloge ZSS na področju humanizacije dela z vidika varstva pri delu, invalidnosti in zdravstvenega varstva. V tem dokumentu so obravnavana ta vprašanja tako, da omogočajo usmeritev večini osnovnih organizacij ZS pri njihovih ocenah lastnih razmer v OZD. V tem dokumentu (objavljen v prilogi DE z dne 2. 8. 1980) je med drugim rečeno: »Varno delo je treba pojmovati kot nepogrešljiv del socialne varnosti delavca in kot bistveno prvo za produktivnost dela in doseganja večjega dohodka. Tudi tako bomo uveljavljali spoznanje o potrebi po širšem pojmovanju varstva pri delu, ki naj zajema tudi zdravstvene in druge vidike varstva in zboljševanja delovnega in življenjskega okolja, kot temeljnih pogojev za uveljavljanje humanizacije dela. Zato je dolžnost vsake organizacije združenega dela, da sistematično spremlja dogajanja na tem področju in ugotavlja vzroke zaostajanja ter na tej podlagi načrtuje in uresničuje ukrepe za njihovo zboljšanje. Delavci morajo ob obravnavanju rezultatov gospodarjenja ob zaključnih računih in periodičnih obračunih obravnavati tudi ta vprašanja, dajati pobude za njihovo reševanje ter vključevanje v delovne programe, samoupravne plane in vsakodnevno delovanje samoupravnih organov.«

Ni slučajno najbolj poudarjena zveza med dobrim gospodarjenjem in varnim in zdravim

delom kot pogojem za boljše delovne uspehe. V pogojih samoupravnega sistema delavec ni več nemočen opazovalec družbenoekonomskih dogajanj okrog sebe, ampak postaja vse bolj odločujoč gospodar nad rezultati svojega dela. Ti rezultati pa so odvisni od delavca in so dolgoročne narave. Zato se delavci pri vprašanjih stabilizacije gospodarjenja zavedajo pomena varnih in zdravih delovnih razmer in jih obravnavajo kot pomemben element gospodarjenja.

V omenjenem dokumentu so obravnavana vprašanja varstva pri delu, invalidnosti in zdravstvenega varstva. Še posebej so poudarjene naloge organizacij in organov ZSS in to od osnovnih organizacij do organov ZS na ravni republike. Seveda bodo največ neposrednega uspeha dosegle tiste akcije, ki jih bodo opravile osnovne organizacije ZS. Med temi nalogami so najpomembnejše: programiranje reševanja teh vprašanj v TOZD in delovnih skupnostih, podpora delu delegacij in samoupravnih interesnih skupnosti, ki so s svojim delom dolžne prispevati h humanizaciji dela in ustanavljanju in delovanju odborov za varstvo pri delu. Prav v aktivnosti teh odborov, ki naj bi imeli učinkovito podporo vseh subjektivnih dejavnikov v OZD, vidi ZSS možnost za odločno in učinkovito akcijo pri reševanju mnogih vsakdanjih tegob, ki še vedno otežujejo delavčev vsakdan.

Ivan Godec

TA TEDEN V ŽARIŠČU

NEW YORK — Na sedežu Združenih narodov se je začelo posebno zasedanje generalne skupščine o problemih gospodarskega razvoja. Na njem analizirajo pred šestimi leti sprejete sklepe o novi mednarodni gospodarski ureditvi, dosegli pa bi naj sporazum o začetku globalnih pogajanj ter sprejeli novo mednarodno strategijo razvoja v nastopajočem desetletju. To naj bi bil dogovor med razvitim in nerazvitim delom sveta. Pri tem so interesi različni ne le med tema dvema skupinama, temveč tudi znotraj vsake od njiju. Zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec, ki vodi jugoslovansko delegacijo, je v govoru poudaril, da sta mir in razvoj neposredno odvisna drug od drugega. Pred posebnim zasedanjem generalne skupščine ZN je bil sestanek držav v razvoju, članic skupine 77. Ministri so poudarili, da bi neuspeh posebnega zasedanja generalne skupščine o svetovnih gospodarskih problemih imel zelo neugodne posledice za stabilnost in mir na svetu.

VARŠAVA — Stavke ob Baltiku so se tudi sredi tedna nadaljevale, kljub temu da so ugodili delavskim zahtevam socialne in gospodarske narave in da so izvedli kadrovske spremembe v CK poljske partije in v vladi. Centralni svet zveze sindikatov Poljske je izvolil tudi novega predsednika Romualda Jankowskega, dosedanjega predsednika Jana Szydla pa so izključili iz politbiroja partije. Delavci vztrajajo pri zahtevi o »svobodnih sindikatih« na Poljskem. Na seji CK poljske partije so poudarili, da bo partija korigirala svojo politiko o udeležbi državljanov v upravljanju. Pogajanja med vladno komisijo in predstavniki mednarodnega komiteja stavkajočih so po poročilih poljske agencije sicer teža, vendar odkrita, pri čemer sta obe strani pokazali dobro voljo ter zavest, da je sporazum mogoč in neizogiben.

BEOGRAD — Na konferenci svetovnega združenja za mednarodno pravo je sodelovalo 700 strokovnjakov iz 48 držav, ki so sprejeli 15 resolucij. Osrednje vprašanje na konferenci, o njem so dosegli tudi soglasje, je bilo, da si je treba še naprej prizadevati za vzpostavitev mednarodnega pravnega sistema, ki bi bil temelj nove mednarodne gospodarske ureditve. Za novo predsednico združenja so izvolili prof. dr. Smiljo Avramov, predsednico jugoslovanskega združenja za mednarodno pravo.

BEOGRAD — Države izvoznice nafte, članice OPEC, pripravljajo novo formulo za dražitev nafte v prihodnje. Ta predvideva podražitve nafte vsake tri mesece v tesni povezavi z inflacijo v razvitih državah, rastjo njihovih bruto nacionalnih proizvodov in s fluktuacijo obračunskih valut. S tem obrazcem bi se naj izognili nepredvidljivim dogodkom na naftnem tržišču, kot se je dogajalo zadnja leta. Kljub temu pa se bistvo ne bo spremenilo, saj bodo cene nafte še naprej naraščale.

MIK

Metan, ki naj ga ne bi bilo, terjal življenje

V ponedeljek ob 8. uri in 15 minut je eksplozija metana v vzhodnem jašku Nove Preloge velenjskega rudnika lignita vzela življenje 51-letnemu Janezu Povšet iz Brnice pri Hrastniku in ranila devet njegovih sodelavcev, od tega Vlada Zajca in Alojza Mačka tako hudo, da se v času zaključevanja te strani (v sredo popoldne) v ljubljanskem kliničnem centru še vedno borita za svoje življenje. Nesreča nas je prizadela še toliko bolj, ker se je pripetila prav v času, ko si slovenski rudarji globoko v zemljinem drobju takorekoč non-stop z domala nečloveškimi napori prizadevajo nakopati toliko črnega zlata, da bi nam v mrzlih zimskih mesecih vsaj za silo nadomestilo sonce...

Že dobrih sedem mesecev kopljejo delavci TOZD Rudarsko-gradbena dejavnost zasavskega Rudarskoenergetskega kombinata Edvard Kardelj nov vhodni jašek v Prelogah pri Šoštanj, ki bo, ko bo končan, segal 410 metrov

globoko ali kar 42 metrov pod morsk gladino. Sedaj so zaustavili dela v globini šestdesetih metrov. Za koliko časa, ne vemo, gotovo pa za dolgo, kajti v REK Velenje smo izvedeli, da si preiskave vzrokov nesreče kar sledijo. In dokler ne bo stvar »ad acta«, ne bodo nadaljevali.

Pa so strokovnjaki »ugotovili« — nazadnje v soboto, 23. t.m. — da v tem predelu ni metana in menili, da bo 20-centimetrska vrtna kar pravšnja za zračenje! Zato so pri kopanju menda veljali manj strogi ukrepi.

Reševalci, ki so prinesli na svetlo ranjene delavce, so povedali, da so v jašku opazili cigarete in vžigalice. Je bil to vzrok nesreče? Morda. Zanesljivo je le to, da je eksplodiral metan, ki ga interferometer v soboto ni zaznal...

Kriv bo spet »človeški faktor«. Zanesljivo! Toda — čigav?

Damjan Križnik

Na 18. kmetijskem in živilskem sejmu v Gornji Radgoni je razstavljal tudi Panonija — temeljna organizacija združenega dela IMP. Pripravila je tudi demonstracijo novega sejnalnega stroja, ki ga v sodelovanju z zahodnonemško firmo Beker sestavljajo v Panoniji. Zemljo za prikaz sodobne seve so pripravili z najnovejšimi plugi in motokultivatorji iz Batuj. Sejem so si ogledali številni kmetje, kooperanti, delavci z družbenih kmetijskih posestev in poslovni partnerji.

Franc Kuhar

ZABELEŽILI SMO

Sobota, 23. avgusta

V Gornji Radgoni so odprli 18. mednarodni kmetijsko-živilski sejem, na katerem sodeluje blizu petsto domačih in 130 tujih razstavljavcev iz 14 držav. Ob prisotnosti številnih družbenopolitičnih delavcev in gostov je sejem odprl predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Ivo Marenk, ki je bil tudi slavnostni govornik.

Končale so se letošnje mladinske delovne akcije v Sloveniji (razen v Bohinju, kjer so brigadirji pričeli delati teden dni kasneje). Ob tej priložnosti so na številnih gradbiščih po Sloveniji mladi pripravili slovesnosti, marsikje pa so priložnost izrabili tudi za srečanje z borci NOV.

Nedelja, 24. avgusta

V šolskem centru RSNZ v Vikrcih pri Ljubljani se je končala letošnja mladinska politična šola. Udeležilo se je 468 slušateljev iz 59 slovenskih občin ter predstavniki zamejcev in pripadniki JLA. Mladim so v tednu dni govorili številni družbenopolitični delavci in jih seznanili z nekaterimi najpomembnejšimi nalogami na gospodarskem in političnem področju.

Ponedeljek, 25. avgusta

Na sestanku predsednika republiškega IS in predsednikov izvršnih svetov slovenskih občin, skupščine mesta Ljubljane in obalne skupnosti Koper, so ugotovili, da je Slovenija na področju izvoza izpolnila 41,5 od-

stotka svojih obveznosti, hkrati pa v prvem polletju uresničila 56,5 odstotka uvoza.

Če bomo v Sloveniji hoteli doseči, da bomo v prihodnjih letih 80 odstotkov potreb po hrani zadovoljili doma, potem bi morali obdržati sedanji fond obdelovalne zemlje, so ugotovili na posvetovanju o prostorski izrabi kmetijskih zemljišč v Gornji Radgoni. Vendar bo načrt težko uresničiti, saj vsako leto pozidamo približno 1200 hektarjev plodne zemlje, tako da je bilo v nekaj zadnjih desetletjih pozidanih 10 odstotkov najboljših kmetijskih zemljišč.

Torek, 26. avgusta

Električna energija se v drugem letošnjem polletju ne bi smela podražiti za več kot 30 odstotkov, če naj bi do konca leta zadržali cene v resolucijskih okvirih, so poudarili na seji odbora slovenskega izvršnega sveta za tekočo gospodarsko in socialno politiko.

V šestih letih obstoja Titovega sklada je dobilo to štipendijo že 15 tisoč dijakov. Hkrati pa je sklad dobil nove razsežnosti, saj se bodo jeseni na naše srednje in višje šole ter fakultete vpisali kot štipendisti Titovega sklada otroci naših delavcev, ki so na začasnem delu v tujini.

Zvezni komite za delo, zdravstvo in socialno zaščito je po nalogu ZIS začel pripravljati predlog, s katerim na bi uredili zimski in poletni čas. Tako naj bi že to zimo pomaknili kazalce na urah za eno uro nazaj, kar bi pomenilo tudi prihranek 12 milijonov kilovatnih ur električne energije.

Velik posluh za množičnost v Škofji Loki

V športnih akcijah sodeluje že 17.000 krajanov!

Za območje škofojloške občine je med drugim značilno, da je tu doma veliko zelo dobrih športnikov in da se precejšen del krajanov ukvarja s tem ali onim športom kar tako, za rekreacijo, kot temu pravimo. V 51 športnih organizacijah, kolikor jih je v občini, je vključena skoraj tretjina krajanov, kar je seveda zavidanja vreden podatek. In če k temu dodamo še to, da se je denimo preteklo leto udeležilo najrazličnejših akcij telesnokulturne skupnosti kar 17.024 ljudi ali vsak drugi občan, lahko brez pretiravanja trdimo, da so športni delavci tu visoko zavihali rokave.

Kot je znano, je med škofojloškim hribovjem doma tudi vrhunski šport. Najuspešnejši tekmovalci izhajajo iz vrst smučarjev, skakalcev na smučeh, rokometašev in košarkarjev. Ne glede na veliko število vrhunskih športnikov pa ostaja v tej občini dovolj velik kos pogače tudi za ljudi, ki se ukvarjajo s športom le za rekreacijo. To poudarjamo zato, ker takih in podobnih primerov v Sloveniji ni veliko. V Škofji Loki so namreč zvesti sprejetim družbenim dogovorom. Spoštujejo portoroške sklepe in pri delitvi sredstev resno obravnavajo tudi množičnost. Za množično dejavnost namenjajo še celo nekaj več sredstev kot za vrhunski šport, čeprav imajo, kot smo zapisali, precej zares kvaliteten tekmovalcev najvišjega razreda.

O vsem tem, predvsem pa o skrbi za rekreacijo krajanov, smo se te dni pogovarjali v Škofji Loki z Marjanom Kalamarom, strokovnim sodelavcem tamkajšne telesnokulturne skupnosti. Marjanova naloga je, da bi navdušil za aktivno razvedrilo čim več občanov, da bi bili športni objekti, trim steze, bazeni, gore, zasnežena pobočja, gozdovi in tudi druge »telovadnice« v naravi čim bolj obiskane.

Velik korak na področju podružbljanja dejavnosti

»Za telesnokulturno dejavnost skrbi v naši občini 337 ljudi,

Mladi so se zbrali na Slajki, kjer so prejeli zaslužena priznanja

od tega kar 26 poklicno, kar za nekaj več kot 34.000 krajanov sploh ni malo...«, nam je pripovedoval Marjan Kalamar. »Posebno na področju množičnosti smo več napravili šele v zadnjih letih. Uspelo nam je, da se je premaknilo v miselnosti občanov. Še pred časom so namreč gledali na vso dejavnost bolj z nezaupanjem. Niso bili navdušeni za skupne akcije, zato se tudi naša prizadevanja na samem začetku niso tako obrestovala, kot smo si želeli. Danes pa imamo v občini med drugim denimo že pet rekreacijskih lig. Prijatelji aktivnega razvedrila redno tekmujejo v malem nogometu, kegljanju, košarki, roketu in namiznem tenisu, letos pa bomo uvedli še ligo v odbojki. Sani lanske leto smo organizirali v občini 300 športnih srečanj, ki so bila namenjena rekreativcem. Vseh akcij se je udeležilo več kot 17 tisoč ljudi, kar pomeni, da je interesa za aktivno športno razvedrilo med našimi krajani vse več.«

V občini je kar 45 športnih društev oziroma organizacij, katerih glavna dejavnost je skrb za rekreacijo občanov. Podobno kot drugod so tudi tu najmočnejša planinska društva, pa društva tabornikov in šolska športna

društva, ki delujejo brez izjeme prav na vseh šolah.

Akcije združujejo staro in mlado

Med številnimi množičnimi športnimi akcijami je naletela na posebej razveseljiv odmev akcija za športno značko. Najprej je zajela le predšolske otroke od petega do sedmega leta, kasneje še mladino od prvega do četrtega razreda, sedaj pa imajo v Škofji Loki v načrtu, da bi vključili v program za športno značko še šolarje od petega do osmega razreda.

Akcija za športno značko: to pot so mladi popeljali na izlet starejše!

»Z rezultati akcije smo vsekakor zadovoljni, saj je zajela zares velik krog mladih ljudi. Še bolj razveseljivo pa je, da v programu sodelujejo tudi starši predšolskih in šolskih otrok, to je cele družine hkrati...«, je povedal Marjan Kalamar. »Program akcij je celoten, pri izvedbi pa nam materialno pomagajo tudi posamezne delovne organizacije. Tako nam je letos ponudil roko kolektiv Šesira. Vrednost akcije je torej dvojna: mlade navdušuje za aktivno razvedrilo, uspešno pa vabi tudi starejšo generacijo, česar smo organizatorji še posebej veselili. Dejali bi — dve muhi na mah!«

Podobno tako kot drugod po Sloveniji, tare tudi na tem koncu športnike pomanjkanje objektov. Saj jih nimajo tako malo,

toda, kot sami pravijo, še vedno precej premalo. Boljše čase si obetajo z novo halo v Škofji Loki, ki pa bo razumljivo rešila najhujše stiske le najbližje kraje. Zato si telesnokulturni delavci v Škofji Loki prizadevajo, da bi sčasoma prišle do najpotrebnejših športnih površin prav vse krajevne skupnosti, kjer naj bi se odvijalo telesnokulturno življenje občanov.

V delovnih organizacijah še malo posluha za rekreacijo

»Kljub vsem uspehom, ki jih beležimo na področju organizacije športne rekreacije, pa v Škofji Loki še nismo zadovoljni z rezultati sodelovanja z našimi delovnimi organizacijami. Po-

sebno pereče je pomanjkanje športnih animatorjev. Interes za to delo je tako majhen, da praktično nimamo kandidatov za tovrstne tečaje, ki jih organizirajo sindikati in drugi. Vse se ustavi že ob potrebnem dopustu in stroških za tečaj, ki seveda niso nikoli pretirano visoki...«, nam je med drugim povedal Marjan Kalamar.

Zato so se v Škofji Loki odločili, da bodo organizirali izobraževalne seminarje kar sami. Tako bo izguba časa manjša, pa tudi izdatki ne bodo več vzrok izgovorov. Poleg tega so sklenili, da bodo letošnje leto organizirali za zaposlene posebne športne igre, katerih namen naj bi bil predvsem večja množičnost, več aktivnih, še bolj pestro športno življenje krajanov.

Andrej Ulaga

Vevški papirničarji aktivni tudi med dopustniško sezono

Vabljuje oblike rekreacije

Že konec lanskega leta je bilo očitno da so v vevški papirnici na področju množične športne rekreacije zaposlenih naredili veliko več kot leto prej, vendar po prepričanju njihovih prizadevnih športnih delavcev še vedno ne toliko kot so sprva načrtovali. Po besedah poklicnega organizatorja športne rekreacije Srečka Andriča namreč še vedno niso uspeli pritegniti k sodelovanju širšega kroga delavcev, čeprav so lahko kljub temu z doseženimi rezultati več kot zadovoljni. Kot kritično ocenjuje svoje delo zatrjuje, da so organizirali premalo akcij za starejše člane kolektiva, za delavke pa praktično nobene. Nekaj akcij naj bi bolj ali manj pripravili kampanjsko, nekaterih niso organizirali tako kot so si zamislili in podobno. Vendar je to le delček »senčne strani« med pomanjkljivostmi v njihovem delu na področju aktivnega preživljanja prostega časa vevških papirničarjev, kajti sleherno leto znova prihajajo do polnega izraza lepi dosežki prav na tem področju, s katerimi je lahko kolektiv papirnice Vevče za zgled ostalim delovnim organizacijam v ljubljanski občini Moste-Polje.

Na osnovi letošnjih in lanskih rezultatov ugotavljajo, da vlada med zaposlenimi za domala vse organizirane akcije vedno večje zanimanje. Zato bodo v prihodnje skušali še bolj kot doslej prisluhniti njihovim potrebam in željam in v veliko večji meri iz-

koristiti objekte v športnem parku Slavije in drugod.

Bržkone pa je najbolj razveseljiv podatek, da se med 1300 delavci ta čas redno ukvarja z rekreacijo približno 35 do 40 odstotkov, medtem ko je še pred dobrim letom prihajalo vsak teden na športne terene komaj od 15 do 20 odstotkov zaposlenih!

Srečko Andrič skuša pojasniti ta fenomen:

»Prav gotovo je naša prednost pred ostalimi organizacijami združenega dela v naši občini v tem, da imamo veliko svojih objektov: športni park z igrišči za nogomet, tenis, odbojko in atletiko, pa kopalnice, da ne naštevam naprej... Na voljo nam je tudi avtomatsko strelišče, trimska steza, balinišče... Naši delavci tekmujejo na občinskih prvenstvih, redno se udeležujejo vseh trimskih akcij, v tovarni pa organiziramo razna tekmovanja za zlato, srebrno in bronasto značko. Kdor si želi priboriti zlato značko, se mora udeležiti vseh akcij — kolesarjenja, kegljanja, plavanja, streljanja, rednih trimskih prireditev, izletov in pohodov itd. 75-odstotna udeležba na teh akcijah je za srebrno značko, polovična pa za bronasto. Na Trebeljevem imamo pozimi svojo žičnico in teptalni stroj, pozimi smo organizirali dva smučarska tečaja za otroke in odrasle, plavamo vso sezono, tenis pa igramo v športnem parku Slavije tudi zdaj, ko se čez

dan živo srebro povzpne tudi prek 30 stopinj Celzija...«

Potem nadaljuje: »Letošnje poletje preživlja svoj dopust veliko naših delavcev v počitniškem domu Pineta v Novigradu, nekateri v Rabcu in na Loparju. Ob morju jim je na voljo več kot 100 ležišč, za tiste, ki so se odločili preživeti svoj dopust v Rabcu in na Loparju pa smo postavili prikolice. Povem naj, da so bila vsa prosta mesta v počitniškem domu Pineta zasedena takoj po razpisu v mesecu marcu, pred sezono pa so naši vzdrževalci opravili precej dela, saj so uredili že močno poškodovano plažo, odpravljene pa so bile tudi vse pomanjkljivosti v hišicah. Tako smo pripravljeni pričakali letošnjo dopustniško sezono in upamo, da se bodo naši delavci zadovoljni vračali domov.«

Že pred dopusti pa so člani komisije za šport in rekreacijo organizirali prvenstvo papirnice v streljanju z zračno puško. Med ekipami je zmagalo zastopstvo TOZD Blagovni promet (Lampelj, Marolt in Špunt) s 451 krogi pred ekipama TOZD Grafični papir s 386 in TOZD Tehnični papir s 383 krogi. Med posamezniki se je najbolje odrezal Igor Špunt s 172 krogi od 200 možnih, za njim pa so se zvrstili Tone Zupanc in Franc Škrubelj s 161 in Matija Lampelj s 151 krogi.

V tem času niso počivali niti nogometaši, ki so po prvem delu sedme občinske trimske lige v

malem nogometu osvojili 2. mesto in zbrali 15 točk (7 zmag, en neodločen rezultat in en sam poraz), zato pričakujejo, da se bodo jeseni borili za naslov prvega sedme tekmovalne skupine. Med streliči so se doslej izkazali Dimnik s 13 goli ter Vujović in Skubic z 10 oziroma 3 zadetki.

Da bi poživili med krajani in papirničarji zanimanje za plavanje, so pred kratkim na Vevčah ponovno ustanovili plavalni klub Slavija, ki mu predseduje Srečko Andrič, nekdanji odlični slovenski plavalec in član državne reprezentance. Klub, ki je pred leti sodil v vrh slovenskega in jugoslovanskega plavanja, je že sprejel obsežen delovni načrt, člani izvršnega odbora in ostalih klubskih organov pa si bodo prizadevali, da bi že do prihodnje sezone zbrali vsaj štiri ali pet skupin otrok, ki bi pod strokovnim vodstvom pričele z redno vadbo. Prav tako se prizadevni plavalni delavci z Vevč že dogovarjajo za redno vadbo v zimskih mesecih v tivolskem kopalšču, na rekreativnem področju pa bodo skušali organizirati več tečajev za predšolske otroke, učence osnovnih šol in odrasle. Ob vseh teh načrtih pa se na Vevčah zavedajo, da bo plavalni šport med njihovimi krajani in delavci zaživel le ob pomoči papirnice, krajevne skupnosti ter društev in društvenopolitičnih organizacij, čeprav pobudnikom za ponovno ustanovitev plavalnega kluba Slavija ne manjka volje do dela.

Ivo Vimik

Vsak začetek je težak! Fotografija: A.Ulaga

Pomembna obletnica

Boljševiški prapor v Renčah

V drugi polovici meseca avgusta (verjetno 22.) 1920. leta so renški delavci, revolucionarji razvili svoj prvi »DELAVSKI PRAPOR.« Imenovali so ga »BOLJŠEVIŠKI PRAPOR«. Ta izraz so prinesli domači fantje iz Sovjetske Rusije, kjer so bili kot avstrijski vojaki zajeti na ruskem bojišču in so se tam pridružili ruskim borcem oktobrske revolucije. Ta izraz je magično vabil proletarijat v vrste revolucionarnega gibanja, panično je vplival med nasprotniki tega gibanja. Ko so renški delavci za prvi maj 1921. leta korakali za tem praporom na prvomajsko proslavo v Gorico, so pretežno peli revolucionarno koračnico: »KORAK-KORAK ZA KORAKOM STOPAJ JUNAK ZA JUNAKOM — NEK SE VIJE-VIJE BOLJŠEVIŠKI PRAPOR ZA SVOBODO V BOJ« itn.

V letu 1920 so renški zidarji ustanovili v Renčah podružnico stavbnih delavcev goriškega sindikata. V tej organizaciji so se združevali vsi napredni renški delavci. Od tu so se razvijale niti na kulturno in politično področje, ne glede na njihove politične nazore. Iz te smeri je nastala pobuda za ustanovitev »DELAVSKO PEVSKEGA ZBORA«, ki je slovel po vsej Primorski in je na prvomajski proslavi v Gorici zadnjič pel v letu 1921. Iz te smeri je izšla pobuda za pripravo »DELAVSKEGA PRAPORA.« V letu 1920 so Renčani začeli z akcijo za zbiranje prsto-voljnih prispevkov za nabavo le-tega. Delavci so z velikimi vsotami podprli to akcijo. Kaj kmalu je bilo zbranega denarja več, kot je stal prapor. Višek so darovali za pomoč istrskemu ljudstvu, kjer so fašisti v letu 1921 pobili mnogo ljudi in požgali cele vasi. Kupili so najfinejše volneno

Slavnostno odkritje je bilo verjetno 22. avgusta 1920. leta na dvorišču gostilne Petra Pahorja-Pirčka.

Pa pogljemo na kratko, kako je opisal ta pomembni dogodek v svojem dnevniku prvi sekretar komunistične sekcije v Renčah pokojni Ivan Uršič: »Na enem koncu velikega dvorišča smo postavili oder za pevski zbor, za razvjitje prapora in za povabljenе delegacije iz drugih vasi in mest. Na drugem koncu je bil oder za godbo, ki je potem igrala za ples. Delegacije so bile povabljenе le iz tistih krajev, kjer je bilo revolucionarno delavsko gibanje močno razvito in sicer: iz Vrtojbe, Solkana, Podgore, Ločnika, Opatjega sela, Komna in morda še kakšne druge vasi. A najštevilnejša je bila delegacija goriških železničarjev in z najlepšim praporom je strumno prikorakala na oder. Zborna mesto Delavskega pevskega zbora in godbe na pihala iz Prvačine je bilo na vrtu ob renškem gradu. Z veselo koračnico so prikorakali skozi vas na oder. Aplavaza navdušene množice ni hotelo biti konca. Pozdravni govor je imel naš stari renški socialist Jože Vičič-Pepi Čeč. Ob razvijanju prapora je renški Delavski pevski zbor najprej zapel pesem: »ZASTAVA NAŠA JE RAZVITA« nato pa še več drugih. Zvrstili so se govorniki, vodje delegacij, ki so bili pozdravljeni z burnim aplavzom. Zaključni govor je spet imel naš stari Jože Vičič.«

Razvjitju prapora sta po tedanjih običajih botrovala mladinka (še živeča) Malka Gregorič, por. Arčon, in mladinec, pokojni Jože Bratkovič, oba iz Renč. Z velikim splošnim navdušenjem je bil zaključen slavnostni del programa.

Pred dnevi so nam tovariši iz komiteja občinske konference ZKS Nova Gorica poslali prispevek, ki ga je ob obletnici razvjitja delavskega prapora v Renčah napisal predvojni komunist Angel Kodrič iz Šempetra pri Novi Gorici. Zapisal je spomine iz začetka tridesetih let, ko se je v tem delu Primorske začelo močnejše prebujati delavsko gibanje. Kodrič je tovarišem iz komiteja izročil omenjeni prispevek z željo, da bi ga ob jubileju razvjitja prapora objavili v našem časopisu.

Tovarišu Kodriču in tovarišem iz komiteja se najlepše zahvaljujemo za njihov prispevek k popestritvi naše rubrike Iz zgodovine revolucionarnega gibanja, saj so živa pričevanja tisto najvrednejše, kar lahko na tem mestu objavimo. Nemara pa bo ta primer tudi spodbuda drugim, ki bi tudi lahko zapisali marsikatero pričevanje iz zgodovine delavskega gibanja.

blago za prapor in njegovo izdelavo zaupali še sedaj živeči 91-letni tovariši Štolfovi iz Gorice, ženi socialista, tajnika tamkajšnje bolniške blagajne. Izdelala ga je zastonj, pa še vso svilo je darovala. Format prapora je bil zelo velik, približno 230 x 130 cm. Obrobljen je bil z zlatorumenim trakom. V sredini, na obeh straneh, je bil ročno, z zlatobarvno svilo izvezen »boljševiški grb«, to je pšenični venec z žarečim vzhajajočim soncem, s srpom in kladivom. Na vrhu je bil napis: »PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE.« Spodaj ime: Renče 22. avgusta 1920. Prava ročna umetnina. Na vrhu droga je bil nasajen podoben, pozlačen kovinski grb.

Na prvomajski proslavi v Gorici leta 1921 je ta prapor vzbudil med delovnim ljudstvom na Goriškem veliko revolucionarno navdušenje, pri sovražnikih pa veliko jezo in strah. Zato so ga fašisti in policija od tedaj naprej stalno iskali. Večkrat so morali varuhi prapora, tudi v nočnih in jutranjih urah bežati z njim pred fašističnimi zasledovalci, ki so se zakleli, da ga morajo najti in uničiti. Toda to se jim ni posrečilo. Mnogi so bili zaradi tega prapora tepeni, morali so v zapor in prestati marsikatero šikano. V letu 1925, ko je bil fašizem že na oblasti in je imel po vseh vaseh svoje agente in ovaduhe, je postalo za ta legendarni »BOLJŠEVIŠKI PRAPOR« že preveč

nevarno. Zato ga je pokojni Lucijan Bratkovič zadržal v svoji hiši v nek nerabljen dimnik, kjer je v miru in srečno prestal dvajsetletno fašistično diktaturo, ter dočkal našo zmago in svobodo.

Po zmagi nad nacifašizmom so ga zopet prinesli na svetlo in 16. decembra 1946. leta ponovno slovesno razvili. Njegov skrbnik in rešitelj Lucijan Bratkovič pa je moral z lastnim življenjem plačati to našo zlato svobodo.

Med slovenskimi izseljenci v Združenih državah Amerike in Kanadi je bila socialistična misel zelo živa. Zahvaljujoč neutrudnemu delu socialističnih agitatorjev, kakršni so bili Ferdinand Peče, Simon Kavčič, Ivan Meden in cela vrsta drugih, so že v začetku stoletja začela nastajati društva, ki so pozneje prerasla v socialistične klube — bilo jih je prek 170. Socialistični klub št. 1 je bil ustanovljen leta 1901 v Chicagu v Illinoisu.

Ko je bil julija 1948. leta v Beogradu V. kongres ZKJ, ga je osnovna organizacija KPS Renče poklonila temu kongresu, kot najdražjo svetinjo svojih revolucionarnih idealov. Toda žalostna resnica je, da je ta legendarni prapor doživel v naši osvobojeni socialistični domovini tisto česar ni doživel skozi vso zgodovino: izginil je, kot da se je pogreznil globoko pod zemljo. Nekateri predvojni komunisti, zlasti še tisti, ki so zanj mnogo prispevali moralno in materialno, so si pred leti zaželeli še enkrat videti ta svoj simbol. Odpravili so se na daljno pot v Beograd in preiskali vse muzeje, da bi si ga ogledali in pokazali tudi maljšim tovarišem. Toda zaman. Nikjer ga niso našli.

Ob velikem prazniku GRADBINEV-REVOLUCIONARJEV, ki ga je priredil republiški odbor zveze gradbenih sindikatov in ko je bil tam postavljen veličasten spomenik PRIMORSKIM GRADBINCEM-REVOLUCIONARJEM, so si renški komunisti zelo zaželeli dobiti ta rdeči prapor iz muzeja na posodo za nekaj dni, da bi tako še bolj popestrili svojo pomembno revolucionarno razstavo, ki so jo ob tej priliki pripravili s pomočjo pokrajinskega muzeja v Novi Gorici. Na vse strani so pisali Renčani, Uprava pokrajinskega muzeja in Komite občinske konference ZKS v Novi Gorici. Toda od povsod je prišel žalosten odgovor: »Ničesar ne vemo o tem praporu.« O našem legendarnem rdečem praporu ni duha ne sluha. Ali je postal žrtev malomarnosti? Renški komunisti želimo ob 60. obletnici dobiti odgovor na to. Prav bi bilo, da čimprej primerno obeležimo tudi prizorišče razvjitja prapora.

Angel Kodrič

»... Režimi predvojne Jugoslavije so živeli dobrih dvajset let, ohranili pa so se z »Obznanom«, s terorjem in preganjanjem najbolj naprednih ljudi naše države. Zato so bile, kakor vemo, možnosti za delo in boj Komunistične partije v predvojni Jugoslaviji zelo zapletene in težke. Toda vladajoči buržoazni razred monarhistične Jugoslavije je s svojo notranjo in zunanjo politiko budil nezadovoljstvo delovnih množic in zatiranih narodov naše države in s tem hkrati tudi proti svoji volji ustvarjal možnosti za delo KPJ...«

Josip Broz Tito, Delavski razred in Zveza komunistov Jugoslavije 1926—1977

KRONOLOŠKI PREGLED

25. avgust 1918:
Na konferenci Jugoslovanske socialdemokratske stranke za Spodnjo Štajersko v Celju so postavili zahtevo, da morajo biti slovenski delavci — socialdemokrati s Sposnje Štajerske — včlanjeni v socialdemokratsko stranko s sedežem v Ljubljani in ne v tisto s sedežem v Gradcu.

27. avgust 1937:
V Šentvidu pri Ljubljani se je začela uspešna 22-dnevna stavka mizarskih pomočnikov, ki so zahtevali obnovitev kolektivne pogodbe in uresničevanja določil socialne zakonodaje.

29. avgust 1929:
Pokrajinska strokovna trojka za Slovenijo — partijski organ, ki je bil za delo med sindikati ustanovljen po uvedbi šestojanuarske diktature — je izdala letak s pozivom slovenskemu delavstvu, naj se pridruži revolucionarnemu sindikalnemu gibanju in ne glede na vladno prepoved ustanavlja njegove podružnice.

29. avgust 1944:
Na predlog begunske vlade Kraljevine Jugoslavije je kralj Peter II. Karadjorđević z ukazom odvzel komando Draži Mihajloviču in priznal maršala Jugoslavije Tita za edinega »vodjo jugoslovanskih sil odpora«.

30. avgust 1941:
Vodstvo Komunistične internacionale je sklenilo, da ostane pokrajinska komunistična organizacija za Makedonijo v sestavi KPJ. Do tega sklepa je pripeljalo delovanje dotakratnega sektorja pokrajinskega komiteja KPJ za Makedonijo Metodija Šatorova, ki je makedonsko partijsko organizacijo KPJ samovoljno podredil Bolgarski delavski partiji (komunistov). Šatorov se tako ni udeležil niti znanega majskega posveta KPJ v Zagrebu 1941. leta. Bil je razrešen dolžnosti in izključen iz KPJ. Tito pa je v zvezi s to priključitvijo pisal protestno pismo vodstvu

Kominterne in centralnemu komiteju BDP (k), ki je k sklepu Kominterne našemu pratisškemu vodstvu poslal pismen pristanek.

30. avgust 1944:
Predsednik Nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije in vrhovni komandant NOV in POJ maršal Jugoslavije J. B. Tito je zadnjič pozval domobrance, četnike in druge kolaboracioniste, naj se pridružejo narodnoosvobodilni vojski Jugoslavije. V pozivu je bilo rečeno, da bodo vsi, ki tega ne store do 15. septembra, obravnavani kot narodni izdajalci.

31. avgust 1941:
Pri preiskavi tovarne Saturnus v Mostah pri Ljubljani so fašisti pri delavci — aktivisti Vidi Pregarc našli ilegalno literaturo. Po zaslišanju so jo na tovarniškem dvorišču ustrelili. Aretirali so še 25 delavk in 8 delavcev. Na drugo obletnico Vidine smrti je okrog tritisoč ljubljancev demonstriralo ob njenem grobu.

Avgust 1941:
Zadnje dni avgusta (30.) je na Brdu pri Ljubljani začela delati ilegalna tiskarna »Podmornica«. V težkih pogojih, ki so jih narekovali konspirativni razlogi, so v njej natisnili eno številko glasila KP Slovenije »Delo«, šest številk časopisa »Osvobodilna fronta«, Žepno izdajo »Pesmi« Mateja Bora, brošuro »Zakaj je propadla Jugoslavija«, veliko število letakov in parol in ponaredili precej okupatorjevih dokumentov. Junija 1942 se je tiskarna preselila najprej v Kozarje, potem pa v Žirovnikov graben v Dolomitih. Jeseni 1942 so jo Italijani odkrili in uničili.

CENA 2 LIRI - 30 PFENIGOV PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

ORGAN CENTRALNEGA ODBORA KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

SEPTEMBER 1941. Štev. 3.

NEZNANI: POJTE ZA MENOJ!

Veš poet svoj dolg?
Nimaš več besedi?
Kaj zagrinješ se v molk?
Vrzi pesem v svet,
pesem za današnjo rabo,
vsi jo bomo povzeli za tabo!

Vem, o vem svoj dolg,
v prsih, tu me žge;
naj se mi grlo odpre,
bom zaviljal ko volk —
na vseh štirih bom stal vrh planine,
pesem svojo vil med pečine.

Se bo kdaj pomlad,
je bo napočil zor,
takrat voljši zbor
pojde losca klat;
plavaj čez Savo, plani čez Dravo —
zob za zob in glavo za glavo!

Vrh Mozaklje bom stal,
pesem svojo rjul,
Blešga jo bo čul,
Krim odmev bo dal;
v vse vetrove jo bom tresel,
eden jo bo na Pohorje nesel.

Pojte za menoj,
silni ženimo hrup,
boga gnamaj, le vkup,
la vkup, le vkup, ohoj —
vse noči tulimo, tulimo,
da se pretulimo skozi to simo.

V partizane!

Izkušnje prvih partizanskih oddelkov na naših tleh so popolnoma razbile slovese glasov tistih prikritih lakajev okupatorskih lastiteljev, ki so oznanjali hiter celom partijski let, ki so govorili, da je le prestopiti za oboroženo akcijo in ki so hoteli slovenski narod prisiliti, da srahoposno in sramotno upogiba klenk pod lažljivo peto. Slovenski partizani so razbili prve napade sovražnika in mu pri tem zadali relativno občutne izgube in skore povsod so pršli v uspeh proti sovražnikovim oboroženim pozicijam na naših tleh. Brez izjeme v vseh oddelkih se je po teh prvih bojih bojna pripravljenost partizanskih bojnikov silno dvignila, obenem pa so se ti oddelki ukrepili in z močnim dotokom novih borcev. Dana je za vas, teritorij Slovenije poslal to riška partizanska akcija, Pomenak, akcija na Gorenjskem, so partizani in v veliki meri potisnili okupatorske oborožene oddelke proti centrom ter ut z tem olajšali gibanje. Par-

Prva stran glasila CK KPS »Delo« s pesmijo Otona Župančiča »Pojte za menoj« in člankom Edvarda Kardelja »V partizane«.

*Obisk pri nagrajencu
ob letošnjem dnevu samoupravljalcev*

Le pri kuhi se zatakne

Franc
Cvelbar

Za Franca Cvelbarja bi človek kar uganil, da je kovač — po rokah, velikih, močnih, ki jih med pomenkom mirno drži na kolenih, pa tudi po besedah, ki jih pribija počasi, umirjeno, a krepko, trdo.

To je prvi vtis, drugi pa je nekaj skoraj zavisti podobnega. Sogovorniku gre kar težko v glavo, da en sam mož zmore vse, kar je Franc stresel iz rokava: veseli me delo v avto moto društvu, še bolj pilotiranje jadralnega letala, če le morem, grem v hribe, vse bolj me navdušuje plezanje. Pa jamarstvo, moto kros, radioamarstvo, fotografija, gasilstvo...

Franc se ukvarja z vsem mogočim in nemogočim. Žena je kar malce postrani gledala, ko je našteval svoje konjičke in družbenopolitične obveznosti:

»Saj, saj, le doma ga komajda še poznamo. Če sem hotela biti kaj z njim, sem se morala še sama počasi navdušiti nad stvarmi, ki ga vesele. Tako sva skupaj vsaj v hribih, na smučanju, v fotolaboratoriju. Saj spozna se moj mož res na vse, le kuha mu gre bolj slabo od rok.«

Cvelbarjevi živijo v Trebnjem tri leta, Franc je kovač, vodja izmene v Donitovi temeljni organizaciji Tesnila v Veliki Loki. Velja za vestnega in marljivega delavca in kljub vsemu je za naštetemu (marsikaj smo gotovo izpustili) najde dovolj časa tudi za družbenopolitično delo v delovni organizaciji in krajevni skupnosti.

»Takšno poudarjanje marljivosti in podobno me že kar jezi. Vsak ima svoje delo, mora ga

opraviti čimbolje, pa je! Ne pa to opletanje s prizadevnostjo — nagrajevanje po delu je treba urediti, pa bomo kaj hitro vsi pridni delavci. Saj o tem že lep čas govorimo, pa kaj, ko jih še toliko lahko lagodno živi v senci dela drugih.

Pri nas smo samoupravni sporazum o delitvi po delu sprejeli prejšnji mesec. Kar precej prepričevanja, ponavljanja o vseh prednostih takšnega vrednotenja dela je bilo treba, da smo vse prepričali. Povem vam, da se je takoj premaknilo — prej smo se otepali z nabavo materiala in kar naenkrat zaradi tega ni več zastojev, prodaja je stekla kot po maslu, zaloge kopnijo...»

Naštevjan je nikakor ni prijetna stvar, pa kaj, ko se je pri Francu Cvelbarju ni moč izogniti. Na dveh straneh predstavi tako vsestransko, bogato življenje — pač ne kaže drugega: že kot fantič navdušen gasilec je s 16 let postal najmlajši gasilski podčastnik v Sloveniji in kmalu tudi častnik v prostovoljnem gasilskem društvu Prekopa:

»V tej starosti bi sploh še ne smel na izpit, pa kaj, ko sem delal res tako zagnano, da so mi kar morali dovoliti.« Nič manj zagnan ni bil Franc v mladinski organizaciji Prekopa, v občinski konferenci ZSMS Krško in kasneje v predsedstvu RK ZSMS. Pa delo v športnih društvih, krajevni skupnosti... »Je že tako, da ena naloga rodi drugo. Ko sem prišel v Trebnje, sem najprej spodbudil ustanovitev radio kluba, planinskega društva, zveze organizacij za tehnično kulturo in zdaj skušamo postaviti na noge še foto klub. Pri tem delu si pač bogatim izkušnje in ker se mi jih zdi le zame škoda, predavam na

osnovni šoli v njihovi planinski šoli, operaterjem v radioklubu, v Kostanjevico pa hodim predavat v jamarsko šolo.«

Seveda tudi v temeljni organizaciji ne morejo brez Franca. Sodelavci so ga izvolili za predsednika komisije za medsebojna razmerja, predsednika delavskega sveta, je član sekretariata osnovne organizacije zveze komunistov, vodja delegacij...

Tudi za inovacijsko dejavnost je našel čas, dal več pobud za izboljšanje delovnih pogojev in sodeloval pri tehnični izvedbi.

»Ah, saj to so same drobnjarije. Ne glede na moje trenutne delovne obveznosti se mi nikoli niti zdelo zamalo prijeti za vsako delo, tudi za metlo ali krpo. In če tako človek počne vse mogoče, spozna, da je moč na videz še tako nepomembno malenkost opraviti lažje, hitreje in bolj kakovostno. Le z odprtimi očmi in veseljem je treba poprijeti, pa kaj hitro vidiš, kako bi to ali ono orodje z malim popravkom bolje služilo, kako z drobnim nasvetom pomagaš delavki, da ne leta na eno stran stroja po material in spet trikrat okoli, preden odloži odpadke...«

Nagrada, ki jo je prejel ob letošnjem dnevu samoupravljalcev, je za takšno delo kaj zasluženo priznanje — pa se je Franc skoraj branil: »Niti za eno stvar, ki jih najdete v utemeljitvi za to priznanje, ne morem zapisati zaslužnega svoj rovašč. Vse, s čimer se ukvarjam, je sad kolektivnega dela. In ni lepšega, kot zavest — spomnili smo se, se dogovorili, stopili vkup in to opravili, kot je treba!«

Ciril Brajer

Podlaga za delitev je lahko le ustvarjalno delo

Po delu ali potrebah?

V načelnih razpravah o vzrokih socialnih razlik v naši družbi in o tem, kako jih zožiti, postaja vse bolj očitno, da je socialna politika in v okviru te politike boj družbe proti škodljivim družbenoekonomskim pojavom trajna naloga ZK. Učinkovito uresničevanje temeljnih nalog socialne politike je eden glavnih pogojev za ugodne politične razmere. Tega bi se morali v polni meri zavzeti zlasti zdaj, ko pripravljamo obrise novega načrta srednjeročnega razvoja jugoslovanske družbe do leta 1985.

In kako razumemo pojem »socialna politika« v praksi? V praksi se s potika ob nešteto ovir. V mnogih okolišjih se pripravljamo na ukrepanje zataknje že pri samem pojmu »socialna politika«. Nekateri enačijo socialno politiko s politiko socialnega varstva posameznih delov prebivalstva, drugi zatirajo, da socialna politika v naši družbi ni potrebna, ker se socialni napredek avtomatično uresničuje hkrati z ekonomskim razvojem, tretji pa zahtevajo celo osamosvojitve socialne politike v razmerju do celotnega, predvsem še do ekonomskega razvoja. Prav slednji, ki zahtevajo že zdaj delitev »po potrebah« ne pa po delu, so boi

proti neupravičenim socialnim razlikam popačili v boj proti delu. Načelo, da je delo temelj, na katerem naj se oblikuje materialni in družbeni položaj posameznika, so začeli tako ponekod nevarno spodkopavati z omejevanjem osebnih dohodkov, kar pa na sedanji ravni naših družbenoekonomskih odnosov pomeni omejevati delo, oziroma njegove rezultate, saj lahko samo ustvarjalno in nadpovprečno delo ustvari materialno blaginjo, ki v ustreznem družbenoekonomskem sistemu omogoča vedno večjo socialno enakost ljudi. Za takšno delo pa mora obstajati interes, ki se ne more opirati samo na idejno in politično opredeljenost ter dejavnost ljudi, marveč mora biti tudi ekonomsko povezan z delitvijo po rezultatih dela.

Nekatere posledice socialnih razlik je nedvomno mogoče odpraviti po hitrem, administrativnem postopku, medtem ko nas čaka dolgotrajen in naporen boj z osnovnimi vzroki socialnih razlik, denimo z nizko produktivnostjo našega individualnega, kolektivnega in družbenega dela. Navkljub takšnemu načelnemu sporazumevanju pa se še vedno raje odločamo za oblikovanje

zakonodaje, s pomočjo katere naj bi odpravljali posledice socialnih razlik, kot pa za sprejem enotnih kriterijev, s pomočjo katerih naj bi vpeljali več reda v socialno politiko. Konkreten dokaz za to trditev je npr. dokajšnja pestrost pri odmerjanju davka na skupni dohodek občanov med republikami. Nihče ne zahteva, da bi morale biti olajšave in neobdavčeni del osebnega dohodka povsod enaki, saj so različne tudi višine povprečnih zaslužkov in življenjskih stroškov. Nujno pa bi se morali dogovoriti o enotnem kriteriju, po katerem naj bi določali neobdavčeni del osebnega dohodka. Tak enoten kriterij, uporabljen ob različnih pogojih v republikah in pokrajinah, bi dal različne rezultate, vendar bi bile te razlike manjše, kot so sedanje. Ali bo ta enoten kriterij povprečni letni zaslužek na zaposlenega v republiki ali kakšno drugo merilo — to predlagati je naloga strokovnjakov. Naloga naše celotne družbe pa je oblikovati enotne kriterije v boju proti vzrokom in posledicam socialnih razlik, ki ne temelje na delu, torej tudi enotne kriterije za obdavčevanje dohodka in osebnih dohodkov občanov.

Vinko Blatnik

Nagradna križanka št. 29

Rešitve pošljite do 10. septembra 1980 na naslov: TOZD DELAVSKA ENOTNOST Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici: Nagradna križanka št. 29. Nagrade so 300, 200 in 150 dinarjev.

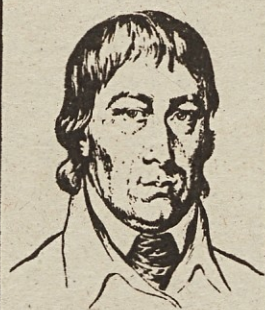
**Rešitev
nagradne križanke
št. 27**

OSTENDE, BOLIVAR, SKI,
SLOVENSKE GORICE, RAK,
MOLAT, TORERO, ESTER,
IVO, EM, STRD, TERMIT,
NAV, KANTA, ANINA, KI,
ARAK, RAI, GAMAL, FIAT,
JOSIP MURN, REVOLTA,
ANNA, RADIANT, KUN
ALEKSANDROV, INARI,
PEGATKA, ENA, SENAT

**Izžrebani reševalci
nagradne križanke
št. 27**

1. nagrada 300 din: Lojze Kos.
Libeliče 22, 62372 Libeliče; 2.
nagrada 200 din: Zdenko Zalar,
Prevalje 20, 61352 Preserje; 3.
nagrada 150 din: Darko Iglar,
Malgajeva 8, 62392 Mežica.

Nagrade bomo poslali po pošti.

[illegible]

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. Izdaja ČGP Delo. TOZD Delavska enotnost. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. leta. List urejajo: Andrej Agnič, Ciril Brajer, Dušan Gačnik (glavni urednik in direktor), Sonja Gasperšič, Marjan Horvat, Damjan Kržižnik, Ivo Kuljaj, Rafael Lindič (tehnični urednik), Boris Rugelj, Sonja Seljak (redaktorica), Janez Sever, Ivo Tratnik, Andrej

Uloga in Janez Voljc, Majda Žlender (odgovorna urednica). Založniški svet Delavske enotnosti — predsednik: Miran Potrč; člani: Tilka Blaha, Silva Bočaj, Urška Cvetko, Janez Čebulj, Majda Emeršič, Slavko Grčar, Janez Koršec. Edo Lenarčič, Mira Majljuna, Jože Ogrizek, Boštjan Pirc, Janko Sedonja. Vlado Šlamberger, Jože Varl. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova

ulica 4, poštni predal 313-VI; naročniški oddelek tel.: 310-033 int. 278. Uredništvo tel.: 316-672, 323-554 in 316-695; Knjigarna DE Ljubljana, Tavčarjeva 5, tel.: 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-603-41502. Posamezna številka stane 7,00 din, letna naročnina je 357,00 din. Rokopisov ne vračamo. Poštnina plačana v gotovini. Tisk »Ljudska pravica« Ljubljana.

Na obisku pri pevskem zboru DKUD »Angel Besednjak« v Mariboru

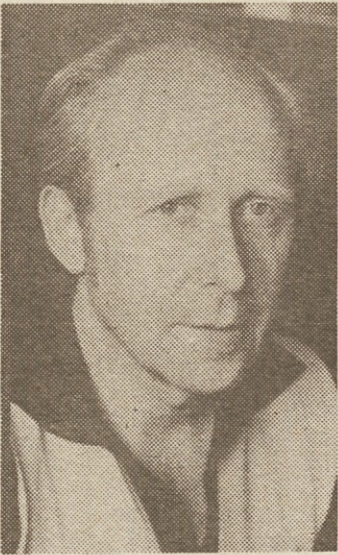
Pesem polagajo v zibelke

Pred šestdesetimi in več leti, v času narodnostnega in socialnega osveščanja mariborskega proletariata, so predvsem železničarji zagovarjali potrebo po svojem organiziranem kulturno-prosvetnem in umetniškem udejstovanju. Tako so že leta 1919, ko so borci za severno mejo za vselej prestregli poskus odtujevanja Maribora in severovzhodne Slovenije, mariborski železničarji na pobudo Jožeta Vokača in Urbana Dobljekarja iz nekdanjega mešanega pevskega zbora Slavček na Studencih ustanovili Železničarsko glasbeno društvo Drava, v katero so pozneje vključili še razpadajočo Južnoželezniško delavniško godbo. V teh šestdesetih letih obstoja je to društvo doživljalo raznovrstne pretrase, padce in vzpone ter se po več reorganizacijah končno učvrstilo v DKUD »Angel Besednjak«, ki trenutno združuje mešani pevski zbor, godbo na pihala, likovno sekcijo, klub mladih, balinarski ter karate klub. Ob našem obisku pri teh neutrudnih pobudnikih in organizatorjih ljubiteljske kulture smo tokrat govorili o pevskem zboru.

Nekoč narodnostno osveščanje — zdaj izobraževanje

»Ko ocenjujemo razvojno pot 60-letnega delovanja našega društva in njegovih sekcij, se s ponosom oziramo nazaj na veliko kulturno in izobraževalno poslanstvo, ki so ga opravili naše društvo in njegovi člani v vsem svojem dosedanjem delovanju. Ob tem ne smemo pozabiti, da je društvo pričelo delovati v času, ko razmere niso bile niti najmanj naklonjene izražanju v slovenskem jeziku, ko je na vsakem koraku prevladovalo nemškutarstvo, ko so bili Slovenci zatirani. Zato so napredni ljudje tistega časa, ki so dojeli veličino okobrske revolucije in znali prisluhniti potrebam slovenskega življa, predvsem delavstva, ubrali pota organiziranja dela z namenom, da se slovenski človek nacionalno in socialno prebudi. Zato ni slučajno, da so delavci takratnih železniških delavnic kot najbolj številčni v Mariboru pristopili k ustanovitvi Drave, v kateri so se zbirali, se izobraževali in pričeli svoje narodnokulturno poslanstvo. Mogočno in ponosno sta zadeneli slovenska pesem in koračnica. Bili sta znanilki prebujanja delavstva in znanilki novih dni...«

Delovnega poleta niso mogla zaustaviti niti šikaniranja niti druge oblike zatiranja. Zaradi takšne vsebine dela, prežete s svobodnjaskim duhom, razredno in nacionalno zavestjo, je bilo društvo s svojim članstvom že ob prihodu okupatorja deležno raznih oblik zatiranja. Člane društva so preganjali in preseljevali, društveni arhiv pa uničili. Mnogi člani društva so se vključili v oborožen odpor in mnogi med njimi so padli kot borci naše narodnoosvobodilne vojske. Preživeli člani so po osvoboditvi pristopili k ponovni oživitvi dela društva. Neprecenljiv je njihov prispevek pri obnovi porušene domovine. Sekcije društva so takrat prirejale razne prireditve in z njimi krepile narodno zavest Slovencev v izredno težavnih dneh obnove. V delo društva so se nenehno vključevali novi člani, ki so prispevali k bogatitvi različnih oblik delovanja. Povezanost proizvodnega dela z delom na kulturnem področju

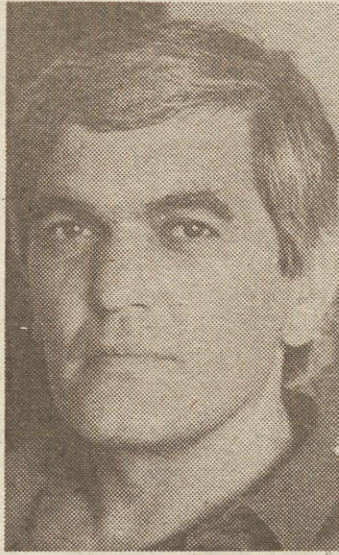
Prof. Ivan Vrbancič

pomeni velik prispevek k bogatitvi socialistične samoupravne plosči in čebljamo o zboru. O tem svojevrstnem družinskem življenju več kot petdesetih ljudi, ki dvakrat, trikrat in če je treba še večkrat na teden pridejo na večer skupaj, da bi tudi po nekaj ur v zboru ponavljali samo deseti del pesmi. Med njimi sreča vajenca, inženirja, delavca, študenta, mater in hčer, celo družino, šestnajstletnega fantiča ali Jožeta Jazbinška, ki jih šteje 76 in v tem zboru prepeva že pet desetletij, dekle, katere pesem zadoni v mrak kot klic v noč nekemu, ki se še ni povsem odločil. Vsak poje zase, vsak po svoje, toda v zboru, ki se prebija do najvišjih lovrik v svoji kategoriji.

Zbor se je vrstel v več kolektivov

Sedimo v dnevni sobi profesorja Vrbanciča. Sobo utesnjujejo dodobra zadegane police s knjigami, predvsem pa velik stereo magnetofon in gramofon z neštevilnimi koluti trakov ter plošč in čebljamo o zboru. O tem svojevrstnem družinskem življenju več kot petdesetih ljudi, ki dvakrat, trikrat in če je treba še večkrat na teden pridejo na večer skupaj, da bi tudi po nekaj ur v zboru ponavljali samo deseti del pesmi. Med njimi sreča vajenca, inženirja, delavca, študenta, mater in hčer, celo družino, šestnajstletnega fantiča ali Jožeta Jazbinška, ki jih šteje 76 in v tem zboru prepeva že pet desetletij, dekle, katere pesem zadoni v mrak kot klic v noč nekemu, ki se še ni povsem odločil. Vsak poje zase, vsak po svoje, toda v zboru, ki se prebija do najvišjih lovrik v svoji kategoriji.

»Že dolgo let niti društvo niti zbor nista povsem železničarska čeprav smo obdržali tovarno vozil in toplotno tehniko.« B. Kidrič za okrilje. Združujemo namreč delavstvo vsega tega dela Maribora od našega kolektiva do Elektrokovine,« meni Drago Magdič, predsednik zbora. »Največ pomoči in razumevanja imamo od našega kolektiva, to je od tovarne vozil in toplotne tehnike, ki je ponosen na vsak naš uspeh in ki z razumevanjem rešuje naše težave. Sindikat našega kolektiva že vrsto let vključuje našo dejavnost v svoj program in nam po svojih močeh pomaga. Izredno pomembna je ta pomoč, saj nas še bolj vzpodbuja. Poglejte samo primer: naš sindikat je prišel pred leti pred kolektiv s predlogom, da bi naše počitniške zmogljivosti nudili tudi članom našega pevskega zbora in njihovim svojcem, ne glede na to, v katerem podjetju so zaposleni. To ni majhna stvar, če vemo, kolikšni problemi se v vsakem kolektivu porajajo prav okrog možnosti cenene in dobrega letovanja. Po drugi strani pa tudi naš zbor kolektivu po svoje vrača to skrb in pomoč. Nikoli se nismo obešali samo na sindikalno blagajno ali drugo pomoč. Po svojih močeh vsi skrbimo zato, da prihranimo kak dinar, če je le mogoče. Tako nam uspeva zniževati stroške, ki za delovanje takšnega zbora niso tako majhni. Poglejte: za svojo dejavnost je bilo na

Predsednik zbora Drago Magdič

voljo le štiri in pol milijona starih dinarjev. Samo zbor pa jim je obrnil petnajst. Če bi mi pobrali tiste milijone, bi zadušili vso ostalo potrebno in razvejano kulturno dejavnost...«

Drago Magdič in drugi člani zbora ne deklamirajo na pamet podatkov in dejstev, kot so ta, da organizirajo razne prireditve, od srečolovov do raznih nastopov tudi za to, da si ustvarijo izredne prihodke in s tem denar za nakup uniform. Že drugo leto se na nastope ne vozijo z avtobusi ali vlaki, temveč pevci, lastniki avtomobilov, naložijo v svoja vozila tovariše in tako krenejo na turnejo. Bencin seveda sami plačajo. Že nekaj let tudi sami prepisujejo partiture. Če vemo, da zbor na leto v svoj repertoar uvrsti po sedem, osem novih pesmi in da je te pesmi treba prepisati za vsakega člana, torej petinpetdesetkrat, prihranijo pomemben izdatek.

Celoten zbor pred matičarjem

»Zanimivo je, da zbor sestavljajo člani, sila pisani tako po starosti kot po poklicih in vendar je zbor izredno homogen. Odnosi v zboru so izredno tovariški,

Za vsak nastop je potrebno na desetine ur trdega dela. Na posnetku del zbora DKUD »Angel Besednjak« med vajo

ne bom pretiraval, če povem, da bi vsakega izmed nas izredno prizadelo, to se seveda ne bo zgodilo, če bi na primer zbor razpadel. Ko ni vaj, si nekako izgubljen, saj si navezan na tovariše, s katerimi se redno sestajaš. Ne gre samo za nastope ali gostovanje, zborovske vaje so postale del našega skupnega življenja. V teh letih je bilo mnogo primerov, ko sta člana svojo skupno pot potrdila tudi pred matičarjem. In takrat, takrat se zbor zbere pred matičarjem, da s pesmijo obdari mladoporočca, enako kot že vrsto let skrbno obdari moški del zbora ob dnevu žena pevke...«

Zbor je v zadnjih letih navezal izredno tovariške stike s celjskim zborom Franceta Prešerna ter zborom Štefana Kovača iz Murske Sobotice. Nevsakdan je pristno pa je tudi sodelovanje z zborom iz Šarbagarda na Madžarskem. Čeprav je bil jezik v začetku ovira, zdaj tako eni kot drugi že obvladajo oba jezika, toliko da za premostitev ni več potrebna nemščina ali angleščina...

Za dirigentskim pultom že nekaj časa stoji profesor Ivan

Vrbancič, mož, ki je to dejavnost moral sprejeti kot najmlajši učitelj šole v Vidmu ob Ščavnici. Ker je bil najmlajši v kolektivu, za pouk glasbe pa niso imeli ustreznega človeka, so mu enostavno rekli, da mora on prevzeti glasbeno vzgojo mladine, čeprav se z glasbo dotlej ni ukvarjal. Leta 1952 so ga domača dekleta in žene v rojstnem Ružičkem vrhu prepričale, da bi jim pomagal pri pevskih vajah. Oče mu je posodil kolo in harmoniko, on je dodal nahrbtnik in hajd trikrat na teden iz Vidma na Ružički vrh. V Vidmu in okoliških krajih je bilo tista leta dokaj razgibano kulturno življenje. Imeli so igralske skupine, tamburaški orkester, pevski zbor, za potrebe kulture so sami zgradili zadružni dom, ki še danes, čeprav je tovrstno delo malo zamrlo, služi svojemu namenu.

»Na tista leta me vežejo nepozabni spomini. Danes si je težko domisliti tolikšno vnemo, voljo in pripravljenost za delo, kot je bilo to v tistih letih in to v krajih, kjer je bilo najmanj možnosti prav za to dejavnost. Kdo bi

danes spravi v novembrskem mrazu na lojtrski voz pevce ali tamburaše, da bi šli gostovat tudi v deset kilometrov oddaljeni kraj. Ali z navadnim tovornjakom brez cerade na pomembno obletnico celo v Lendavo ob madžarski meji,« vžhičeno pripoveduje Ivan Vrbancič. »Toda ko te pesem osvoji, je to nepogrešljivi del tebe. Tako sem nadaljeval tudi ko sem odslužil vojsko na Kapeli, po premestitvi prevzel mešani pevski zbor v Ljutomeru in od Minke Caher ter Otona Žužka še »Ljutomerski oktet«. Ko sem prišel v Maribor, so me pregovorili, da sem prevzel ta zbor. Kaže, da je bila to napaka ob moji naivnosti, ker mi takratna odločitev dela preglavice. Ne zbor in pevci, tu je izredno tovarištvo, padel sem v neko manipuliranje, iz katerega mi še zdaj prileti kakšno poleno pod noge...«

V zboru smo se odločili, da si poleg ljubiteljskega petja prizadevamo tudi za čimvišjo kvaliteto. Zbor so doslej vodili sami sposobni dirigenti, tako da smo s pomlajevanjem uspeli obdržati raven in celo napredovati. To nam je cilj. Zbor je dobil mnogo priznanj in požel veliko pohval. Gostuje doma in v tujini, z izredno disciplino in tovarštvom nam je uspelo ob rednem delu tako organizirati nastope, da je njih število skoraj neverjetno. Prav zaniimiva je pripadnost zboru. V zboru niso redki primeri obeh zakoncev ali cele družine. Tako kaže, da naši pevci polagajo pesem že v zibelko svojih otrok, da se potem v zboru izmenjujejo generacije za generacijo pevcev. Ob tem je jasno, da naša pesem, predvsem lepo in dobro zapeta pesem, še dolgo ne bo izzvenela...«

Janez Sever

Člani zbora:

Dirigent je prof. Ivan Vrbancič, predsednik pa Drago Magdič. Tajnik je Slavica Vrbancič, Jožica Kurnik je arhivar, Ivan Šporn pa blagajnik. Gospodarja sta Marko Plevnik in Marjana Ferk. V zboru pojejo Sonja Korošec, Tatjana Vrbancič, Vesna Puhlić, Mira Čurin, Olga Polanec, Branka Breznik, Ljubljana Selič, Slavica Vrbancič, Slavica Pušić, Vida Tomič, Marjeta Kovačič, Vanja Vogrin, Kristina Ambrož, Magda Borovinšek, Nada Pečar, Jožica Kurnik, Tatjana Bradac, Tatjana Grošelj, Jasna Magdič, Milica Bukšek, Violeta Podgorelec, Mojca Šnofl, Nada Tošič, Marjana Ferk, Zinka Božnik ter Milena Kralj. Moški del zbora zastopajo Stanko Kolarič, Marij Lavrenčič, Marjan Lušický, Ivan Furer, Ivan Šporn, Martin Gerič, Jože Krušnik, Željko Šeruga, Janez Lavrenčič, Jože Jazbinšek, Danilo Šibila, Zmago Čermel, Tone Korošec, Franc Volk, Drago Magdič, Brane Grošelj, Alojz Šrafela, Franc Kodrič, Franc Tement, Milan Založnik, Milan Čeh, Stane Bradac, Marko Plevnik in Mirja Zagoršek.

Sindikalnim organizacijam in samoupravnim organom

ZNAČKE OB JUBILEJU SAMOUPRAVLJANJA

V serijah so tudi značke z likom tovariša Tita

V kompletu je po 6 zlatih, srebrnih in bronastih značk z likom tovariša Tita (skupaj 18), po 6 zlatih, srebrnih in bronastih značk s peterokrako zvezdo — simbolom samoupravljanja (skupaj 18) in 6 značk — rdečih s peterokrako zvezdo, simbolom samoupravljanja.

Zaradi velikega zanimanja za značke ob 30-letnici samoupravljanja, v dveh kompletih s 4 in 6 značkami (z likom tovariša Tita in peterokrako zvezdo, simbolom samoupravljanja), smo se odločili, da ponudimo osnovnim sindikalnim organizacijam in samoupravnim organom še komplete z 42 značkami v vseh jezikih narodov in narodnosti Jugoslavije.

Izdelavo značk z likom tovariša Tita in napisom »Josip Broz Tito — 30 let samoupravljanja« v reliefni izvedbi — delo akademskega kiparja Vlada Herljevića iz Zagreba, je odobril Zvezni sekretariat za pravosodje in organizacijo zvezne uprave št. 04/5-336/1-180-02, z dne 10. marca 1980, v skladu z zakonom o uporabi lika in imena predsednika republike Josipa Broza Tita.

CENA KOMPLETA Z 42 ZNAČKAMI JE 850 DINARJEV.

Sporočamo tudi, da imamo na zalogi še posamezne značke — rdeče, simbol samoupravljanja po 20 dinarjev, ter komplete s 6 značkami po 150 dinarjev za komplet.

Posamezne značke in komplete vam bomo poslali po pošti, in sicer po vrstnem redu prispelih naročil. Naročniki iz Ljubljane lahko posamezne značke in komplete dvignejo v knjigarni Delavske enotnosti, Ljubljana, Tavčarjeva 5.

Odreži in pošlji

NAROČILNICA

Pri ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam naslednje značke — komplet z likom tovariša Tita in s simbolom samoupravljanja:

- posameznih značk — simbol samoupravljanja po 20 din
- kompletov s 6 značkami po 150 din za komplet
- kompletov s po 42 značkami po 850 din za komplet

Naslov naročnika

Račun bomo poravnali v zakonitem roku.

Datum 1980

Žig

Podpis naročnika